SİBEL K. TÜRKER

MERYEM'İN BİRİCİK HAYATI

ROMAN

CAN

SİBEL K. TÜRKER

MERYEM'İN BİRİCİK HAYATI

© 2012, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Doğan Kitap, 2008
Can Yayınları'nda 1. basım: Ekim 2012
Bu kitabın 1. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Faruk Duman

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design
Kapak resmi: © Shutterstock

Kapak baskı: Azra Matbaası
İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

ISBN 978-975-07-1541-9

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com

SİBEL K. TÜRKER

MERYEM'İN BİRİCİK HAYATI

ROMAN

CAN

Sibel K. Türker'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Hayatı Sevme Hastalığı, 2012
KalpYazan, 2012
Öykü Sersemi, 2012
Şair Öldü, 2012
Ağula, 2012

SİBEL K. TÜRKER, 1968'de Ankara'da doğdu. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde öğrenim gördü. *Radikal İki*'de yazıları, *Hayalet Gemi* dergisinde öyküleri yayımlandı. Öykülerini *KalpYazan* (2003), *Öykü Sersemi* (2005, Yunus Nadi Öykü Ödülü) ve *Ağula* (2007; 2006 Haldun Taner Öykü Ödülü); romanlarını ise *Şair Öldü* (2006), *Meryem'in Biricik Hayatı* (2008), *Benim Bütün Günahlarım* (2010) ve *Hayatı Sevme Hastalığı* (2012) başlıkları altında kitaplaştırdı. *Şair Öldü* romanı, TEDA projesi kapsamında Almanca, Romence, Bulgarca ve Arapçaya çevrildi.

Hafız üç gün üç gece Kuran okudu. Yıkık evin ortasında, bir eski minderin üstüne dizlerini kırarak, geleni gideni görmeden, kendini unutarak okudu. Takkesi eskimişti, kendisi yaşlanmıştı, çorapları yıllanmıştı. Pantolonunun dizleri parçalanmıştı. Su ve tuz koymuşlardı önüne, Hafız görmemiş, nefesini üflememişti. Suyla tuzu değiştirmiş, iki saatte bir yenisini getirmişlerdi. Kadınlar, erkekler okunmuş sudan içmiş, çocukların ağzına bir çimdik tuz çalınmıştı. Hafız okudukça her şeyi unuttu. Çişini, susuzluktan çatlayan dilini, cazır cuzur yanan bademciklerini ve akortsuz ses tellerini unuttu. Kendi sesini duymaz oluncaya kadar okudu. Ağlayan çocukları, hıçkıran kadınları, Allah, diye bağırıp ona uyarı göndermeye çalışan erkekleri duymaz oluncaya kadar okudu. Lahmacunlarla yanık yanık kokan helva ölülerin canına değmiş miydi, bilmeden okudu. Bu sırada ayılıp bayılanlar, battaniyelerin içine konup yıkık evden taşınanlar oldu. Yakıcı güneşin asfaltlarda hortlayarak ortalığı kavurduğu yaz akşamında sıcaktan bunalarak gazetelerle yellenenler, uyuyanlar, dayanamayıp çatlayanlar, Allah'ın affına sığınarak küfredenler, ölüleri de, Kuran'ı da, Hafız'ı da bırakıp ardına bakmadan kaçanlar oldu.

Üç günün sonunda Hafız tir tir titremeye, ağlamaya,

sular gibi terlemeye başladı. Ahali ellerinde havlular, yedek fanila ve gömleklerle bekleşiyor, kalabalık, bir an için azalıp sonra yeniden artarak büyüyordu. Hafız'ın güzel, içli sesinde şekillenen bu korkutucu, bu bitip tükenmez ahiret türküsü, kalabalığın insanlarını bilinmeyene, sırların ülkesine çekip götürüyor; şaşkın ve ürkmüş bir halde yayan kaldıkları bu yabancı ve karanlık diyardan ışığa, dünyaya, şehrin sokaklarına dönmeleri kolay olmuyordu. Dönenler, yolculuğunu tamamlamış uzay aracından inen maymunlar gibi bakıyorlardı etraflarına. Ortada bir zafer varsa bile onların değildi. Hafız'ın kapalı duran kirpikleri elektriğe tutulmuş gibi titreşiyor, sımsıkı yumduğu gözlerinin akı arada belirip kayboluyordu. Titremeler arttığında gece çökmek üzereydi; başında yalnız iki kişi kalmıştı. Kalabalık en sonunda merakını dindirmiş, iyi kötü sevabını etmiş, ölüm sözlerinin peşinde savrulmaktan yorulup, pes edip hanelerine çekilmişti. Hafız kasılarak, haykırarak son ayetleri okudu ve minderin üzerine düşüp bayıldı.

Üç gün üç gece uyudu, uykusunda Kuran okudu. Başına sirkeli bezler koydular, odasında üzerlik otları yaktılar, vücudunu limonda pişmiş aspirinle ovdular ama fayda etmedi. Dördüncü günün sabahı gün ağarmadan Hafız döşekte zınk diye kalktı oturdu. Nerede olduğunu ilkin anlamadı, eğilip yanında yatan karısının yüzüne baktı. Düşündü, düşündü, ne bir şey hatırladı ne de kim olduğunu bildi. Ta ki gün yükselip de odalarının kapısını açan dört yaşındaki oğlu Yusuf gelip yataklarına atlayana dek. Hafız oğlana sarılıp gülümsedi. "Ölüp de yeniden doğmak buymuş," dedi mırıldanarak. Babasını yıllardır görmemiş gibi hayretle bakan oğlanın tıraşlı başını kendine çekerek yeniden yastığına gömüldü.

Dün

Bibi Dar'ın kokusu bin kilometre yolu aşıp burnuma dayandığında, kim bilir hangi günün gazetesinde şu haberi okuyordum:

En Yaşlı Hayvan 405 Yaşında

Bir İngiliz araştırma ekibinin okyanusun dibinde bulduğu 405 yaşındaki deniztarağı dünyanın en yaşlı hayvanı olarak kayıtlara geçip öldü.

LONDRA – Bir İngiliz araştırma ekibi, okyanusun dibinde yaşayan 405 yaşında bir deniztarağı buldu. Tarihî Çin hanedanından esinlenerek "Ming" adı verilen deniztarağının uzun ömrünün, yaşlanmanın sırlarını açığa çıkarması umuluyor. Yaşıyla rekor kıran kabuklu, rekorun geçen yıl İzlanda'nın kuzeyinden çıkarılan eski sahibi olan midyeden 31 yıl daha yaşlı çıktı. Ancak uzun süren çalışmalar sonucu yaşı belirlenen Ming, maalesef bu süreçte hayatını yitirdi.

Her yıl 0,1 milimetre ekleniyor

Suyun sıcak, planktonun bol olduğu yaz aylarında büyüyen bu canlılar, kabuklarında her yıl 0,1 milimetre

kalınlığında katman oluşturuyor. Üstünde 405 katman sayılan Ming, 176 yaşındaki Galapagos kaplumbağası ve 130 yaşındaki yay kafalı köpekbalığına da fark attı. Şu an yaşayan dünyanın en yaşlı canlısıysa ABD'de 4844 yaşındaki bir çam ağacı.

Uzmanlar Ming'in, hem yaşlanma araştırmaları yapan biyologlar hem de küresel ısınma ve başka çevre bilimleriyle ilgilenenler için inanılmaz bir bilgi kaynağı olduğunu belirttiler.

Sıkıcı hayat uzun yaşatıyor olabilir!

Araştırma ekibinden Prof. Chris Richardson, yapısına bakıp deniz canlısının büyüdüğü çevreyi yeniden kurabileceklerini belirterek, "Bunlar küçük kayıt cihazları gibi, deniz tabanına oturup su sıcaklığı ve gıdayla ilgili sinyaller topluyor," diyor. Gerontolog Richard Faragher ise, insanların deniztarağının sadece tadını bildiklerine, ancak bu hayvanın yüzlerce yıl nasıl kas ve sinir sistemini koruduğunu öğrenmek gerektiğine dikkat çekiyor. Faragher'in tahminine göre bu canlının uzun yaşamının sırrı, sürdüğü sıkıcı ve sakin hayat olabilir!

O an haberin yanlış yazıldığını, çünkü tamamıyla yanlış bilgilere dayandığını, dünyanın en yaşlı hayvanının ancak ve ancak Bibi Dar olabileceğini düşündüm. Elimde olsa İngiliz bilimadamlarını karşıma alır, uyarırdım. "Beyler, yanlışınız var," derdim. Ve onlara anlatmaya başlardım. Ben anlattıkça, soğuk İngiliz ruhu şaşkınlıktan önce erimeye, sonra akmaya başlardı. İngiliz ruhunun ılık suları içinde ıslanan ayaklarım sağ sol sağ nöbet değiştirirken, cezalı gibi neden tek ayak üstünde durduğuma şaşıran İngiliz Yaşlılık Araştırmaları Vakfı başkanı olaya ciddi bir ödenek ayırmayı planlardı. Ve işaretparmağımı ılık İngiliz ruhunun yüzüne dikerek, kendimden

emin bir ifadeyle eklerdim: "Onun bu kadar uzun yaşamasının sırrı, sürdüğü sakin ve sıkıcı hayat olabilir!" Sonunda, "Nerede peki bu Bibiğ Dağ?" diye sormayı akıl ettiklerinde İngiliz bilimadamları, onlardan makul bir süre isterdim. Çünkü hakikate ulaşmak zaman alırdı. Çünkü hakikatin katmanları deniztarağı Ming'inkiler kadar kolay da sayılamazdı.

Bir an haberi veren gazeteyi arayıp yazı işlerinden bir meslektaşımla görüşerek derdimi anlatmayı da düşündüm. Meslektaşım sesimi duyunca sevinmiş gibi yapar, nadiren yayımlanan –nadiren kelimesini üstüne basa basa söylerdi– yazı dizilerimi beğenerek izlediğini ifade eder, iyi bir gazeteci olarak öncelikle beni dinler, elindeki kalemle not kâğıtlarına iç içe kareler, 62'den tavşanlar, kocaman burunlar çizerken şunları sorardı bana: Kanıtlarım neydi? Bilimsel dayanağı var mıydı? Bibi Dar'ın –Hangi familyadandı? Hem bu ismi kim vermişti kuzum? Daha önce hiç böyle bir şey duymamıştı– bir fotoğrafı bulunur muydu? Bu canlının da çatlamış topraklar gibi kalın, kabuklu bir derisi, dişsiz ağzında sağlam kalmış tek bir azısı ya da hiç olmazsa titreşen beyaz bıyıkları var mıydı? Ayrıca ölü deniztarağı Ming dünyanın en yaşlı hayvanı unvanını uluslararası arenada kazanmıştı. Bu durumda iddiam komik sayılırdı. Benim gibi (!) bir gazeteciden bunu beklemezdi doğrusu. Ben de çok iyi bilirdim ki, bunlar olmadan bir haber yazmak doğru olmazdı. Bir haber asla yaratılamazdı.

Susuyordum. Oysaki Bibi Dar'ın kokusu bin kilometreden gelip de burnuma dayanmıştı. Bunu kimselere kanıtlayamazdım, bu konuda konuşamazdım. Çünkü onu önce hayal etmiştim. İnsanlar hayallere inanmazdı. Ming'in fotoğrafını görür görmez Bibi Dar'ı düşlemiştim. Deniz kokuyordu Bibi Dar. Denizin ta dibi kokuyordu. Yosunlu ve çürük kokusu burnumun ucunda hafif bir

rüzgâr gibi kımıldanıyordu. Dört dağın arasında bir yerde yaşadığını biliyordum onun. İki ayağının üzerinde duruyordu, kanatlı ve solungaçlıydı. Ateşten saklanıyordu, soğuktu. Gördüğüm her şeye benziyor, gördüğüm hiçbir şeye benzemiyordu. Kafam karışıyordu. Yoksa Bibi Dar'ı düşünmeme sebep olan şey, gazetede okuduğum bir başka haber miydi? Ming, ah Ming... Yaşlı, güzel ve ölü deniztarağı... Seni görmesem Bibi Dar var olmayacaktı. Bir de Meyrem... Ah o haberler. Tiksindiğim gazeteler. Habercinin İsrafil gibi sûrü üflediği vakit kıyamet kopmuştu... Meyrem'in solgun çocuk yüzünde sarımsı dişlerini göstererek gülümsediği o an deklanşöre basılmış, iki kolunda asık suratlı iki polisle; ki sonra ensesi hınçla bastırılarak araca bindirilecek, ucuz kot pantolonu, belini açıkta bırakan krem rengi o kazak, arkada toplanmış kumral saçlar. Meyrem ifade vermeye gidiyor. Evet, evet. Her şey onun gazetedeki fotoğrafını görmemle başladı. Bibi Dar yüzlerce yıldır dondurulmuş bir hücreyken, işte o an yeniden kokmaya, yaşamaya başladı...

Meryem'in suçu

"Bir yanlışlık olmuş işte," dedi Meyrem, gülümsemeye çalışarak.

Bir ölünün gülümseyişi gibiydi incecik yüzünde açılmaya çalışan şey. Bir taşlaşmanın ifadesiydi sanki. Geri dönülemezlik taşıyordu, bu nedenle çabuk söndü, ince yüz içine çekilerek donuklaştı. Sabit bakıyordu, gözleri mıh gibi suratıma çakılı. Kaçınacak bir şeyi yoktu. Ama yine de uçurum görmüş birinin edasını taşıyordu. Bu ne mi demek? Belki sonra açıklayabilirim. Ya da hiçbir zaman anlatamam bunu. Belki sadece korku demek istedim. Belki bulanıklık. Kalp çarpıntısı, yersizlik, baş dönmesi de demek istemiş olabilirim. Bunu cesaret olarak adlandırmak da mümkün. Şimdilik bilmiyorum. Ama bazı insanlarda sezersiniz bunu. Açıklayamazsınız, birine anlatmak için düpedüz Meyrem'i göstermek gerekir belki de.

Onu ilk gördüğümde, "Dürüst bir kadın bu," demiştim içimden. "Kız," diye düzeltmiştim sonra. Şimdi karşısında otururken, içimden ilkin bunu diyerek ve sonra yine düzelterek ona bakıyordum. Yirmi iki yaşında, solgun ve çelimsiz bir kız. Aslında onu hep bir çocuk olarak görmek istiyordum. İncecik sesi annesini hiç çağırmamış bir yalnız çocuk.

Neden dürüst buluyordum ki onu? Kaldı ki bunun ne önemi vardı? Çok şeye tanık olmuş insanlar dürüst müdür? Canlarını yakmayı neden severler ve en önemlisi neden avuçlarının içine silkerler sigaralarının külünü? Neden bacak bacak üstüne atarak oturmazlar ve neden sırtları hep diktir ve neden elleri dizlerinin üzerinde bırakılıp incecik parmakları bir çiçeğin taçyapraklarını işaret diliyle anlatmak ister gibi birbirinin içinden geçerek yukarı doğru açılmıştır? Neden ağızları iştahsızdır, neden renkleri uçup gitmiştir? Ve neden uzun uzun susarlar?

"Bu seni rahatsız ediyor mu?" diye sordum epey sonra. Bu kez dalgınlığıma gülümsedi.

"Yoo," dedi. Aslında hayır dese daha dürüst olacaktı. "Neden etsin ki? Adımı severim."

"Ben de sevdim senin adını," dedim, güldüm. Gerçeğin kıyısından geçmek gibiydi adı. Asıl olanın uzağına düşmek gibiydi.

"Bildik hikâye," diye devam etti. "Y ile r yer değiştirivermiş nüfusta. Babam da okuması yazması olmadığı için... Sonra okula başladığımda öğretmen sordu, mahkemede değiştirebilirsiniz, dedi. Ama babam üşengeç bir adamdı. Meyrem işte onun adı, deyiverdi. Ama ben Meyrem'i daha çok seviyorum."

"Neden?"

"Daha değişik de ondan. Kimsede yok."

"Ben öyle bir türkü hatırlıyor gibiyim: Kız Meyrem Meyrem..."

Biraz da gülsün, diye söylediğim şeyin onda hiçbir yankı uyandırmadığını boş boş bakan gözlerinden anlayınca hemen ciddileşerek soruyorum:

"Kimler öyle der sana?"

"Küçük kardeşim Menderes der. Arkadaşlarımın candan olanları der. Aslında ben her yeni tanıştığım kişiye Meyrem diye tanıtırım kendimi ama kimse tınmaz. Bil-

diklerini okurlar, ben de düzeltmem. Bir de Cihangir..."

Bunu ben yazmadım. Kendisi cümlenin sonuna üç nokta ekleyerek sustu. Noktaları onun ağzının içinden görebiliyordum. Bir başka cümleye bitişmeyeceklerini ve tırnak işaretiyle kapanacaklarını. Havaya karışmayacaklarını, yüzüme yanaşmayacaklarını. Çünkü tek nokta dişlerin arasından fırlar ve ağız yeni cümleleri ya da suskunlukları çiğner. Meyrem üç noktasını anaç bir tavırla dilinin altına soktu, sakladı. Gördüm.

Sonra ben de üç noktalı bir şey söylemek istedim.

"Ya?" diyemedim. Soru işareti yazgı gibi üzerindedir bu sözcüğün ve onu gitgide anlamsız kılar.

"Ve..." Meraklıdır, merakıma yenilmedim.

"Şey..." her şeyi imleyebilir ve karnı ağrıyan bir sözcüktür.

Ben de Meyrem'in dediğini yineledim:

"Cihangir..."

Sesimi ve söylediğim şeyi yadırgayarak, dilimin üzerinde gezinen sözcük nesnenin soğukluğunu kavrayarak.

Meyrem bir yabancının sesinde şekillenen şeyle hırpalanmış gibi pencereden dışarıya baktı. Gözlerini, bakışını ve ruhunu üzerimden aşırarak, odaya, kente, dünyaya ilişmeyerek baktı. Odanın, kentin ve dünyanın üzerine çıkmaya neden olan tek şey biliyordum. Şimdi üç noktayı rahatlıkla yazabilirdim...

Felaketler gecesi

O gece her şey olup bittiğinde, ben kentin hangi noktasındaydım ve ne yapıyordum bilmiyorum. Sonra da çok düşündüm, bulamadım. Gazetede olamazdım o saatte, ama evimde olmadığıma da adım gibi emindim. Aslında önemsiz bir meseleydi bu, ne var ki küçük felaketlere duyduğum ilgi ve hatta aşk, beni bunu hatırlamaya zorluyordu. Dört yanı aynalarla kaplı, daracık, yağ kokulu bir büfede sosisli sandviç yiyip ayran içiyor olabilirdim; ki bunu çok sık yapıyorum. Belki de bir alışveriş merkezindeki içi geçmiş insanlarla aynı vitrinlere aynı görmeyişle bakarak aynı istikamete doğru ilerliyor, yürüyen merdivenlerden iniyor, çıkıyordum. Çok ışık içindeydim o akşam. İşte bir tek bunu hatırlıyorum. Gözlerim yanıyordu ışıktan. Saatime bakıyordum sürekli ve, "Eve gitmem gerek," diyordum kendi kendime. "Dinlenmem gerek." Ama bir türlü gidemiyordum. Mıhlanmış gibi öylece kalarak tepemde iri bir lale soğanı misali asılı duran kubbeye bakıyordum. Şeffaf kubbeden yıldızlar dökülüyordu sanki üzerime. Yaz göğü kubbeden yalnız benim üzerime yağıyordu. Ya da yanılıyorum, alışveriş merkezinin tavanlardan sarkan yaldızlı süsleriydi gözümü alan. Belki de açık havadaydım ve hep yukarıya bakıyordum. Neden hep yukarıya? Sanki o gün bir kayıp

ilanı görmüştüm. Bol tüylü, tostoparlak beyaz bir köpek mi kaybolmuştu? Hayır, elma yanaklı, badem gözlü sekiz yaşında bir oğlan. Yoksa ölüm ilanı mıydı? Şunun şunun şunun annesi ölmüştü de... Hayır hayır, kimse bir şeyini kaybetmemişti, ben kaybetmemiştim. Herkes iyiydi, ben iyiydim.

Sıcaktı, terlemiyordum. Çantamdan evimin anahtarlarını bulup elime alıyor, ağırlığını avucumda tartarak şıngırdatıyor, sonra metal anahtarlığı yine çantamın içine atıyordum. Denize bakmıyordum, hayır. Deniz daha da sıcaktı, bunalıyordum.

Işık içindeydim. Bir minibüs olabilir mi? Terli erkek yüzleri hatırlıyorum. Başımı cama dayamışım. Hayır, sosisli sandviç yiyip ayran içmemişim; açım. Karnımın gurultusunu çantamla bastırıyorum. Yumruk yaptığım sağ elimde bozuk paralar var. Arkadan vermişler, şoföre iletmeyi unutuyorum. Şoför bir sigara yakıyor, ben de çantamda paketi bulup sigaramı yakıyorum. Nedense bunca yılın tiryakisi değilmişim gibi öksürüyorum. Şoför, "Bayanlar sigara içmemeli," yazıyor dikiz aynasına bakışlarıyla. Bir nefes daha çekip sigarayı aralık camdan dışarıya fırlatıyorum. Minibüste hiç kadın yok. Adamların hepsi bana âşık oluyorlar, hepsinin yüzü yüzüme düşüyor. Başımı cama yaslamayı deniyorum ama aşk çok ısrarcı. Parasını şoföre iletmediğim adam çılgınca seviyor beni. Saçlarımı okşamasından anlıyorum. "Küçük hırsızım," diye fısıldıyor kulağıma. Şoförün aşkı dikiz aynasının içinde hapsoluyor. Dışarı çıkarmak isterdim onu, şoförümü özgürleştirmek isterdim. Her yer ayna; açım. Camda beni seven erkeklerin yığışmış suretlerini görüyorum. Evli olanlar alyanslarını yutuyor. Biri öksürüyor, alyans boğazına kaçtı. Şoför parmaklarını gösteriyor bana. Yüzüksüz. Ben en çok onu seviyorum. Cehenneme kadar yolumuz var. Öksüren adam kollarımda morararak ölü-

yor. Ölürken öpmek istiyor beni. Öbür dünyaya itirazımı götürüyor. Kimse inmiyor minibüsten, kimse binmiyor. Nereye gittiğimizi de bilmiyoruz, kimse bilmiyor.

Ben âşık değildim. Işık içindeydim. Çürük dişimi düşünüp üzülüyordum. Çektirdiğim çürük dişimi özlüyordum.

O akşam saat on otuzda bir ağaç altında üşüyordum. Öyle sıcaktı ki. Hayattan ve sıcaktan ağaçla korunuyordum. Ağaç üşütüyordu beni, ağaca kızıyordum. Bilmediğim bir şiir yakama yapışmıştı sanki. Ezberim yetmiyordu, çileden çıkıyordum. Ağacın dallarında felaketi görüyordum.

O akşam on otuzda neredeydim hatırlamıyorum.

Yanlışlıklar uçurumu

Sonuna dek açık kapıdan gözleniyoruz. Ben bir çift gözün bu kadar ağır olduğunu bilmezdim. Sanırım Meyrem öğrenmiş. Belki de burası gözler evreni. Her şey onlardan ibaret. Şapkalı ve resmî giysili gözler, her an tetikte duran kıvrak kasların hareketleriyle açılıp kapanıyor. Uyku onlara hiç değmemiş ve hatırası kalmamış gibi uyanıklar. Kirpikler o kadar dik ki alnınız bir hedef tahtası gibi açıkta ve korkak. Biraz ötemizde duran siyah deriden makam koltuğunun bile gözleri var. Türk bayrağının ve sumen takımının da. Bizi izleyenler, bizi köşeye sıkıştıranlar, bizi gözlerin sonsuz hafızasına alanlar bu yükün anlamını biliyorlar.

Özgür olmayan dünyanın kendine has bir kokusu var. Bu koku sıkışıktır ve birbirine dolaşmış gibi görünen gri koridorlarda toz ve kirden arındırılmış olarak durur. Ne çok yukarıda ne de aşağıdadır. Asılı kalarak saflığını korur. İçime çekiyorum kokuyu, yabancıları tanıdığından bana yanaşmak istemiyor önce. Öyle bir anafor yaratıyorum ki kaçamıyor, içimde soluğumla birleştirip benim kılmaya çalışıyorum. Melezleşmekten iğrenerek ciğerlerimde dolanıyor. Sonra kusar gibi geri veriyorum koridorlara doğru. Meyrem neden bu kadar derin soluklandığımı kestiremiyormuş gibi dikkatle bakıyor yüzü-

me. Sonra yargısını, yalnızlığının temennisiymiş gibi söylüyor:

"Senin de mi kapalı yer korkun var yoksa?"

Kapıdaki göz kendini savunurmuş gibi hafifçe öksürüyor.

Bütün soruların, sorgulamaların muhatabı Meyrem, bir yanıt beklerken tedirgin olarak kendi kendine konuşur gibi ekliyor:

"Bazen bütün dünyanın kapalı bir yer olduğunu düşününce hafifliyor, hatta geçiyor."

Benim sonuna dek açık, mavi gezegenime, yürüdüğüm yollara, yolculuklarıma, kilometrelerime, otobüs, tren, uçak ve hatta gemilerime, topraklarıma, ülkelerime, kıtalarıma, nehir, göl, deniz ve okyanuslarıma, tepe, dağ, ova ve vadilerime, yenilik ve başkalık hislerime aynılığın ve değişmezliğin korkunç yazgısını işlermiş gibi sakince söylüyor. Harekete şüpheyle yaklaşmamı istiyor gibi. Çünkü onun hakkında verilecek hüküm yavaş yavaş işliyor ve Meyrem'in sonsuz hareketsizliğini öngörüyor.

Adından başlayan yanlışlıklar dizisinden söz açıyorum. Hatta o daha doğmadan önce bile başlamış olabilir her şey. O da düşünüyor mu yazgısının...

Meyrem, hiçbir yanlışlığın onu üzmeyeceğini söylüyor sözümü keserek kararlılıkla. Telafi edebilirmiş.

"Nasıl?" diye soruyorum, şaşkınlığım yüzümde kalmak istemeyerek aşağı kayıyor, müdürün gönderdiği çaylarımızı karıştırırken çay kaşığının bardağa vuruşlarında ağırbaşlılıkla çınlıyor.

"Müdürlerin en büyük özelliği çaylarının hep güzel olması," diyerek gülümsüyor. Dudaklarının ucu kırık yine. Gülümseyişi bende tedirginlik yaratıyor nedense. Bu duyguyla bir türlü baş edemediğimi fark ediyorum. Onunla ilk tanıştığımda cinayetinin solgunluğuyla irkilmiştim. Meyrem'in eski fotoğrafları andıran yıpranmış

renksizliği diğer üçüncü sayfa arkadaşlarının arasından sıyrılarak kurtuluyordu. Mesela bakıcısının altın bilezikleri için öldürdüğü yaşlı kadının fotoğrafı öylesine kanlı canlıydı ki öldüğüne inanamıyordu insan. Al yanaklı, benli bakıcının yüzü ise altınların sarı turuncu neşesine sahipti. Karısının paralarını âşığıyla birlikte yiyerek cesedini ormana bıraktığı benzinlik sahibi işadamı yeşile kesmişti. Âşıklar kesinlikle tozpembeydi. ÖSS sınavına sevgilisi adına peruk takarak giren genç yakalanmış, suçunu morarark itiraf etmişti. Meyrem'se güzelim sayfanın tam ortasında öldürmenin metal tınısıyla hafifçe ışıldıyor ama renklenmiyordu. Gülümsüyor ve pişman olmuyordu. Hiç şaşırmamıştı. Sakınmıyor, saklamıyor, oyalamıyordu. Tek sıkımlık tabanca gibiydi Meyrem. İlk ve son. Bu ise onu hepten masum kılıyordu işte. Bir süre, bilmediğim, acı veren kırmızı bir töz olarak hayal ettiğim Meyrem ona yaklaştıkça hep eskimiş bir beyaza kesiyordu. Fena halde yanılıyordum. Gülümsemesi de soyut tabloların donukluğunu taşıyordu. O tablolarda hiçbir nesne kendisi olarak çizildiği şey değildir. Nesne kendisine karşı korunmuştur sanki. Tanımlamakta zorlanıyorum, ama şöyle diyeyim: Bu bir elmadır, diyemeyeceğiniz kavramsal bir açmazda düğümlenir her şey. Bildiğiniz şeyler yabancılığın gizemiyle taçlanmıştır. Evet, Meyrem de öyleydi işte. Belirsizliklerin içinde dolanarak bilgisizliğinizi büyütüyordu. Sonsuz, keskin, kaçınılmaz ışık onu yakalıyor ama ağartamıyordu. Üzgün bir sarılık elmacıkkemiklerinde geziniyordu. Meyrem eskimekte karar kılıyordu. Yolu gerisingeriye yürüyen bir yolcu gibi. Onu ağlamaklı ve mavi görmek istiyordum belki de. Yazı dizilerine suçlar ve pişmanlıklar yakışırdı. Sonra utansın pembeleşsin, diye bekliyordum. Meyrem'den bütün renkleri, hatta korkunç siyahı bekliyordum. Ama o solmakta diretiyordu. Yazı dizisinin rengi açıldıkça açı-

lıyordu. Bunu istemiyordum. Sonsuz bir klişeye ihtiyacım vardı. Bir yazgı oyuncusu olarak sunmak istediğim somut Meyrem'e ihtiyacım vardı. Teypteki kaset döndükçe sessiz bir sesi kaydetmenin hafifliğiyle kahroluyordum. Gerçek bir anda var oluyor, sonra uçuşup dağılıyordu. Gözlerimizin önünde bir düş kadar müphem kalan Meyrem'in dansı başlıyor, onu hayal etmemize izin veriyor, sonra düşlerin kurnazlığıyla dönüşerek gerçekliğini ilan ediyordu. Meyrem bir kadından bir genç kıza doğru evriliyordu.

Düşüncelerimden aralık bulup kendimi atarak, "Nasıl?" diyorum yine. Vakit azaldı demek için saatimi gösteriyorum. Küçümsediğini belli ederek, "Benim çok fazla zamanım var," diyor. Gençliğine fazlasıyla güvendiğini neden düşünemedim?

"Onu diriltmek senin için de mümkün değil ama," diyorum birden canını yakmak isteyerek.

"Sizin anlamadığınız pek çok şey var bence," diyor rahatlıkla. Bir an sonra, anlamak için yanıp tutuşan bana haksızlık ettiğini düşünmüş olacak ki, "Bizim aile böyledir, hatta bizim mahalle," diye açıklıyor. "Gamsız olduğumuz sanılır ama..." Yine gülümsüyor saçını kulak arkasına sıkıştırırken. "Çok fazla vaktimiz olduğunu söyledim ya, rahatlığımız ondan."

İşte, böylece Meyrem'in yanlışlıklar uçurumundan içeri düşüyorum.

"Bir rüyadan mı söz ediyorsun Meyrem?" diye soruyorum. "Yoksa kâbusundan mı?"

"Olan bu," diyor çayından son yudumu alıp bardağı sehpaya bırakırken. "Ne olduğunu bilmiyorum ama her şeyi hatırlıyorum. Yıkandıkça küçülen gömlek gibiyim."

"Ne demek bu Meyrem?" diye soruyorum. "Anlamadığım şeyler olduğu kesin."

"Ne bileyim?" diyor içini çekerek. "Çok uzun yaşa-

dım ama hiç yaşlanmadan ölüyorum ben sanki. Oysa çok şey hatırlıyorum."

Ona buradaki herkesin yaşlandığını söylemek istiyorum. Hatta ben de şimdiden kapıdan girdiğim andakinden daha yaşlıyım. O nasıl gençleşebilir ki?

Vaktin dolduğu bildiriliyor. Kalkmak istemiyorum. Meyrem buz gibi parmaklarını elime geçiriyor. Sıcaklığımdan çalan Meyrem hafiften kırmızıya dönüşürken tuhaf bir sevinç duyuyorum. "Dünyaya bin kez daha gelsem de öldürecektim onu," diye fısıldıyor gözden saklanmaya çalışarak. Sözlerinden ağzı kanayacak. Aptalca bir hareketle çantamda kâğıt mendil aranıyorum. Başıma vurulmuş gibi son sözler:

"Bu daha dördüncü ama. Bin kez de olsa..."

Hafız'ın korkusu

Azad bir yıl, dört ay, on iki gün boyunca Hacı Molla'dan sopa yedi. Birçok kez kaçmaya teşebbüs ettiğinden, son vukuatında diğer oğlanların itişip kakışarak oluşturdukları daracık çemberin ortasında yüzüne tükürüldü; ıslak yüzünü toprağa çevirdiğinde çamurlaştı her şey, uzun kirpikleri birbirine yapıştı, elleriyle yüzünü sıvazlamaya çalışırken oğlanlar gülüştü, herkes sırayla kıçına bir tekme savurdu; Hacı Molla uzun kıllı kollarını dev bir örümcek gibi uzatıp, Azad'ın falakadan yarılmış tabanlarını bir utanç belgesi gibi havaya dikip küçük topluluğa göstererek içlerine tuzu bastı. Göğü görse belki dayanırdı. Bir kuş görse mesela, o an kendi olmaktan kanatlanarak kaçardı. Ancak üzerine eğilmiş on üç kafa dudakları ve sayısız dişleri olan karanlık ve başka bir gök oluşturmuştu. Onun tanımadığı korkunç bir gök. Kuru, sıcak ve yıldızsız. Isıran, tüküren bir gök. Nereye kaçacağını bilemedi. Korkuyla içine gerileyip kendi dibini buldu sonunda. Azad bağıramadan, çemberin gittikçe artan havasızlığında kalbi sızlayarak bayıldı.

Uyandığında anasının üzgün gözlerini gördü ilkin. Okuyamadığı harfler gibi boynu bükük bakıyordu anası. Kıl döşekte kıvrılmış, eli başında uğunuyordu: "Azad... Ceger..."

Azad adını anasının acılaşmış bir meyveyi andıran kuru dudaklarından duyunca sevindi, içindeki tuzlu sızı hafifler gibi oldu. Yorgundu, başını soldan sağa çevirecek mecali yoktu. Su verdi anası, yataktan zorlukla doğrularak kana kana içti. Başını yastığa attı yeniden, ekmek istemedi. Anası süründü iki dizinin üzerinde, sobaya iki odun daha attı. Azad sargılı ayaklarını battaniyenin altından birbirine sürttü acıdan zevk alarak. İnledi.

Hatırladı. Öyle ya, Cibril'i görmüştü rüyasında yine. Ama bu seferki öyle böyle bir rüya değildi. Manzumeler dizisiydi sanki. Başmelek son aylarda her gece rüyasına giriyordu Azad'ın. "Oku!" diye emrediyordu. Azad gerçekte olduğu gibi bir ayete bile dili dönemezken utanıyor, kanat çırpışlarının ürkütücü rüzgârından savruluyor ve çok korkuyordu. Hacı Molla'dan bile korkunçtu Cibril. Allah'ın sözlerini tamı tamına, eksiksiz istiyordu. Hacı Molla ölümden çok söz ederdi. "Ölüm," derdi çukurda açmış iki kara çiçek gibi ürkütücü olan gözlerini hepsinin üzerinde tek tek gezdirerek. "Ölüm geldi mi aman dinlemez. Kaçacak yer yoktur. Nere gitsen çıkarır bulur." "Ecel," derdi, "vakti saati geldi mi seni almadan gitmez, bir saniye olsun geciktirmez." Başparmağını bir kalem gibi alnına sürterdi Hacı Molla: "Burada her şey yazılıdır. Ne olup biteceğini yalnız Allah bilir. Ölümünüzün vakti saati de aha buraya yazılmıştır." Çocukların sarı suratları iyice içine çekiliyor, yüzler kuru kabuklar gibi cansızlaşıyor, Hacı Molla bu sarı kabuk suratları defter gibi kullanarak üzerlerine yazıyor da yazıyordu. Enseden yukarıya tırmanmaya çalışan bitlerin aceleci hareketleriyle çıldıran kabak kafalar giysi yakalarına sürtünerek azıcık rahatlamak istiyor, ama Hacı Molla kaşınmayı, hapşırmayı, kaş göz, kulak oynatmayı, dahası üst üste göz kırpmayı, burun karıştırmayı ve her türlü ders dışı hareketi her defasında şiddetle cezalandırdığından kafalar acıyla tatlı

bir karışımın içinde yandıkça yanıyordu.

Hacı Molla sözlerini on üç kafanın üzerinde kalın sopası gibi zevkle gezdiriyor, sözlerin sopadan daha yaralı olduğunu görerek gururla zevkleniyordu. Söze, Allah'ın birliğine ve Peygamber'e inandığı kadar inanırdı Hacı Molla. Ağzının içinde tartardı kavuran kelimeleri. Kelimelerin de kibarı, kabası, afilisi, cakalısı, soğuğu, sıcağı vardı. Kelimelerin öfkesi fırtınadan da beter ederdi adamı. Tatlısı, yumuşacık uykulardan da lezzetliydi, ekşisi keskin sirkeden de beter. Hele korku. Korku kelimelerle büyür, kalplere girer, kelimenin şeklini alarak yüreğin içinde kıvrılır yatardı. Bazen canı istedi mi kana karışır, bütün vücudu dolaşarak bağırsaklara iner, mesaneyi şişirir ama dışarı atılamazdı. Deli gibi çarpan kalbin içine bir yılan gibi gelip çöreklenirdi yine. "Harfler..." derdi Hacı Molla kendi kendine, "ne büyülü iştir ya Rab! Onun için mi konuştun sen de? Tövbe estağfurullah." Bir gün şunu soruvermişti Hacı Molla: "Peygamber Efendimiz öleceğini nasıl anlamıştır?" Kimse cevap verememişti. Hacı Molla çok şey bilmenin yüküyle çarpık çurpuk dişleriyle gülümsemiş, "Cibril'le karşılıklı okurlardı. Bir o, bir o. Mukabele ederlerdi. Baktı ki bir gün yalnız Cibril okuyor, efendimizin okuması gereken yerleri de o okuyor, efendimiz öleceğini anladı." Bu bilgi Azad'ın kalbine bir mıh yerleştirmişti. Ya Cibril onun kekemeliğinden sıkılır da okuyacağı yerleri çabucak kendisi okuyuverirse, ölecek mi demekti? En iyisi bir şey öğrenmemek, öğrense bile söylememekti. Azad susuyor, ağzını açarsa kekelemeye başlayacağını biliyor, arkadaşlarının alaylarından, Hacı Molla'nın ve Cibril'in sonu gelmez öfkesinden çekiniyordu. Ağzına hayalî bir taş alıyor ve tam dilinin üzerine oturtuyordu onu. Böylece geçerli bir mazereti oluyordu meleğe karşı. Cibril tozpembe kanatlı, hayli yaşlı bir melekti. Bu kez kanatlarını dünya kadar

açmıştı Azad'ın üstüne üstüne gelerek. "Sen okumazsan ben okurum!" diye gürlemişti. Azad taşı düşleyip yerine oturtamadan tuz tadını dilinde hissetmişti bu kez. Sonra tuzlu dil şiştikçe şişmişti. Dili ağzının mührünü zorlayarak dişlerinin kapısını kırmıştı şiddetle. Azad şaşkınlıkla izlemişti olup biteni. Dil, Cibril gibi devasa kanatlanarak onun karşısına dikilmişti. Cibril, "Okumazsan..." diye yeniden gürlemişti. Sesi gök gürültüsü gibiydi. Ama sanki hafiften çekiniyordu dilden. Eskisi kadar tehditkâr değildi. Azad'ın dili tozpembe kanatlarını dünya kadar açmış ve başlamıştı okumaya. Azad bir diline, bir de Cibril'e bakıyor, şaşkınlık ve korkudan kemirilmiş yüzünü yok elleriyle tokatlamaya çalışıyordu. Dil rüyanın zamanında günlerce gecelerce okudu. Okudukça Cibril kanatlarını indirmeye, dahası ağlamaya başladı. Cibril toy bir meleğe dönüştü, gençleşti, kanatları taze bahar filizleri gibi cılızlaştı. Dil dedi:

FatihaBakaraÂliİmrânNisaMâideEnâmArâfEnfâlTevbeYûnusHûdYûsufRadİbrahimHicrNahlİsrâKehfMeyremTâhâEnbiyâHaccMüminûnNurFurkanŞuarâNemlKasasAnkebûtRûmLokmanSecdeAhzâbSebeFâtırYâsînSâffâtSâdZümerMüminFussiletŞûrâZuhrufDuhanCâsiyeAhkâfMuhammedFetihHucurâtKâfZâriyatTûrNecmKamerRahmanVâkıaHadidMücâdeleHaşrMümtehineSaffCumaMünâfikûnTeğabûnTalâkTahrimMülkKalemHâkkaMeâricNuhCinMüzzemmilMüddesirKıyametİnsanMürselâtNebeNâziâtAbeseTekvîrİnfitârMutaffifinİnşikakBurûcTarıkAlâGaşiyeFecrBeledŞemsLeylDuhaİnşirahTînAlâkKadrBeyyineZilzâlÂdiyâtKâriaTekâsürAsrHümezeFilKureyşMaûnKevserKafirûnNasrTebbetİhlasFelâkNâs

Söz bitti, rüya bitmedi. Dil gururlanarak gerindi, Azad'ın ağzını ikiye ayırdı, kanatlarını kısıp dişlerin üzerinden süzülerek yerine geçti. Azad, tuzlu tadı aradı da

bulamadı. Sanki gül tomurları çiğnemişti. Cibril, yeşil kelebek kanatlarının toyluğuna bakmadan dönüp gideceği yerde şunu dedi: "Ey İnsan! Ey kekemeler kekemesi. Eğer bir hata yaparsan, unutup da takılırsan, senin yerine ben okurum bunu bil. O vakit ölümün olur!" Cibril böyle söyledikten sonra bir kozaya dönüşerek, evrene yuvarlanarak gitti.

Azad uyandığında kaç yıl geçmişti bilemedi. Dünyada on bir yaşında saçı beyazlayan bir çocuk daha varsa, Azad da hâlâ çocuk sayılırdı.

Bir sosyologla görüşme

Delice eğleniyorlardı gazeteci hanım. Öyle çok, öyle güçlü, öyle safça eğleniyorlardı ki dünyanın çivisi varsa eğer o gece çıkmıştır. Sanki dururken, yorulmuşken, terler boyundan aşağı süzülürken, eller buzlu içki bardaklarını kavramışken, kulakları doldurup da denize taşan hırçın müzik başka bir dünyayı, başka bir ülkeyi, başka bir kenti, dahası başka zamanları... O müzik var ya gazeteci hanım, onların ütopyasıydı. Gülmeyin, ciddiyim. Gürültülü bir ütopya, savaşçı değil, barışçı değil, sadece gürültülü; kendileri gibi olanı özleyen, hep bir çizgiyi gözleyen, şimdiki zaman; hepi topu yalnız o, onun kısırlığı, uzamayan ama şişinen... Çünkü iyi bilirsiniz ki iyi elden çıkmış ütopya, gelecek bile değil, bir zamansızlıktır. Zamanın dışındalıktır. Onlar diye bir şey var ve onlar şimdikini seviyorlar. Şimdiki zaman dolup da boşalmış bir hiçliktir, dahası soysuzdur, gelecek bütün ümitsizlerin, geçmişse kaybedenlerin. Ne diyordum... Evet, ütopya; terimleri çoğaltabiliriz ama ilginç olan şu ki bu ütopyanın var olanla şaşmaz ilişkisi ve halihazırdaki durumu severek, onu koruyarak ve kollayarak. Bütün mesele bu. Ve onlar. Anlatabiliyor muyum?

Ha, evet terimler. Bilemiyorum, ıssızlık, vatansızlık ve cennet, dahası bütün bunlar Boğaz'da batık duran şi-

irin işi. Bütün bunların üstünde tepinmek ve İstanbul nasıl desem bir Sodom ile Gomorra kadar mıdır, başka mıdır?.. Haylazlar... Evet, evet tüm bunlar haylazlık. İstanbul mutsuz şairlerin ruhlarının gezindiği hayaletlerin şehri. İslam'da hayaletlere yer var mıdır, diye soracak olursanız, yoktur, önü tıkanmıştır. Mesele bu zaten!..

Ben şahsen ölmüşlerimizi görüyorum, boş arsalarda inler ve cinlerle top oynayarak ölmemeliydik, dünya kötülerin işi diyerek... Canları hâlâ acıyan ölü şairlerin şehri İstanbul bir Pompei olur mu? Valla olur. İlle yanardağlar mı lazımdır? Boğaz'dan doğru gelen öfkeli Poseidon mesela... Yerle bir eder adamı, dikkat etmeli. Onların değil, varsa yoksa o müzik. Hayır Dionysos filan da değil, karnaval değil, hasat şenlikleri hiç değil. Başka bir bakış açısıyla, tedavülden kalkmış kavramlarla desek? Ufunet, dalga dalga. Eğlenmeye karşı da değiliz, hasat şenlikleri olsa. Karnaval, seks mevsimi, üreme hani nereye oturtabiliriz? Han Tabakhan Beyefendi'nin yanındaki dört bayan bugün bir Kibele'yi temsile yetkili midir? Anadolu nerede, ben de bilemem. Ama temsil yetkileri yoktur yani. Oysaki burjuva itici gü...

Yoksul memleket miyiz, yoksulların memleketi mi? Bunun cevabını vermek güç ya da aynı kapıya mı desek? Han Tabakhan Beyefendi de tiksinerek büyüdü. Öyle zor, öyle zor ki. O gerçek bir haymatlostur vesselam.

Ne diyorduk, eğlenmek, müzik, ütopya... Ritme bakın bir. Oysaki bir karnaval mesela, herkesindir. Sokaklarda. Ama bunlar o dört duvarlarına, bugüne ve müziğe sahip çıkarak, cıs cıs cıs, nasıl aldırışsız bir müzik. Şehvet bile yok. Oysaki Han Tabakhan Beyefendi gecenin ilerleyen saatlerinde yanındaki dört Kibele hanımefendiyle kim bilir neler yapacaktı ama... Şehvet bu değil, üretimdir sayın gazeteci hanımefendi. Ama gerçek şu ki samimiyetle eğleniyorlardı, neden olmasın ki?

Şimdi şöyle de diyebiliriz ki, Konstantinopolis bir ahir zaman şehridir. Babil Kulesi. İçinde herkes ve her şey var. Fakat biraz taşıyor, kule görünümünü bozuyor. Neyse. İçinde kaplanlar ve ceylanlar, diğer orman yaratıkları, mesela Türk tipi söyleyelim de alegorik olsun, kurdunan guzu, tavşan var, bol miktarda kaplumbağa var, ayı var, bir King Kong yok, o da alışılmışın dışıdır. Karga, baykuş, kara kedi ve on üç rakamı var. Var da var. Beyaz var, siyah var, sarı var (ki bu, dengesiz beslenmekten ötürü bir tür anemi halidir). Düzyazı, nesir, nazım, aman en çok düzyazı var. Hatta yazı da yok. Ses var, uğultu var, birbirini anlamayan yüzlerce, milyonlarca dil var. Karman çorman, gel de çık işin içinden. Zaten günah karmaşık olandır.

Fakat diyeceksiniz ki niçin oldu? Hekim ve ailesi, yani karısı Cavidan, oğulları Cihangir –iyi ki orada değildi diyemeyeceğim bu durumda– Kurdemir, Civan, küçük kızları Şevbin ile Civane –Doğru yazdık mı?– o gece o eğlencenin altında ne arıyordu? Çarpık yapılaşma efenim... Dahası ne? Çarpık göç, kadrolaşma –pardon, konu dışı– çarpık yoksulluk, çarpık iskelet sistemi – malumunuz yoksullar kambur duruyor... Çarpık eğlence mi dediniz? Olabilir pek tabii ki...

Velhasıl kule çöktü işte, altta kalanın canı çıksın, çıktı. Paldır küldür hem de.

Meryem'in dünyaya gelişleri

Meriy En piyano çalıyor. Açık duran pencereden başını uzatmış beyaz çiçekli bahar dalı Meriy En'i daha çok duyabilmek için boynunu iyice eğiyor. Hafif rüzgârda tül perdeler bahar dalını incitmeksizin nazlı nazlı uçuşuyor. Meriy En galiba zengin, içinde yaşadığı dört katlı, sayısız odalı ev, eşyaları, yedikleri içtikleri, hizmetçileri, uşakları, dostları, evlerine gelip gidenler, güzelim atların çektiği süslü arabaları, gittikleri evler, katıldıkları davetler öyle olduğunu düşündürüyor. Üzerinde incecik döküm döküm ipekten bir elbise var. Mavi. Eteği uzun, yürürken hışırdayarak bileklerine dolanıyor. Meriy En'in babası mutaassıp biri olduğundan kızlarının kapalı giyinmesini buyuruyor. Omuz ve boyun açık olmayacak. Zaten bu onların çevresinde de hoş karşılanmaz. İşte bu yüzden Meriy En'in boynu çenesine kadar siyah Fransız danteliyle kaplı. Öyle şık bir elbise ki bu, Meriy En sırf elbiseleri yüzünden mutlu olduğunu düşünüyor. Gardırobu çok zengin ve askılara sürekli yeni giysiler asılıyor. Bu konuda sevgili anneciği ve ablaları en büyük destekçisi.

Yalnız içini kemiren bir dert var Meriy En'in. Yirmi yaşında, orta boylu, zayıf, sarışına çalan kumrallıktaki bu kızın içini kemiren dert yüzünden sürekli piyano çaldığı düşünülebilir. Kalbi bazen öyle şiddetli çarpıyor ki, onun

gürültüsünü bastırmak için yüksek perdeden bir sese ihtiyaç duyuyor gibi. Zenci dadısı Adel, sık sık şekerleme yaptığı ve bu yüzden her zaman yanık süt kokan mutfaktan çıkıp ellerini beyaz fistolu önlüğünün üzerinde kavuşturarak soruyor: "Neyin var bitanem? Şu kahrolası savaştan mı korkuyorsun yoksa?" Adel iri, siyah ellerinin içinde yabani bir çiçek gibi açılmış pespembe avucunu Meriy En'in lüle lüle kıvrılmış saçlarına koyuyor. Meriy En'in topuzu gevşiyor hafiften. Başını avucun içinden kurtarmaya çalışırken daha hırçın basıyor birkaç notaya. "Savaş mı sevgili Adel? Hani şu Kuzeylilerin başımıza açtığı? Hayır, derdim o değil. Sadece içimde bir sıkıntı var." Adel bilgece gülümsüyor: "Çocukken yaptığımız gibi bulut tarlalarına gidelim mi? Ne kadar da mutlu olurdun sevgili küçüğüm benim..." "Hayır, hayır Adel, güneşin altında kavrulan, terleyen Zencileri görmek artık bana huzur vermiyor. Bilakis Zenciler kara talih gibi, sonsuz bir keder gibi... Babam gidip baksın tarlalarına. Fakat öyle çok sıkılıyorum ki..."

"Bunda bir iş var küçüğüm," diyor Adel düşünceli bir yüz ifadesiyle. "Kalıbımı basarım ki... Neyse. Anlatmayacaksan mutfağa gideyim de süt kaynatayım bari."

Oysaki Meriy En her şeyin sebebini biliyor. Hayır, kendinden de beyaz, Adel'in yirmi yıldır taşırmaktan bıkmadığı sütler kadar beyaz bir Alman olan piyano hocası Wolfgang'a âşık değil. Gerçi, evli ve üç çocuklu Wolfgang ona karşı birtakım hisler beslemekte. Meriy En bir süredir farkında bunun. Tuhaf birtakım besteler çalıyor ve, "Yeni besteledim," gibi bir şeyler gevelerken ağzında, sanki gözleri yaşarıyor. Meriy En her defasında, "Çok güzel hocam," diyor ama uzayan bir feryada benzeyen bu atonal müziklerden zerre kadar hoşlanmıyor. "Fräulein!" Wolfgang, Meriy En'in elini soğuk avucuna alarak saygıyla öpücük konduruyor. Meriy En'in gözleri-

ne delici bakışlarla mıhlanıyor. Meriy En'in parmakları tuşların üzerinde doğru sesleri ararken, Wolfgang daha da soğumuş avuçlarını Meriy En'in sıcak parmaklarının üzerinde gezdirip bir rehber edasıyla onu doğru tuşlara yönlendiriyor. Meriy En gittikçe bıkıyor, bıkıyor. Oysaki aklında başka bir şey var. Çok farklı bir şey. Alışılmadık bir şey. Ne babasına, ne anneciğine, ne kız kardeşlerine ne de Adel'e söyleyemeyeceği bir şey. Bir kere siyah ve kederli bir şey. Sonra terli ve kaslı bir şey. Meriy En düşlerinde bu zavallı, siyah, kaslı ve terli şeyi görüyor. Onu yoruyor, bir hayvan gibi eziyet ediyorlar. Gülünecek bir şey yok. Adel'in hayatta kalan iki oğlundan büyüğü Johann Gear Brown, Meriy En'in düşlerinde geziniyor. Meriy En aşkını "bulut tarlaları"nda bir bulup bir yitiriyor. Kaçıyor ondan, kaçarken tökezleyip düşüyor. Bu kez fikir değiştirip ona doğru koşacakken, o esir, karadan da kara, çalışkan melekten korkup yüz geri ediyor. "Kader," diyor Meriy En, "sevgilim, kader diye bir şey var. Ve eğer sen de beni seviyorsan bu dünyada değil, yoksulluk ve zenginlikte değil, beyazlık ve siyahlıkta değil ama başka yerde buluşuruz."[1]

Meriy En'in henüz bilmediği şey ise, Johann Gear'in de ona deli gibi tutkun olduğu. Hatta anası Adel'in dikkatli gözlerinden kaçmayan bu iş, bir akşam kulübelerinin miniminnacık taraçasında otururlarken boğaza dizilip yutulamayan bir lokma gibi ağızdan çıkarılıvermiştir. Adel kara, yorgun ve terli oğulcuğun sırtını sıvazlayarak, "Bırak ve unut. Dert ve beladan başka şey görmüyorum oğlum, felaket olacak," demiştir.

O hüzünlü akşamdan, ana oğulun çatlayan ve toprağa dökülen dolunayın ışığında dertleştikleri o uğursuz

1. Yayıncının notu: Meriy En "mahşer" sözcüğünü bilmediğinden olsa gerek.

akşamdan sonra Adel'de birtakım değişimler olmuştur. Kocakarı anası, yüzyıllık köle, bir köşecikte uyuklayan ve atalarının binlerce yıllık rüyalarını gören Bebee Daar'a sık sık başvurmuş, ondan ata yurdunun Bebee Daar gibi uyuklayan güçlerini ele geçirmiştir. Bunları oğulcuğun iyiliği için yapmıştır elbet.

Bir sabah Meriy En yalnız başına koruda gezintiye çıkmışken, birden hava kararmış, ağır ve sıkıntılı bir bulut Meriy En'in başının üstüne gelip çöreklenmiştir. Meriy En yüz geri edip eve dönecekken buluttan da kara ve ağır bir şey önüne dikilmiş, hüzünlü gözlerini üzerine dikmiştir. Meriy En korkmaya fırsat bulamadan indiren yağmurun perdelediği gözlerinde bulanıklaşmış o kara şeye bakmış ve onu dinlemiştir:

"Bayan, efendim. Sizi seviyorum."

Meriy En, iyi bir Hıristiyan, yardımsever bir kişi olduğunu aklından hiç çıkarmayarak –ki kilisedeki ayinlere düzenli olarak katılır, pazar günleri en şık elbiselerini giyerek ailesi ile birlikte Peder John'un vaazlarını huşu içinde dinlemeye gider ve yardım sandıklarına giysi bağışlarken, ki fırfırlı, dantelalı giysilerini ergen Zenci kızların üzerinde görmek ona da gurur kaynağı olabilecekken, ki şunu şöylece düşündüğünde: "Tanrım dünyadaki fakirlik daha az giysi diktirmekle yok olacaksa diktirmem amin!"– yağmur altında bile terleyen şeye içi kan ağlayarak şunu demiştir:

"Tek efendimiz yüce İsa'dır."

Bunu diyerek evin büyük kapısına yönelmiş ve dönüp o karanlığa bir de şunu haykırıvermiştir:

"Kalbim Wolfgang için atmakta."

Karanlık yıkılarak ve hâlâ terleyerek korunun içine kaçtığında Meriy En, dadısı Adel'in beyaz önlüklü kucağında ağlamaktadır. Daha sonraki hayatlarında olayı de-

rinlemesine incelerken, "Demeseydim ne olurdu acaba?" diye düşünecek, nasıl olsa çok değil, iki yıl sonra köleliğin kaldırılmasıyla Johann Gear'le hayatlarını birleştirebileceklerinin mümkün olduğunu görecek, sonra da Tanrı'nın ona ihsan ettiği bunca deneyim zenginliğiyle bile yazgıdan kaçınmanın olanaksız olduğunun farkına varıp içini çekerek susacaktır.

Sonra olanlar şunlardır:

Adel, Afro-Amerikan güçlerin şiddetli tepkimesiyle ata toprağının bütün kötü ruhlarını yuvasından çıkartarak huzursuz âşıkların üstüne salmış, büyülerin etki göstermesini beklerken, mutfakta bol bol süt taşırmıştır. Başında özgürlük rüzgârları esen Adel, sonraki hayatlarında, "Keşke o rüzgâra kapılmasaydım, özgürlük belalı bir şey," diye düşünecek, ancak aynı hataları her defasında tekrarlayacaktır.

Derken uğursuz bir cuma ikindisi, basık hava sımsıkı bir kütleye dönüşerek Meriy En'in piyano çaldığı salonun pencerelerine yüklenir, Wolfgang Hoca kızın sıcak parmaklarını kendi üşüyen parmaklarının arasına alıp ezer, Meriy En ürker, midesi bulanır ancak karşı koyamaz ve Wolfgang bu durumdan tuhaf, şehvetli ezgiler üretirken, suskun ve terleyen karaltı salona süzülmüş, hiçbir şeye ihtiyaç duymadan, yalnız parlayan kaslarının gücüyle Wolfgang'ın boğazına sarılmıştır. Wolfgang daha sonraki hayatlarında bu olayı düşünürken, "Keşke sırtımı kapıya dönük halde oturmasaydım da, piyanonun yanında ayakta durarak Meriy En'e şöyle tepeden baksaydım," demiştir. Çünkü onursuz düşman insana sırtından saldırmaktadır. Çünkü bütün hayatlarında, hatta millî atlet olduğu bir defasında da boyun fıtığı hastalığından mustarip olmuş, bir keresinde de idam edilmiştir.

Meriy En, işte o an Meriy En, dünyaya bütün gelişlerinde yaptığı ayrı istemsiz hareketle –çığlık bile atma-

dan– saç topuzundaki iğneyi avucuna almış, Adel'in büyülerinin etkisiyle diyebileceğimiz delice bir kararlılıkla –yoksa "yüzüne kıvır kıvır dökülen saçlarının bakış açısını etkilemesiyle" mi desek– iğneyi âşık kölenin ensesine hınçla saplamıştır. O an dünya, zaman, kapıdan giren beyaz önlüklü Adel, morarmış Wolfgang Hoca, tül perde bahar dalı durmuştur. Wolfgang ve Johann Gear aynı şaşkınlıkla Meriy En'in yüzüne bakmış, köle boşalan kaslarıyla Wolfgang'ın incecik beyaz boynundan çözülerek yerdeki İran halısının üzerine yığılmıştır. Wolfgang öylesine şaşkındır ki Meriy En'e sarılarak, "Sevgilim," der, titrer, "beni ne çok seviyormuşsun meğer." Meriy En "hayır" anlamında başını sallar, ama Wolfgang her şeyin bir yanlışlıktan ibaret olduğunu ya da saf tutan bir topuz iğnesinin masum siyasetini anlamayacak kadar beyaza kesmiştir.

Adel hıçkırarak oğulun üzerine kapanır. İran halısı ememediği kanı parkelere doğru hızla yayar.

"Her şey düzelecek," der Meriy En. Gözlerini kapar, bekler, bir ümitle açar yeniden ve bunu elli iki kez yapar. Onu yatak odasına çıkartıp yatağına yatırdıklarında da bu faydasız bilinçdışı harekete devam etmektedir. Bu olaydan sonra Meriy En zaten bilinçdışında yaşar. Olayı örtbas etmek görevi ailesine düşer. Zaten siyah bir adamın ölümü kimsede şaşkınlık yaratmaz.[1]

Yayıncının notu: Meyrem'in anlattıklarına dayanarak, kendisi hayata ilk kez bu hikâyede gelmiştir.

Bugün

İstanbul'u daha önce hiç bu denli çirkin bulmamıştım. Yorgun günün akşamla buluştuğu o kırılgan eşikte uzun uzun baktım ona bir kez daha. Karanlık bir ruh, kenti ele geçirmiş, onu yoruyor, sessizce ağlatıyor gibiydi. İçten içe kalbi sarsılıyor ama belli etmiyordu. Hıçkırıkları denizi hafifçe dalgalandırıyor, ama o kıpırtılarını gerisingeri çekiyor, hiçbir şey olmamış gibi gülümsemeye çalışıyordu. O yüzden akşamın çöktüğü noktada İstanbul'u her şeyden ve herkesten daha suçlu buldum. Uzanıp giden edilgin güzelliğinde onun üzerinde gücünü deneyenlere karşı sessiz bir uyum peyda olmuştu. "Bu da nereden çıktı?" diye sordum, dünyanın en eski kentine. "Bir cevap versene!" Bir daha asla konuşmamaya yeminliymiş gibi susuyordu. Sanki yapraklarını taşlarından daha çok umursuyor, mavi suları buharlaştıkça dirençli değil, yok oluşa mahkûm şeylere sevdalanıyordu. Ölümlü olsa bundan iyiydi, İstanbul'un bir ömrü olmasını ve onu tüketerek bitmesini tercih ederdim. Bu zamansızlık onda tanrısal bir aldırışsızhk oluşturmuştu. Uzamak, akmak, karışmak yoktu. Sadece olmak, onun işi buydu işte. "Bu doğru değil," diyordum içimden. "Hiç payın yokmuş gibi davranma. Sen kaderler büyüttün içinde. Kederi de sen icat ettin. Olmayanı oldurttun.

Hüzünler, acılar ve mutlulukları yarattın, bana masum numarası yapma." Seyredilmek bir marifetmiş gibi bizlere tek hünerini sergiliyordu. "Üstelik avarelerden başka seni kimse seyretmiyor artık," diyordum tıslayarak. "Herkesin zamanını çaldın ve delirttin, artık sana vakit ayıramazlar." Hiç doğurulmamış ve doğurmamış kent tepelerindeki cennetten kovmuştu işte bizleri. Sonra zamanı hızlandırıp olanları ve olacakları seyreylemişti. Allah'ın binlerce evi İstanbul'un mahluklarıyla dolup taşarken kendisi yoktu işte, yoktu. Halk edilmişler, eğri ve göçebeler, kötü kokulular, akılsızlar ve senin kadar güzel olmayanlar. Onları yeniden ve yeniden yarattın işte.

Şimdi senin üzerine düşünüyordum; uslanmayan bir şüpheyle doldurulmuş gibiydim de artık kabul etmiyordum. Oysaki herkes, hepsi senin o göğün altında asude ama gülünç oyununa baştan evet demişti. Direniyordum, güzelliğine içim sızlayarak ve lanet ederek, hem ben sana âşık falan olmuyordum. Oysa öyle çok bakıp öyle çok karar vermiştim ki daha önce. Gözlerimi kapatıp havayı koklayarak, "Evet, evet, güzel," demiştim binlerce defa. Sana da demiştim, "Güzelsin," diye. İçimi dışarıdan, o sonsuz bozulmadan koruyarak, en eski en çürümüş imgenle rahatlıyordum. Kendi suyunu kucaklamış sessizce bekliyordun. Hem sen bu akşam esrarlı bir biçimde yaprak kokuyordun. Oysa taş ne çok yakışıyordu sana ve ben şimdiki ben değil, bir zamanlar senin olan ben sonsuzca üst üste konmuş taşlarının görüntüsünü kokluyordum. Kubbelerin dikilmiş meme başları gibi ve avuçlamak arzusu... Sivriliklerin birer koçbaşıdır ve dişiliğinin içinde azgın... Bırak, çok dinledim. Islak yaprak kokusu her zaman yitirilmiş bir şeyi anımsatır. Şimdiki ben seni geleceğimle yitiriyordum. Bozulan imgeler gibi –ve artık onlarla ne yazılabilir– kaybolan inançlar

gibiydi İstanbul. Onu bir zamanlar çok, pek çok sevdiğinizi kendinize hatırlatarak hayalinize sahip çıkmanız gerekiyordu. Oysaki sen, ilk görenin vurulduğu macerası olmayan şeyler gibiydin. Ne okuyorlardı sende ne, söyler misin? Hem sen kaç kere dünyaya geldin? Kaç kez öldün de yeniden ve yeniden dirildin? "Şehirler ölmez," mi diyorsun bir de? O sonsuz döngü, yani sonsuz kahır seni içine almadan mı seyrüsefer edecek? Sen öyle bil. Hem sen Meyrem ile Cihangir'den ne istedin? Bir efsane daha mı, hey âşıkların ve ayrılıkların şehri? Bu akşam içeceğim ve dökülmüş ipliklerinin pazarlarda neyi dokumak için kaç kuruşa satılacağını, yani senin düşmüşlüğünü hayal edeceğim.

Yakın tarihimiz

Merak edenler 12 Temmuz 2004 tarihli eski gazetede şu haberi okuyabilirler:

Aşk Üçgeni Kanla Bozuldu

Bir tekstil atölyesinde sekreter olarak çalışan genç kadın, patronuyla bir olup eski sevgilisini öldürdü.

İSTANBUL AA – Yaklaşık beş gün önce işlenen cinayetin sırları yavaş yavaş çözülüyor. Bir tekstil atölyesinde çalışan yirmi iki yaşındaki Meryem A., aynı atölyede işçi olarak çalışan Doğu kökenli yirmi üç yaşındaki Cihangir S.yle ilişki kurdu. Yaklaşık bir yıl boyunca süren ilişki sonucu Meyrem A. Cihangir S.ye ayrılmak istediğini söyledi. Bu durumu gururuna yediremeyen Cihangir S., şüpheleri doğrultusunda Meryem A.yı sıkı takibe aldı. Sevdiği kadının işyeri sahibi Halim P.yle ilişkisi olduğundan şüphelenen talihsiz genç, olay gecesi işten çıkmayıp atölyede gizlenerek sevgilileri izledi. Tanıkların ifadelerine başvuran polis, Cihangir S.nin eski sevgilisini işyeri sahibiyle yakaladığı, bunun üzerine öfkeden deliye döndüğü, Halim P.nin yatıştırma çabalarının sonuçsuz kaldığı, ücret zammı teklifini kabul etmeyen ve

meyen ve belindeki bıçakla sevgililerin üzerine yürüyen Cihangir S.nin ensesine saplanan mektup açacağıyla oracıkta öldürüldüğü ihtimali üzerinde duruyor. Durum, sabah erkenden işyerine gelen işçiler tarafından polise bildirilirken, cinayet zanlısı sevgililerin olay yerinden kaçarak saklandıkları, üç gün sonunda Halim P.nin polisi arayarak teslim olmak istediklerini bildirmesiyle derhal yakalanıp tutuklanarak cezaevine konuldukları ve ilk sorguda Halim P.nin Meyrem A.yı suçlaması ve Meyrem A.nın suçunu itiraf etmesiyle Halim P.nin tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldığı...

"Kendimi bir peygamber kadar yalnız
hissediyorum gazeteci hanım."

Kusura bakmayın, paldır küldür hikâyenizin içine girdim, eh beni de yazacaksınız artık.

Şöyle ki, akşam haberlerinde ve ertesi günün gazetelerinde "Bir Sahte Peygamber Daha Yakalandı" başlığıyla verildim. Görüntü, sessizlik ve anlamsız bir fotoğraf olarak. Ben, yani Sevdakâr Altun.

Bir kere haber başlığı yanlış. Sanki her dakika, her saat, her gün bir peygamber yakalanıyor da ben de öyle onlardan biriymişim gibi. Okuyanı, izleyeni yanıltıyor, öyle değil mi? Sanki sizin de şikâyetçisi olduğunuz şu koca İstanbul peygamberlerle dolup taşmakta intibaını uyandırıyor. Üstelik diğerlerini bilmem ama ben sahte de değilim. Hem neye göre, kime göre sahte? Değil efendim, izah edeyim.

Kendim hurdacıyım. Baba mesleği. Yani öyle sizin anlattığınız Cihangir Bey gibi tekstil atölyesinde ütücü, Meyrem Hanım gibi de iğrenç bir patronun kölesi değilim. Serbest meslek erbabıyım, kazancım iyi değil ama kime ne? Zaten her şey bundan başladı. Hurdaların dünyasından. Şöyle ki:

Rahmetli babam meğer genç imiş o zamanlar, ben farkına varamadım da onu doğuştan yaşlı biri sandım. Eskimiş eşyanın sureti sinmiş yüzüne meğer garibimin. Hurda işi böyledir. Eğri büğrü, anlamsız, ne idüğü belirsiz ne kadar şey varsa önünüze atar, fiyat belirlemenizi isterler. Gerçi İstanbul'da öyle çok eski eşya var ki, yani şehir eski; yani şehir eskimiş şeylerin şehri, dolayısıyla bu dağlar kadar yüksek eski yığınından iyi para kazanmam lazım gelirdi ama ben kazanamadım. Şimdi şimdi ikinci el diyorlar ya, değil, ben ne dördüncü, beşinci, altıncı el eşya gördüm. Nasıl mahzundular. Hani tarih değerliydi? Yok efendim, insanımız tarihe filan kıymet vermiyor. Gıcır gıcır olmalı her şey. Atıveriyorlar, unutuveriyorlar. Mesela üzerinde yazılı markası yer yer dökülmüş, bu yüzden de "emi küm" gibi okunan, bacası kararmış, boruları dökülüp de elsiz kolsuz kalmış gibi duran bir şofbeni ele alalım. Hiç hatırası yok mudur? O sararmış solmuş emaye yüzeyinde, bir zamanlar sevilmiş, korunmuş, kollanmış, hatta kendisiyle gurur duyulmuş eşyanın izini ara ki bulasın. Hele koltuklar, sandalyeler, masalar, paslı bisikletler. Ah, canım gider onlara.

Bir koltuk düşünün ki, vaktiyle üzerinde kaykılarak ya da kambur, neşeli veya tefekküre dalarak oturmuş bütün insanlar ölmüş. Böyle bir eşyaya ne değer biçilebilir? Eskiye rağbet olsa bitpazarına nur yağardı, demişler ya, o hesap, işte ben de babam gibi bu eski şeylere sevdalana sevdalana onları biriktirir oldum. İnsanlara şaşkınlıktan küçükdillerini yutturacak kadar yüksek rakamlar söylüyordum ki şehrin ulaşabildiğim bütün eskileri benim olsun. Sonra efendim ben bunları elden çıkaracağım da ne olacak? O nazlı bisiklet eritilip dönüştürülüp kim bilir hangi ruhsuz yeni eşyanın hammaddesi olacak? Üzerindeki çocuk nereye gitti peki? Zamanı kim durduracak? Mesela koltuk, hadi yeniden yüzlendi, boyandı, cilalandı

diyelim. Yeni mi olmuş olacak? Hayır, aldatıcı efendim bunlar. Bu arada yazdığınız Meyrem Hanım'ın hikâyesini ilgiyle takip etmemin sebebi onun da eski, çok eski bir eşya, aslında bir ruh oluşudur. Yüzlenmiş koltuk gibi, değil mi? Bir de hatırlıyor tarihini ki, vah vah. Bu Allah'ın zavallı eşyasına yanarım, yanarım ben. Ne ki yazgısı öyleymiş, hikmetinden sual olunmaz. O da ister nokta koymak değil mi?

Çok uzattım gazeteci hanım, ama şöyle: İşte ben bu eski ruhlarla temas kura kura, nasıl kurmayayım ki; dökük gecekondum, bahçem, kümesim onlarla doldu taştı, onlar hayatım oldu benim. On yıllık zevcem Nevhayat ve oğlum ve kızım –isimleri lazım değil herhalde– beni terk ederek... Aslında acıklı. Üzülüyorum.

Sonra ben peygamber olmuşum da kime zararım dokunmuş? Birçok insan ve kurum ve kuruluş da sahte tanrı değil mi? Onlara kimsenin laf ettiği yok. Evet, saçı sakalı uzattık ama uğraşmak istemediğimizden. Konu komşudan bir-iki felçliyi, hatta seks suçları tabir edebileceğimiz bir-iki eydsli hayat kadınıyla belsoğukluğu olan bir adamı, konuşmayan –galiba inattandı– on beş yaşındaki bir delikanlıyı, saralı bir simitçiyi, saçkırana tutulmuş bir berberi, şarkçıbanlı bir emekli memur beyefendiyi, hatta selülitlerinden şikâyetçi sosyetikten bir hanımı, hatta ve hatta çekirgelerin talan ettiği bağ ve bahçeleri iyileştirmişliğim oldu. Siğil, sivilce en basit şeylerdir, iş değildir yani. Yani mucizem var. Bu kişilerden para değil, hâşâ, çok sevdikleri eski birer eşya almışlığım da oldu. Bu sayede kirli mi kirli bir bez bebek, kırık bir pembe leğen, ilk kazanç olan otuz lira –ki artık geçmiyor– Feri Cansel fotoğrafı –renkli ve canlı– fildişi saç tarağı ve peruk –o bey iki hediye verdiydi– ilkokul güzel konuşma yazma defteri, simit tablası, yıpranmış bir sumen takımıyla boyaları dökülmüş bir makyaj takımı, kurumuş mısır koçanlarıyla

bir gülen ayva ve bir ağlayan nar elde ettim, yalan yok. İnsanlar bana duacı oldu, burası mühim.

Ben diğer peygamberleri tanımıyorum. Yani "sahte" diye tabir edilenleri. Hiçbir tanışıklığım ve bağım yok yani. Neden bu kadar türemişiz? Televizyonlarda konuştular. Buna İstanbul sebep olabilir miymiş? Bir kere, hâşâ, peygamber türer mi? Seçilmiş kişiler tek ve bir gönderilirler yukarıdan. Tamam, ana babaları, eşleri, çoluk çocukları olur ama türemek demek çok yanlış. Ben türemiş filan değilim, diğerlerini bilemem. Ayakkabı boyacısından peygamber olur mu? Aslında olabilir. Yetim ve öksüzden, malsız mülksüzden, uyumsuzdan, deliden ama bence en çok hurdacıdan olur. Tarih bilmek önemlidir. Bu durumda Âdem'in işi pek zor olsa gerektir.

Diğer arkadaşlara bir sorum olacak: Hadi kolaysa Nuh olun bakalım. O gemiye enişte, amca, yenge diyerekten bütün akraba taallukatınızı doldurur da, insanlığın yararına dokunacak hiçbir şeyi yanınıza almaz da, kendi kabileniz içinde ürer de ürersiniz. Çıkarcılar, kollayıcılar, kendi kanlarının tutkunları. Çarpık çurpuk bebeler, ağzı salyalı, sümüklü, eli yok, bacağı yok insan sürülerini salarsınız dünyaya. Yani yeni dünyaya. E, netice? Sorun başkasını gözetebilmekte. Bu sebeple o ayaktakımından ayrı anılmamı şiddetle talep ederim. Bilginize.

Diyeceğim şu ki, ben bu işlere hiç girmeyecektim gazeteci hanım. Kendimi bu denli yalnız, elimi bu kadar kuvvetli görmeseydim. Ne pişmanım ne değilim. Alın beni yazı dizilerinizde tepe tepe kullanın.

Meyrem bir sonraki görüşmede bana mektup yazmaya çalıştığını, ancak beceremediğini itiraf ederken şunları dedi:

"Çok düşündüm, uyumadım düşündüm. Şu elimde ördüğüm dantele bakıp bakıp da düşündüm. Evet, mahkûmlar da dantel örebilir. Hatta en güzelini örebilir. İşte dedim, ben şu ördüğüm yuvarlağı, tığı çekip de ilmikten hafif bir el hareketiyle, yani başparmağım ile işaretparmağımın arasında ezip de boşaltıversem gerisingeri... O zaman emeğime ne olur? İşte, dedim kendi kendime, ben de Allah'ın örüp örüp de söktüğü bir şeyim. Galiba öyle. Ne faydası var, neye yarar?"

Üzerimizdeki göz titreşip kıpırdadı. Kendini korumak için kapandı, hemen açıldı bizi hedefleyerek.

Aile

Ben arabanın çıkamadığı, daracık eğri büğrü yollardan yürüyerek bu eve geldim.

Arada bir durup ağır çantamı tozlu yollara indirerek, onun yükünden kurtularak ve buna sevinerek, derin derin nefes alıp da dinlenerek, sonra çantama kızıyormuş gibi vurup tozlarını silkeleyerek ve tekrar sırtıma alıp tırmanarak, hep tırmanarak geldim. Çocuklar, hep çocuklar vardı. Hepsinin göbekleri dışarıda, ayakkabılarının üzerine çorap, pantolonlarının altına etek giymiş sokak köpekleriyle oynayan çocuklar. Ben yanlarına yanaşmaya korkunca, "Teyze gel, Bobi bişey yapmaz. Eğitimli," diyerek kıkır kıkır gülen, köpeklerin sırtına ata biner gibi binmeye çalışan, düşen ve tekrar kalkan, adresi işaretparmaklarını tepelere dikerek gösteren yeşil sümüklü çocuklar. Tırmanışın sonunda pembe sarı boyalı iki katlı harap bir binaydı karşımda duran. Uzayıp giden benzerleriyle hem aynıydı hem de değildi. Biraz uzağındaydı o evlerin, bir başınaydı sanki; diğerleri birbirlerinin üzerine devrilecekmiş gibi omuz omuza dururken, bu ev tek başına, günü geldiğinde kendi temelinin üzerine ağırbaşlılıkla çökecekmiş hissi uyandırıyordu. Evin arka bahçesine tahtadan beceriksizce çakılmış çardağa ilişti gözüm. Kırmızı boyayla yazılmış "Gönül Köşkü"

yazısına hayretle baktım. Sonbahar rüzgârlarıyla uçup gitmiş tek tük yaprağın anısı bile yoktu. Çıplak asma dalı uykuda bir yılan gibi umursamazca sarılmıştı çardağa. Kapı önüne yığılmış ayakkabılarla terlikleri ezmeden ittirerek –tamam saydım, kırk üç taneydiler, neden çift değil, diye düşündüm– kapıyı nedense şifreli bir biçimde yumrukladım. Tak. Tak. Tak tak. Sonra güldüm kendime. Bir an tırmanmanın verdiği baş dönmesiyle bir sürü keçiyle karşılaşacağımı ve onları sakallarından çekiştirerek seveceğimi düşündüm. Kapıyı gençten bir kadın açtığında da sanki biraz şaşırdım...

"Buyur gazeteci hanım," dedi kadın yemenisini düzeltip yeleğinin önünü kavuşturarak. Beklendiğim için gururlanmıştım nedense. Kadın ayakkabılarımı içeride çıkarma ayrıcalığını da tanıdı bana, çantamı sırtımdan aldı. Uğultulu ve sıcak bir odaya geçtim. Kadınlı erkekli çocuklu kalabalıkla tokalaştım tek tek. Bir koltuğa buyur edildim. Çay faslı çoktan başlamıştı bile, herkes elindeki bardağı şıkır şıkır karıştırarak baktı bana. Sonra bir bardak çay da benim elime tutuşturdular. İki şekeri atıp karıştırmaya başladım ben de. Kadınlı erkekli çocuklu grup çaylarını höpürdeterek, gülerek bana bakmaya devam ettiler. Sıkılmıştım, bu havasız kalabalık salonda adım atacak yer yoktu. Çocuklar halının üstüne yayılmışlar, aralarında gülüşüyorlar, çay şekerlerini yiyorlardı kıtır kıtır. Yanaklarım ateşliymiş gibi yanıyor, gözlerim sobadan sızan dumandan sulanıyordu. Herkesin bakışı üzerimdeydi, her hareketimi dikkatlice izliyorlardı. Tam, bir pencere açılmasını rica edecektim ki, "Meryem'i yazıyomuşsun gazeteci hanım," dedi tam karşımda oturan şişmanca, güleç yüzlü adam.

Ben, "İşte babası," diye düşünürken, "Ben dayısı olurum. Adım da Dönmez," dedi kaygısızca. Sonra eliyle topluluğu işaret ederek, başka dayıları, amcaları, hala ve

teyzeleri, amca, hala, dayı ve teyze çocuklarını tanıştırdı. Herkese ayrı ayrı memnun olduğumu söyledim. O günden aklımda kalan isimleri sıraladığımda tuhaf bir tablo çıkıyordu ortaya: Döne, Dönsün, Dönmüş, Gitmez, Yitmez, Yeter, Dursun, Durmaz, Hüdaişi, Durdost, Kanmaz, İlkez, Yenican, Sondem... Ama hayal kırıklığına da uğramıştım. Meryem'in ne ana babası ne de erkek kardeşleri vardı. Tam soracakken Dönmez Bey konuştu yine:

"Ablamgil köye gitti de. Eniştem –aynı zamanda babamın dayısının oğlu olur– köy havasını özlemiş. Aha," dedi tam önündeki çocuğun başına şaplak atarak. "Bi bu var. Bize bıraktılar. Meryem'in küçük kardeşi Adnan Menderes."

Yutkunarak küçük oğlana baktım. Sırıttı bana, "Ablam nasıl?" dedi.

"İyi," dedim, "özellikle sana selamı var."

Şeker yemeye devam etti, ağzının sağ ucundan akan salyayı hüp diye emdi, yanındaki oğlanı gösterip, "Gazeteci hanım, Barış Manço şarkı söylesin mi sana?" diye sordu. Odada kahkaha tufanı koptu. Barış Manço Adnan Menderes'e hafiften bir dirsek atıp kızararak başını öne eğdi.

Dönmez sinirlenerek susturdu oğlanı.

Ben bardağı sehpaya bırakıp birkaç fotoğraf için izin istedim. Çantamın fermuarını açıp makinemi çıkardım. Hepsi gülümsedi objektife, harika çıktı fotoğraflar. Neden bu kadar neşeli olduklarını sormak istiyordum, ama sanırım soru sorma yetimi kaybetmiştim. Aklım karman çormandı, hafiften başım da dönüyordu.

"Biz de gazeteye mi çıkıcaz?" diye sordu gençten bir oğlan, başımı "evet" anlamında salladım.

"Eeee, Meryem az biraz anlattı sizi ama ben yakından tanımak istedim."

Sonunda kelimeleri bir araya getirebilmiştim.

Sanırım ailenin sözcüsü Dönmez'di. Göbeğini biraz daha öne çıkararak sordu:

"Tam olarak neyi bilmek istiyordunuz?"

Kapıyı açan kadın atıldı:

"Şeyi diyor zahir Dönmez."

Dönmez eliyle "tamam, sus" işaret yaptı. Karısıydı demek.

"Demek Meryem anlattı. Valla biz böyleyiz. İşte mahallemiz de öyle. Ama en tecrübelisi bizim ailedir. Mesela, Durmaz eskiden benim kızımdı." Durmaz yemenisini ağzına örtüp gülmesini gizlemeye çalıştı. Kuzenlerden genç bir oğlanı gösterip, "Durdost da eşkıyaydı. Durmaz'ı kaçırdığı gibi dağlara... Peşlerine düştüm. Ölümüm elinden oldu," dedi.

Yeniden bir kahkaha seli aldı ortalığı. Sonunda camı açmalarını rica edebildim.

"Fakat affettik tabii. Amcasıyım şimdi, affetmesen olmaz."

Dönmez de gülüyordu. Beni makaraya aldıklarını düşünüp canım sıkılmış, yüzüm kıpkırmızı kesilmişti.

"Meryem'in hikâyesi böyle değil ama. Farklı..." diyecek oldum. Bir sigara içmek için deli oluyordum. En sonunda çantamdan paketi alıp sorarmış gibi Dönmez'e gösterdim. O âna kadar dikkatimi çekmeyen, köşede büzüşmüş oturmakta olan yaşlıca amcaya beni gösterdi. O başıyla "olur" işareti yaptı, hatta sigaralığından titreyen elleriyle bir sigara da o çekti. Dişsiz ağzının kenarına yerleştirirken dikkatle baktı bana. Dönmez kalkıp ikimizinkini de yaktı. Bana eğilerek fısıltıyla, "Yenican Emmi'nin yanında sigara içmeyiz biz," dedi. "Gerçi sadece bu hayatında yaşlandı. Hep bebeyken öldü, bu yüzden alınıyor biraz, ama yine de büyüğümüzdür."

Ellerim titriyordu hafiften, bu ev tam bir deliler gemisiydi gerçekten de. Benimle dalga geçtiklerini bile dü-

şünüyordum. "Şu haber kumkumasına, her şeyi bildiğini sanan şu zavallıya feleğini şaşırtalım bir," demiş bile olabilirlerdi. O an yazılmış her şeyin hayata haksızlık ettiğini düşündüm. Yazı sivriltmiyor, ehlileştiriyordu sanılanın tam aksine. Bu insanları bir kitapta okumuş olsam, ihtimal daha az şaşıracaktım. Bu denli masum bir ensesti Âdem'den ilk türeyenler bile yaşamamıştı herhalde. İçim eziliyor, bu küçük kabilenin düşle gerçek arasında kalmış oyununun kurallarını anlamaya çalışıyordum. "İnsan karmaşık bir varlıktır," sözüne kahkahalarla gülmek istiyordum şimdi. Meryem'se gerçek bir kaçaktı gözümde artık. Onu sonunda yerli yerine oturtmuştum. Kaçışını kutsuyordum. Şimdi neden ailesiyle görüşmemi istemediğini anlıyordum.

"Yok yere aklınız karışır. Ne gerek var?" demişti. Ben diretmiş, ısrar etmiştim. Nefret ettiğim mesleğimin iğrenç hastalıklarıyla boğuşuyordum.

"Meryem biraz ecnebi takılıyor," dedi yine genç oğlanlardan biri.

"Kendini bizden farklı sanıyor," dedi genç ve güzel bir kız, utandı sonra başını öne eğdi.

"He," dedi oğlan, "bizi beğenmiyor aklı sıra. Hep okuduğu romanlardan."

"Meryem'i çekiştirmeyi bırakın," diye çıkıştı Dönmez. "Onun için mi toplandık buraya? Gazeteci hanım, siz bunların kusuruna bakmayın. Meyrem oldum olası kederlidir, nedense bize hiç benzemez."

Ne diyeceğini bilemiyormuş gibi sözleri ağzında ezdi bir süre, bıyığını dişledi.

"Anası babası hep üzülürlerdi haline. İşte olanlar oldu."

Güldü yine, öyle kanlı canlı, öyle sevimli bir adamdı ki insan ona inanmazlık edemiyordu.

"Üzülmek dediysem, yoktur bizim tabiatımızda as-

lında. Siz de gördünüz. Biz hep böyleyiz. Meryem de kaderini yaşayacak ne olsa; bitecek, yine başlayacak. Alışkınız. Üzülmek neye yarar?"

"Ama Meryem hep aynı sonu yaşadığını düşünüyor. Lanetlendiğine inanmış. Bence ruh sağlığı açısından..."

"Aman," dedi Dönmez, odadakilere bakarak, "aynı son, farklı son. Son yok ki. Biz buna inanır, buna göre yaşarız. Misal ben, üç günlük hayat, hayata bi daha mı gelecem, diyenlerle konuşmam bile. Ne yani? Niye dert edelim ki? Tanrı yazmış..."

"Neden?" dedim çıkışır gibi. Kaset bitti o ara, çantamdan yenisini çıkarıp taktım.

"Mesela benim tek ve kıymetli bir hayatım var. Siz farkında olmayabilirsiniz ama dış dünyadaki herkes böyle düşünür. O yüzden hayatını en güzel haliyle yaşamaya..."

"Siz güzel mi yaşıyosunuz şimdi?" diye cevabı yapıştırdı Dönmez. "Betiniz benziniz atmış. Meryem'in peşinde dolanıp bizle röportac yapıyosunuz. Ne faydası var?"

Kıymetli hayatımı ağzımda ezip yutmaya çalışarak kalakalmıştım.

"Mesela ben," dedi orta yaşlı kel kafalı bir adam. "Durdu'yu istedim istedim de aha Müşkül Dayı," –sağ kolunu kasketli, zayıflıktan yüz kemikleri sivri sivri çıkmış adama çevirdi– "vermedi. Durdu..." eliyle al yanaklı kadını gösterdi, "enişteye vardı. Ne farkider? Telafi ederiz işallah."

Durdu yanakları kızararak kıkırdadı.

"Telafi" sözcüğü beynime ok gibi saplandı. Yok, burası tekin yer değildi.

"Meryem tuttu yabancı birini sevdi, aklı ondan bozuldu zaar, hatasını da ödüyor," dedi kel adam. Bir anda gözlerim pantolonuna gitti. Sol bacağının yerinde yeller

esiyordu, pantolon paçası kıvrılıp çengelliiğneyle tutturulmuştu. Yok bacağın da arkaik bir anlamı vardı nasıl olsa, ama artık kurcalamak istemedim. Bu anlamlar dünyasının içinde gerçek bir şaşkalozu oynayarak gitgide morarıyordum.

"Peki," dedim kendimi zorlayarak, "siz hep böyle kendi içinizde mi yaşarsınız? Yabancı sevmez misiniz?"

"Sevmeyiz," dedi Dönmez kesinkes. Bana gıcık gittiği belliydi. Yanıtlarını ok gibi yapıştırıyordu zavallı suratıma. "Yabancı bize nasıl uyum sağlasın? Biz böyle iyiyiz."

Gazeteci dürtülerim canlanmıştı.

"Dünyada sizin gibi başka insanlar da var mı? Merak etmez misiniz hiç? Mesela bir festival olsa bir araya gelir misiniz?"

"Olabilir. Ama biz kendi mahallemizde mutluyuz."

"Peki onlardan da mı kız alıp vermezsiniz?"

"Yok, hiç karıştırmayız."

Deminden beri aklımı kurcalayan şeyi şimdi sormazsam sonsuza dek susacağımı düşünerek atıldım:

"Anlamadığım bir şey var asıl... Neden hep aynı cins olarak dünyaya geliyorsunuz? Siz hiç kadın oldunuz mu mesela Dönmez Bey? Ya da eşinizin erkek olmuşluğu var mı?"

Soruyu beklemiyormuş gibi birbirlerine baktılar. Zaman kazanmaya çalıştıklarını düşündüm. Onları mahvettiğim andı, gururluydum.

"Niye ki?" diye şaşırarak sordu Dönmez. "Niye öyle olsun ki?"

"Aha," dedim içimden, "böyle de çuvallarsın işte."

"Yaradan karışıklık olsun ister mi? Her şeyin kolayını verir insanoğluna."

"Anlıyorum," dedim acı acı. Bu sefer gerçekten de anlıyordum. Tuş olduğumu, havlu attığımı ve daha birçok yıkımsal gerçeği...

"O zaman ölümler çok etkilemez sizi değil mi?" diye devam ettim. Düze çıkmaya çalışıyordum aklım sıra. Şimdiye değin keşfedilmemiş bir dinin, çok eski, saklı kalmış, sakınılmış bir dinin karanlık töresi aklımı kurcalıyor, merak etme yeteneğimi azdırıyordu. Onlar da ölülerin canına gitsin diye helva yerler miydi acaba? Ahiret tasavvurları nasıldı? Umdukları cennet nasıl bir şeydi? Belki de sonsuz döngüye takılmış günahkâr ruhlar olduklarını biliyorlardı, cehennemi burada, hep burada yaşayacaklarını... Aklım karışıyor, en iyi röportaj tekniğini şu zırva durumun içinden çıkarmaya çalışıyordum. Soru yutmak ve okuyanda yetersizlik duygusu uyandırmak en iyisi, diye düşündüm bir an. Varsın her şey de cevaplanmasındı canım. Dünyadaki bütün soruları sorsak da gerçeğe asla ulaşamazdık nasıl olsa. Gazeteciliği, dünyanın en yetersiz işi olduğunu bilerek yapan ve asla kudurmayan biriydim ben. Meslektaşlarımın gözünden çoktan düşmüştüm.

"Biz başkaları için üzülürüz," dedi Müşkül Emmi. Bana oldukça tehditkâr bakıyormuş gibi geldi. Sesi umduğumdan da gür çıkmıştı. "Bir daha şansı olmayanlara mesela. O da ne yaprak, ne kuştur. İnsandır. Ona üzülürüz."

"Yani insan derken... Sizin gibi olmayanlara..."

"He."

"Ya Cihangir?"

"Elbette. Meryem'e değil, en çok ona."

"Ama Meryem, Cihangir'le sonunun hep aynı olduğunu..."

"Yok canım," dedi alaycı bir havayla Dönmez. "Vicdanını rahatlatmak için öyle söylüyor. Bitti o çocuk."

O an ufak bir tereddüt yaşadım. Belki de bu güzelim yazı dizisini hak eden kişi Cihangir'di. Meryem bir başka zaman ve bir başka vakada bir başka meslektaşıma içini dökebilirdi. Ya Cihangir? Toprağın altında çürüyor

ve ona kimse şans mans tanımıyordu. Derdini kabirdeki meleklere anlatmakla meşguldü. İçimi sıkıcı bir pişmanlığa teslim ettim.

"Peki, son sorular," dedim onları rahatlatmak ister gibi. O sırada mutfak tarafından iki kadın ellerinde tepsilerle içeri girdi. Salondan çıktıklarını görmemiştim. Peçeteye sarıp sarıp dağıttılar gözlemeleri. Dönmez kocaman bir ısırık alıp cesaretlendirdi beni:

"Katmer pek güzel olur. Soğutmadan ye."

Isırdım yumuşacık tereyağlı hamuru, gerçekten de nefisti. Yeniden çay servisi yapıldı, sorularım arada kaynayacaktı.

"Peki," dedim, teybi yeniden çalıştırırken, "içinizde ilk kez yaşayan var mı?"

Herkes birbirine baktı, yine gülüştüler. Bir-iki kadın başlarını birbirine eğerek fısıldaştılar.

"Yok," diye cevabı yapıştırdı bacağı olmayan kel adam. "İlkez de değil. Benim torun. Öyle umduk ama benim rahmetli dedem çıktı..."

"Ya yalancılar varsa aranızda?"

Hepsi sustu. Aralarına nifak sokmaya çalışmıştım. Yabancılar böyledir işte.

"Peki ya sizle oynamak istemeyenler. Meryem mesela?"

"Ne oyunuymuş o?" diye canı sıkılarak sordu Dönmez.

Kıvırmaya çalıştım:

"Bu isimler halinizden çok da memnun olmadığınızı gösteriyor bence. Dönmez Bey mesela siz?"

"Yo, katılmıyorum, hepsi böyle değil," diye ağzındaki lokmayı yutmaya çalışarak itiraz etti Dönmez. "Kimisi de bir şans daha istediğinden daha olumlu şeyler korlar." "Olumlu" sözcüğü beni de güldürmüştü bu kez.

"Yani kimi ana baba ister, kimi istemez. Ne çıkarsa

bahtına. İstediği olmasa da sesini çıkarmaz," dedi Dönmez. "Tutarsa ne mutlu."

"O zaman siz bir daha dönmeyeceksiniz buraya?" diye lafı yapıştırdım.

"Dünya yaşanacak yer mi sizce?" diye sordu Dönmez. "Elimizde olsa dönmeyiz tabii. Ama elimizde değil, öyle yani."

Karısına döndü, "Toruna Katmer ismi nasıl?" diye sordu. "Şimdi aklıma geldi. Güzel isim. İşte size memnuniyet."

"Peki bu yabancılar neden var?" diye sordum Barış Manço ile Adnan Menderes'e hüzünle bakarak. Afacan edalarla son lokmalarını tıkıştırıyorlardı. Meryem, kardeşinin daha küçücükken salıncağın iplerine dolanıp kendini boğmaya çalıştığını anlatmıştı.

"Sen de gazeteci abla," dedi pencerenin yanında ayakta duran ve beni saatlerdir kuşkuyla süzen genç, "aramızdan hiç büyük adam çıkmasın mı yani?"

Bu cevaba sarılarak neşeyle koyuverdiler kahkahaları.

Meryem'in hiç unutmayan, kat kat biriken ve açılan sonsuz zamanını düşündüm. Gözleme elimden kaydı. İçim bulanır gibi olmuştu. Özür dileyerek toparlandım aceleyle. Odadaki bütün yaşlı ruhların ellerinden öperek uğurlandım. Kapının önünde montumu iliklerken, evden gelen kahkahaların hızını kesmeden devam ettiğini duydum, yüzümü acı acı esen rüzgâra vererek hızla yokuş aşağı inmeye başladım.

Mahkeme

Kızım, pişman mısın? Konuşmayacak mısın? Efendim iddia makamı olarak suçun bütün unsurlarıyla meydana gelmiş olmasından ötürü efendim maktulün babası olarak davaya müdahil kabul edilmemizi suç oluşmuş fiil gerçekleşmiştir adalet yerini bulacak sen söyle efendim biz on yıl önce geldik buraya bizi oğlum Cihangir geçindiriyordu bıkmış olabilir ben de bıktım anası da bıktı ama ne yapalım Allah verdi ne diyorsun be adam anlamıyorum tercüman bulundurulsun efenim müdahil avukatı olarak şunu demek istiyor ki biz de davacıyız zaten ben şeyden de dawaciyım tepemize düştiler karım Cawidan kızım Ciwane ve küçük oğlum Ciwan ölmüştir ben hayatta kalmışam ama nasıl gece ile gündüz bir ve aynıdır ölümlerden ölüm begenmişizdir de ki nasıl efendim tek geçim kaynağı oğuldur onun yokluğu hasta olan babayı ve geride kalan aileyi maddi manevi kızım sen ne diyorsun pişman mısın efendim savunma makamı olarak bilirkişi raporunun beklenmesine cezai ehliyeti yoktur vardır yoktur işte mecnunedir ne biçim iş ve ne biçim hayat iddia makamı olarak iddiamdan vazgeçmek isterdim çünkü her şey çok karmaşık tez antitez sentez tez antitez sentez ama kamu görevi ben de muhakeme yeteneğimi kaybettim ya siz arkadaşlar hâkim bey tepemize

düştiler bir de utanmadan bize dava açtiler ne imiş yaralanmışlar canları çıka anlamaya başladım bu dili de artık erdim galiba o başka bir davanın konusu sus da otur yav hayir ne başka davasi aynı şey herkes ölmiş kızım bir keresinde yanlışlık oldu dedin de başka şey demedin ne yanlışıymış o yani öldürmek istemedin öyle mi efendim bilirkişi raporu nasıl öldürmek istememiş iddia makamı olarak karşıyım bal gibi istemiş işte sevmek her şeyi açıklamaz karım olsa yapar mıydı geceleri rahat uyumak yanlış mı şüphelendim yapmaz deli mi Allahım bu insanları da yarattın başımıza iş açtın ne diyim sana evet duyuyorum Gülgün son yılların en ilginç davası sayın seyirciler Meryem Susuyor başlığıyla gazetelere geçmişti hatırlarsınız böyle aşk olmaz olsun dedirtmişti sizlere adliye önünden canlı yayın kim haklı tabii ölmüş genç adam haklı diyosunuz ölüler her zaman haklıdır kara kaşlı kara gözlü yağız bir delikanlı tekstil atölyesinden bir kızı sevmiş sevmek suç mu duruşma bitti sayın seyirciler dışarıda bölücü örgüt sempatizanları –küçük bir topluluk– slogan atıyorlar pankartlar açıldı siz de görüyorsunuz polis müdahale ediyor göstericileri dağıtmak için taşla karşılık veriyorlar olay siyasi boyuta çekilmek isteniyor halbuki ne alakası var Meryem cezaevi aracına bindirilirken zafer işareti yapar gibi oluyor pardon yapamıyor eller kelepçeli olmasa yapar mıydı bilemiyoruz maktulün dayısı Azad Bey yanımızda siz ne diyorsunuz heyecandan ve asap bozukluğundan iki dilde de kekeliyor konuşamıyor anlıyoruz gazeteci hanım sayın meslektaşım konu hakkında *Şey* gazetesinde bir yazı dizisi hazırlıyor bildiğiniz gibi hay Allah kaçarak uzaklaşıyor yayınımızı burada noktalıyoruz sayın seyirciler sizler için davanın takipçisi olacağız başka ilginç duruşmalarda haberleri bizden almaya devam edin, şimdilik buradan bu kadar.

Benim tek ve biricik hayatım

Bir gazeteci hanım olarak kendime yakıştıramadığım duyguları inatla sahiplenmişimdir. Mesela korku. Beyaz tenimin üzerinde bir böcek gibi gezinen ve beni tatlılıkla ürperten korku. Bir araç tarafından ezilecekken son anda kurtulmanın verdiği sevincin tam tersi yönde yürümenizi gerektiren duygusal bir durumdur bu. Bir isim olarak sevdalandığınız şey fiilin gücüne bürünür, sonra da cümle içlerinde saygın bir yer edinerek sizi kendine tutsak kılar. Mantıklı düşünüldüğünde bir ağaç korkulacak bir şeydir aslında, gökyüzü de öyle. Çiçeklerin açmışlığı ve tuhaf renkleri, her türlü bitki örtüsü, iklimler, insan bedenleri, en çok kol ve bacakları, ulaşım araçları ve yollar korkulacak şeylerdir. İnsanoğlunun barış ve uyuma olan bitmek tükenmek bilmeyen arzusu bütün bu tuhaf şeyleri gözünde küçültmüş ve değersizlikle kuşatmıştır. İnsan tuhaflıklara alıştırılmıştır aslında. Korkusuzluğu bundandır. Kutsal kitapta dendiği gibi, ya yıldızlar çivilenmemiş olsaydı yerli yerlerine? Ay tepemize düşse ve güneş hiç doğmasaydı? Suyun kaldırma kuvveti olmasaydı ve vazgeçişimiz kadar kolayca gevşetseydi kollarını, boğulmaları kim haklı gösterecekti?

Uğultulu bir dünyaya geldiğimin farkındaydım. Bu yüzden sessizliği evrensel bir yasa gibi benimsedim. Ko-

nuşulmayan yerler ve alanlarda hayatın can çekişerek büyüyen yanları seyredilir bir durum oluşturuyordu ve sözlerin hükmü büyüyle bile ayakta tutamayacağımız kısacık yaşamlar gibiydi. Sözlerin görünürlükleri hepten kırılmıştı ve anıları değersiz aklımızla birlikte uçup gidecek ömürsüz şeylerdi. Bu yüzden cisimleşen sözcüklerin peşinde dolanıyordum. Kocaman bir torbam olduğunu kafası çalışan herkes bilir.

Bu büyük şehrin içinden çıkmıştım. Büyük şehrin içinden çıkmak, gümbür gümbür gelmekle eşdeğer bir fiildir. Oysaki ben "pırtlamış"tım. Tam da bu. Annem evren kadar sonsuz rahminin içinden beni aranıza pırtlatıvermişti. Sonra doğurduğu şeye bakıp ağlamıştı. Küçüklükle ilgili bir derdi vardı ve onların kadersiz şeyler olduğunu düşünürdü. Gereksiz hayat olayları ve politikayla ilgili yorumlarını üzerime alınmam gereksiz: Dağ fare doğurdu.

"Babanın ölümünü çok önceden görmüştüm," diyordu, "çünkü seninle ikimizi bir mezara koyuyorlardı."

Sonraları annem, tecrübelerin yılmaz takipçisi olarak buna benzer nice olayla ilgilendi. Rüyaları gerçek bir bilinçlilik haliydi. Göğe demir atmış dev direkli bir gemiye bindiğinde, aşağıda kalan ve çığlık çığlığa yalvaran zavallıların büyük depremde ölenler olduğunu, son dakikada yetiştiği asansör fazla yükten dolayı öttüğünde ve diğerleri ona pis pis baktığında tamah etmeyip iniverdiğini, bunun da bilet almaktan son dakikada vazgeçtiği otuz beş ölülü tren kazasına tekabül ettiğini. Beni hesaba katmıyordu. Bitmek tükenmek bilmeyen sezgi tünelinde beni yanına almadan yalnız başına yürüyüşü içime dokunuyordu. Yalvaran gözlerle soruyordum: Beni neden kurtarmıyorsun anne? İri bir kadın olduğu için her şey ona malum oluyordu, "yukarıdaki" onu görmezden gelemiyordu ya da annem uzun boyuyla görünmez tel-

lere dolaşarak bir şekilde bilgi ağına dahil oluveriyordu, bilinmez. Tek bildiğim suskunluğumun ve sigara içişimin onu deliye çevirdiği. Komşularından hazzetmeyen komşu kadınlar görmüştü, bebeklerini sevmeyen anneler, kadın organından iğrenen doğum doktorları ve kan tutan hemşireler. Ancak ve ancak gazetelerden nefret eden bir gazeteciye de ilk kez rastlıyordu. Ona mesleklerin değersiz kabuklar olduğunu ve insanların kabuk sevmeyen canlılar grubuna dahil edildiğini, çünkü sistematiğin bunu gerektirdiğini ve bir gün bir hamamböceğini sevebilirse bu inanışımı ailesini reddeden biri gibi kökten reddedip ondan özür dileyeceğimi anlatmaya gönül indirmiyordum. Böylece aramızda sürgit bir anlaşmazlık oluşuyor, hızı kesilemiyordu.

Annem üzüldüğümü gördüğünde şunu söylerdi hep: "Bak, tek hayatımız bu. Onu iyi yaşamalıyız." Sonra söylediği şeyin hakkını vermek için delirmiş gibi gülümserdi.

Bunu sürekli kafama kakması bendeki mit tutkusunu derinleştiriyor, sonsuzluk duygusuyla hırpalanan hastalıklı bir ruhsal duruma sürüklüyordu. Mit ve hap ve üç harfli her şeye karşı delice bir aşkla besleniyordum. Üzgün olmanın hayatı yaşamanın nadir ve soylu yollarından biri olduğunu fark etmemesi göbek deliğime olan inançsızlığımı güçlendiriyordu. Ayrıca bütün tanrılar, tanrıçalar, kahramanlar üzgündü. İnsanlık üzgünlükten türüyordu. Günün birinde Meyrem'e güçlü bağlarla bağlanacağımı bilmeden felaketlerle ilgileniyordum. Gazeteler felaketleri unuturlardı, ben unutmazdım. Onlarla aramdaki fark buydu. Gazeteler zamanı geriye dönmemecesine yiyerek ilerlerdi, bunları sararmışlıklarından anlayabilirdiniz. Ama benim için zamanın bir noktasında önemli olan şey sonsuza yayılır, yayılırdı. Meyrem gibi.

Onun evrende takılmış bir plak gibi dönerek sinir

bozucu sesler çıkarmasına hayrandım. İğne kaldırılır ve tekrar yerine konur, plak kaldırılıp atılmaz, çünkü şarkı dinlenmek istenir. Böylece plak dönmeye devam eder, ta ki yeniden tökezleyene kadar. İğneyi kimin kaldırdığını bilmiyorum ama Meyrem'i biraz tanıdıysam bir pikabın varlığından şüpheye düşemem. Benim biricik hayatımı anlamsızlaştıran yegâne şey Meyrem'den türeyen sonsuz hikâyelerdir. Benim biricik ve anlamsız hayatımın tükenişini gösteren şeyse Meyrem'in aracındaki benzin ibresinin asla düşmemesidir. Belki de tam anlatamıyorum. Ama berbat yaşıyorum ve bu bende iç gıcıklayıcı bir zevk yaratıyor. Yaşadığım saniyeleri de sayacak filan değilim. Bu gerçek bir deliliktir. Yine de hayat uzun bir şeydir, fanilikle tüketemediğimiz kadar uzun bir şey.

Bir eski sevgili terk ederken beni, "Yorgunsun sen," demişti.

Bozulmuş etten tatmış gibi, gerçek bir karın burulması ve başka başka zehirlenme belirtileriyle ağzından çıkarmıştı sözcükleri. İştahı, benim için sonsuza dek solacak bir çiçek gibi şehevi bir yutkunmayla taçlanırken gülümsemeye çalışıyordu. Derin bir uçurumun üzerine gerilmiş ipte, birbirimize doğru yürümeye çalışmıştık. Aynı ipin üstündekilerin birbirini sevmekten başka şansları yoktur. Birbirimizin gözlerinin içine bakarak korkuyorduk. Güvenli kovuklarında saklanan sevgilileri kıskanıyorduk. Mum ışığı gölgelerini büyüterek delirmelerine ve aşklarını kendilerinden yüce sanmalarına yol açıyordu. Dört kişilik sevişirken bizim kadersizliğimizi öyle küçük görüyorlardı ki. Sevgiliye yaklaşırken yüzünün değiştiğini görüyordum. Ayaklarım ipi kavramanın olanaksızlığını biliyor ve ruhum muhtemel düşüşü havada yakalamanın yollarını arıyordu. Sevgili ipte sallanıyor ve plastik yapraklar gibi aşkın soğuk gövdesinden kopamıyordu da. Sonunda birbirimize öyle çok yaklaştık ki tam

orta yerde buluşmanın gergin dengesi algımızı altüst ederek toprağın katı bedenine tutunma arzumuzu depreştirdi, ters yöndeki kurtuluşumuza savrulmak istedik. İşte sırf bunun için iki korkağın cinayeti gerekliydi. Geldiğimiz yolu, gideceğimiz yolun imkânı kılmak arzusu her şeyden derindi. Kim kimi boşluğa yuvarlayacak? Aslında gerçek soru şuydu: Bu uçurum ve bu ip ne için? Ürkerek birbirimize bakıyor ve gözlerin tutunulamaz şeyler olduğunu düşünüyorduk. Karşı kıyı kollanacak, gözetilecek kadar yakındı. Derken sevgili ayakta ölmeyi denedi. Ruhlara inandığını daha önce söylememişti bana. Gözlerimin önünde eriyerek buluta dönüştü ve içimden beni sarsarak geçti. Tam ardımda kemiklerinin çatıldığını, yeniden bedenlendiğini hissettim ama dönüp de bakamadım. Benim tek ve biricik hayatım önümdeki yolda, bildik karamsarlığımın refakatindeydi.

İkimiz de Meyrem'i tanımıyorduk. Yeniden dönülen şehirler ve aşklar gibi özlemin hiçbir şey ifade etmediği bir tükenmişliği filozofun kâbuslarında görüp gülüp geçmiştik. O'nun ölüme ve Tanrı'ya methiye düzdüğünü anlamamıştık. Eğer Tanrı düşünseydi, bizim için tasavvur etseydi kaçamaz ve kahrolurduk. Düşünmediği için saygıya değerdi.

Meyrem'in var olmakla cinayeti, anımsamakla yok oluşu karıştırdığı, hep olmayı ve ölememeyi taşıdığı gibi sararıp solmuş yüzlerimiz olsaydı.

İpin üzerinde geriye geriye gitsek ve oradan atlayıp da zamanın tam göbeğine düşemesek...

Belki anlardık.

Eski gazeteler

18 Ekim 2004 tarihli eski gazetelere bakanlar, Ela Barlas tarafından kaleme alınan *"Meryem'in Biricik Hayatı"* adlı yazı dizisinin dördüncü bölümünü okuyacaklardır:

Meryem'in Biricik Hayatı

"Bir göç hikâyesi: Doyduğun yerler"

Meryem'in hikâyesi o denli yürek burkucuydu ki, bu solgun, hüzünlü genç kadına bakarken bu hikâyenin içinde başka hikâyelerin de olabileceğini, onu bir şeylerin, birilerinin buraya getirip bıraktığını fark etmiştim. Bu nedenle az konuşan Meryem'in anlattıklarıyla yetinmeyip –biraz da gazeteci merakıma yenilerek– ailesiyle tanışmaya karar verdim.

Telefonda Meryem'in dayısı Dönmez Kırlangıç olduğunu belirten erkek sesi bir hayli üzgündü. Benimle ailece görüşmeyi kabul ettiler ve ertesi gün için sözleşirken tarif ettiği adresi birkaç kez sorup dikkatlice not ettim. Sağ olsun Dönmez Bey oldukça ayrıntılı anlattı, hatta beş otobüs, üç dolmuş değiştirerek gelebilirsem duraktan beni alacağına da söz verdi. Allahtan gazete araç tahsis etmişti de bütün bunlara gerek kalmadı.

Şehri arkamızda bırakıp yeni yollara, pek de bilme-

diğim bu yolların etrafında halkalanmış yoksul evlerin yoksul yaşamlarına bakarken bir şehrin aslında kaç yüzü olduğunu düşünerek hüzünleniyordum. Pis bir yara kabuğu gibi İstanbul'un derisinin üstünde, yüzeyinde soyulmayı bekleyerek duran bu yüzlerce mahalle sanki şehirden ayrı düştüğüne üzülür gibiydi. Evler daha çok yalnızlık çekmemek için birbirine yapışmış, öyle ayakta duruyordu sanki. Sanki çift yönlü bir gurbet duygusunun içindeydiler. Geldikleri ve gidecekleri yer belirsizleşmiş, arada yorulup geçici olarak konaklayıvermişlerdi. Hep uzakta, hep kenarda durmanın, kalmanın kederi. Hem dönüş hem de varışın mümkün olmadığı o yer.

Sahi, İstanbul neydi?

Yoksulluğu gururla kabul edip benimsiyor muydu, yoksa bu yoksulluğun insanlarına uzak akrabalara karşı takınılan soğuk tavır gibi bir umursamazlık içinde miydi?

Bana kalırsa İstanbul bir göbekten ibaret, yalnızca onu kutsayan bir dişiydi. Mahrem yerini kolluyor, gözetiyor, oraya herkesi de almıyor, direniyordu. Göbek dünyanın merkeziydi de sanki şehir kimden doğduğunu ve kimleri doğuracağını iyi biliyordu.

Sahi Meryem kimden doğmuştu?

Binlerce, yüz binlerce Meryem'i böylesine üzgün yapan şey gerçekten yoksulluk muydu, yoksa ezici varlığın gücü mü?

Meryem de her akşam iş çıkışında uzağa atılmanın haklı hüznünü yaşayan bir genç kadın mıydı? Şimdi benim de geçmiş olduğum yollarda kendini şehrin kustuğu kirli, faydasız bir şey olarak mı görüyordu? Gücünü tüketen şey her gün yaptığı merkeze yolculuk ve sonra merkezden kopuş eksenli upuzun bir kahırdı belki. Hatta düşündüm de, bu geçilen ve ardında bırakılan yerler, bu biteviye hareket bir yol bile değildi. Meryem'in

yorgunluğu, sararıp solmuşluğu tarihin sayfalarında kısa bir cümlecik bile etmezdi.

Asla dahil olamama duygusu onda bir özyıkıma sebep olmuştu besbelli. Meryem doğduğundan beri hükümlüydü. Yazgısının hükmündeki yaşamın çoktan farkına varmış, bu ise onun sonsuz suskunluğunu perçinlemişti.

Bu düşüncelerle geçirilen epeyce uzun bir yolculuk ve on dakikalık tırmanıştan sonra Meryem'in evinin önündeydim. Şoför arkadaşa dönüp kendine bakkaldan bir kola ısmarlamasını söyledim. Yani benden. Sonra hesaplaşırdık. Tuhaf tuhaf baktı yüzüme; buradan bir dakika bile ayrılmayacağını o an anladım. Beni iyi bildiği bu mahallelerin ruhundan, kirinden pasından korumak ister gibi bir eda takınmıştı. Okurlardan özür dileyeyim, *bodyguard*'ım bir sigara bile yakmıştı. Arabanın yanında ayakta, unutmak istediği geçmişinin yapılarına ve yapısızlığına, çocuklarına, kedi ve köpeklerine, tek tük cılız ağaçlarına, eğri damlarına, kırık bacalarına ve gri göğüne sinirli bir tavırla bakarak dumanı hırsla üflüyordu. Sermet arkadaş da yoksulluktan nefret ediyordu.

Kapının önüne dizilmiş ayakkabılardan içeride beni kadınlı erkekli kalabalık bir grubun beklediğini anladım ve heyecanlandım nedense. Sırt çantamı şöyle bir tartarak içindekilerden emin oldum. Bol bol fotoğraf çekmek istiyordum zaten. Kelimelerin yetmediği şeyi görsellikle ifade etmek çağımızın hastalığıydı galiba. Hatta bazı gazeteler işi o kadar abartmıştı ki bir sürü haberi "Fazla Söze Ne Hacet?" başlığıyla vermeye ve topu fotoğrafın objektif gerçekliğine atmaya başlamışlardı. Bence fotoğraf da yanıltıcı olabilir ve gerçekliğin hiçbir ucundan tutmayabilir. Neyse...

Kapıyı iki kere tıklattım ve genç, temiz yüzlü bir kadın açarak beni içeri buyur etti. Montumu alırken, ye-

meniyle çevrelenmiş beyaz yüzünün Meryem'e benzerliği dikkatimi çekti. Asil ruhlu bir sanatçı bu güzel kadın yüzlerinin beyaz mermerden yontulmuş gibi durduğunu söylerdi ihtimal. Yoksullarsa beyazlığı "kirece kesmiş gibi" diye tanımlarlardı. Doğadaki en vasat element bileşiğini seçerlerdi. Kibir nedir bilmeyen ruhları güzelliği korkuyla bütünleştirirdi hemen.

Büyük bir odaya alındım. Genç, yaşlı, kadın, çocuk herkes ayağa kalkmış utangaç bir saygıyla beni bekliyorlardı. Meryem'in dayısı Dönmez Bey hararetle elimi sıktı, iri siyah gözlerinin yaşlarla dolu oluşu dikkatimden kaçmadı. Tanışma ve el sıkışma faslından sonra –kadınların hepsi beni öpmüş, ben de çocukların başını okşamıştım– bana ayırmış oldukları tekli koltuğa iliştim. Aile çevremde yarım daire oluşturmuş, dikkatle beni inceliyordu. Çantamdan not defterimle kalemimi, teybimi ve fotoğraf makinemi çıkardım. Ailenin matem havası o kadar ağırdı ki, bu havayı dağıtacak herhangi gereksiz bir hareket yapmaktan ya da bir söz söylemekten çekiniyordum. Dönmez Bey ailenin sözcüsü konumundaydı ve ilk o başladı söze:

"Bütün bunlar nasıl oldu biz de anlamadık, hâlâ şaşkınız," dedi.

Bu arada genç kadınlar çay ve gözleme servisine başlamışlardı, önüme servis sehpası koydular. Yoksulluk misafirperverlikleriyle birleşince daha bir dokunaklı oluyordu nedense. Gözlemenin sıcacık kokusu kafamda Meryem imgesiyle birleşti, ağlamamak için dudaklarımı ısırdım.

"Çok iyi, dürüst, çalışkan bir kızdı Meryem," diye devam etti dayısı. O sırada küçük Menderes yanıma yanaştı ve, "Ablam ne zaman gelecek?" diye sordu, "Yakında," diyebildim. Biliyorsunuz, Meryem en çok onu seviyor, gözetiyordu. Çantama eğildim tekrar, için-

den iki paket çikolata çıkarıp Menderes'e verdim ve diğer çocuklarla paylaşmasını söyledim. Çocuk işte, sevinçle yırttı paketleri. Herkes buruk buruk gülümsedi.

Dönmez Bey'in karısı olduğunu anladığım bana kapıyı açan genç kadın sehpaya peçete koyarken, "Soğutmadan yiyin," dedi.

Çayımı karıştırdıktan sonra teybi çalıştırdım.

"Ne zaman geldiniz İstanbul'a?" diye sordum. "Aslen nerelisiniz?"

"Valla ben on yedisindeydim," diye cevapladı Dönmez. "Ailenin gençleri gelmişler daha önce, iş tutmuşlar... Babam, amcalar, dayılar... Büyüklerle biz de peşlerinden. Aslen Çankırılıyız. Eğriyazı köyünden."

"Şimdi hemen hemen bütün aile burada galiba?" diye sordum elimle geniş bir halka çizerek.

"Köyde çok yaşlı olanlar kaldı. Hepimiz buradayız Allah'a çok şükür."

"Memnun musunuz hayatınızdan?" diye devam ettim.

"Zor," dedi Dönmez Bey içini çekerek. "Ama ne yapacaksın? Köyde kalsak hiçbir şey olmazdı. Geleceğimiz yoktu. Doyduğun yer demişler. Bu işler olmayaydı yaşayıp gidiyorduk..."

"Bu olay sizi derinden sarstı değil mi?"

"Hem nasıl." Elini dizine vurdu Dönmez Bey, birkaç kadın gözyaşlarını yemenilerinin ucuyla sildiler.

"Perişan olduk. Biz birbirimize çok bağlı bir aileyiz. Bu büyük şehirde böyle ayakta kaldık. Birbirimiz için canımızı veririz, gel gör ki... Kader."

"Nasıl bir çocuktu Meryem?"

"Valla harika bir çocuktu," dedi Dönmez Bey. "Çalışkan, iyi huylu. Babasının maddi durumu olsa okutacaktı daha ama olmadı. O da çalışıp aile ekonomisine..."

"Anne baba nasıllar şu anda?"

"Telefonda söylediğim gibi hiç iyi değiller. Büyük oğlanlarla köye gittiler. Herkes çok merak ediyor olup biteni, işin aslını sorup duruyorlar. Biz de bilmiyoruz ki. Ev dolup dolup taştı; komşular, gelen giden. Ablamın da iyiden iyiye sinirleri bozuldu, uyku tutmaz oldu. Ben söyledim gidin diye..."

Gerçekte asıl istediğim Meryem'in ana babasıyla görüşmekti ancak bu durumda yapacak bir şey yoktu.

Bu geniş aileden Meryem'e dair ne öğrenebilirsem hikâye o denli aslına yaklaşacaktı. Sorulara devam ettim:

"Peki hiçbir başkalık, tuhaflık var mıydı davranışlarında? Dikkatinizi çeken bir şey, ne bileyim son zamanlarda dalgınlık gibi?"

Köşede oturan ve tespihini çeken yaşlı amca vakur bir tavırla söze girdi:

"Gazeteci hanım kızım, ben Meryem'in yaptığına inanmıyorum. O çok başka bir çocuktu. Hep büyük adam olacak bu kız, derdim küçükken. Başkalarını kendinden çok düşünürdü. Bu işte var bi yanlışlık. Adalete güveniyoruz."

Ben tam bu yaşlı beyin kim olduğunu soracakken Dönmez Bey atıldı:

"Can emmi ailemizin en büyüğüdür. Amcamız. Valla Meryem her zaman biraz içekapanıktı, ama son günlerde neşesi yerindeydi bana sorarsanız."

Menderes atıldı:

"Dönmez dayı, ablam hep ağlıyordu geceleri, bana sarılıyordu. Sonra kötü rüyalar görüyordu zaar, yatakta çırpınıyodu."

"Valla biz bilmiyoruz tabi. Menderes onunla yatardı. Çocuktan al haberi demişler."

Menderes'e döndüm. Gözleri pırıl pırıl bakan bu çocuğa sordum bu defa:

"Sen biliyor musun ablanın niye üzgün olduğunu?"

Omuzlarını kaldırıp, "Cık!" dedi Menderes. Büyüklere bakıyordu bir yandan da. Dönmez Bey yüreklendirdi çocuğu:

"Gazeteci ablaya söyle de işe yarar bir şey varsa çıksın ortaya," dedi.

Menderes düşündü:

"Ablam odaya kapanıp kitap okuyodu hep. Bi de bişeyler yazıp çizip atıyodu sonra. Ağlıyodu da. Başka şey bilmiyom."

"Ne yazıp çizdiğini hiç gördün mü peki?"

Yine omuz silkti Menderes. Utangaç bir edayla işaretparmağını emiyordu.

Yarın: "Bir Daha Gelsek Şu Yalancı Dünyaya..."

Meryem'in bilgi dünyası

Meyrem işyerindeki bilgisayarın ekranında açılan beyaz kutucuğa "yenidenoğuş" yazıp tıkladığında bilgisayar ona şu cevabı verdi:

"Yanlış yazmış olmayasın? Önce Türkçeni düzelt. Şunu mu demek istedin? Yeniden Doğuş..."

"Evet," dedi Meyrem heyecanlanarak. "Aslında bütün boş vakitlerimde kitap okumama rağmen. Öyle çok boş vaktim var ki anlatamam. Aslında tüm hayatlarım boş vakittir."

Meyrem solgunların solgunuydu. Meyrem'in elleri haşlanmış yumurta kokuyordu.

"Kısa kes," dedi bilgisayar. "Öğrenmek istiyor musun, istemiyor musun?"

"İstiyorum tabii," dedi Meyrem. "İçinde bulunduğum durumun sebebini ve tedavi yollarını..."

"Ben bilmem orasını," dedi bilgisayar. "Matematik zekâsına sahibim. Bir daha tıkla bakayım."

"A, tabii," dedi Meyrem. "Affedersin."

Meyrem, soğuk parmaklarıyla kutucukta afili bir edayla oturan Yeniden Doğuş'u tıkladığında işyerindeki bilgisayarın ekranında şunları gördü:

Dinî içerikli bilgilerin bulunduğu paylaşım platfor-

munuz. yenidendogus.net.

Yeniden Doguş'a Hoş geldiniz. Üye değilsiniz, ilk kez Boardumuzu ziyaret ediyorsanız lütfen Yardım bölümümüzden gerekli bilgileri alabilirsiniz...

Yeniden doğuş iddiasıdır. İnanca göre ruh bir vücutta yaşar, ölünce başka bir bedene girer ve böylece binlerce kere yaşar. Ruh her seferinde tekâmül...

Kısa Yollar. Sitemiz Sistem Yenileme Çalışmaları Nedeniyle Geçici Olarak Kapalıdır. Bizlere aşagıdaki siteler aracılıgı ile ulaşabilirsiniz...

... yenidoğuş, züccaciye, ikitelli, istoç, toptan, şekerlik, meyvelik, vazolar, setler, bardak, kaşık, çerçeve, hediyelik, biblo.

... kendini feshederek Yeniden Doğuş Partisi'ne katıldı. 23 Ağustos 2002'de yapılan...

Yeniden Doğuş'u yaratan ikinci kuşak yönünü otomotiv, inşaat, perakende ve finans olarak çizen...

Komik hikâyeler kategorisindeki yeniden doğuş hikâyesi.

Yeniden Doğuş Partisi hakkında ulusal basında çıkan tüm haberler.

Stratejisini "yeniden doğuş" olarak belirleyen örgütün bundan sonraki amacı ise, siyasi çözüm arayışlarını tümden rafa kaldırmak....

Yeni Bir Ruhsal Doğuş. İsa, Nikodim'e, "Yeniden doğmalısınız," (Yuhanna, 3:7) dediğinde, yeniden doğuşa olan gereklilikten bahsetmekteydi.

Yeniden doğuş tüm atalarımız tarafından kabul edilen evrensel bir inançtı. Günümüzde de milyonlarca insan yeniden doğuşa inanmaktadır....

Atılan malzemelerin yeniden tanzim edilmesi; geri dönüşüm, yeniden doğuş ve onlardan tekrar faydalanmaktır. Yaşları ve durumları onların geçmiş...

Galatasaray'ın tarihe geçen 1996-2000 kadrosu

1996 yılında kurulmadı. Hakan Şükür, Arif gibi yıldızlar Feldkamp döneminde geldi. Hagi takıma dahil ola.

Anasayfa · Kaset · Enstrümantel · Yeniden Doğuş, Ürün Hakkında.

Süryaniler, 6 000 yıldır kutladıkları 1 Nisan Yeniden Doğuş Bayramı için dün ilk kez kutsal saydıkları Midyat'ta bir araya geldi...

Yeniden doğuş. "Elestü" bezminden sonra Yaradan'ın nurunu seyre dalan ruhumuz, kendi âlemindeki makamında sabit.

Bu yeniden doğuş süreci 150 gün kadar sürecektir. Bu yönde karar verirse kartal bir dağın tepesine uçar ve orada bir kaya duvarda, artık uçmasına gerek...

Kişinin düşünce yapısının olumlu yönde değişmesi belleğinde barındırdığı kin, nefret ve zift olmuş düşüncelerden kurtulmasıyla oluşur yeniden doğuş...

... yeniden doğuş. Etiketler: hoş geldiniz, 22 dakika, pillinetwork

REENKARNASYON: YENİDEN DOĞUŞ adlı kitapla ilgili tanıtım bilgileri, yazarı, yayınevi. Kitapla ilgili okuyucu görüşleri.

Yeniden doğuş. Çünkü bizi yöneten beyin ölü beyni yenilemek lazım.

Yeniden Doğuş. Büyükşehir Belediyesi, Fransızlar tarafından 150 yıl önce inşa edilen Alsancak'taki...

Yeniden doğuş. Avrupa kupalarına erken veda eden Trabzonspor, Sivas maçına büyük önem veriyor. Morale ihtiyaç var İnter Toto...

"Ben buna yeniden doğuş diyorum, artık kendi kanatlarımla uçuyorum, bu da beni ayrı..."

Yeniden Doğuş şarkısözü, mp3 indir.

Antalya'da yeniden doğuş Avrupa'ya havlu atıldı. Gözler lige çevrildi. Bu durum kuşkusuz Efes Pilsen için geçerli.

YENİDEN DOĞUŞ. Leopar, Güney Afrika'da ve Asya'da yaşayan yırtıcı bir hayvandır. Sarı üzerine parlak...

Sosyalizm: Bir Son mu, yeniden Doğuş mu? Yeni Bir Yurttaşlığa Doğru.

YENİDEN DOĞUŞ. Tüm varlığım benim, karanlık bir ayettir seni, kendinde tekrarlayarak çiçeklenmenin ve yeşermenin sonsuz seherine götürecek...

Mesela bazı inanç sistemlerinde yeniden doğuşun insan bedeninde olacağı öne sürülürken, bazılarında hayvan ve bitki bedenlerinde de yeniden doğuşun...

Dünyayı Kurtaracak Adam: Yeniden Doğuş. Onu var eden şey var olduğunu bilmesiydi. Boşluktan başka bir şey değildi. Yoktu ama hissediyordu.

... bir yeniden doğuş bir yücelmenin idi arifesi. Oysa kaldırımın sonunda bir işgal müfrezesi İstanbul is kokuyor İstanbul pis kokuyor İstanbul suskun...

Yeniden Doğuş Ahşap Ayıcıklı Bebek Arabası 5 parçalı.

Bayhan için hayal edilemez yeniden doğuş hikâyesi gibiydi her şey. Ama "gibi"ydi yalnızca...

Reenkarnasyon (Yeniden Doğuş) Nedir: I öncelikle şunu anlamalıyız: Evrensel yasaların yaşamla ilgili en önemlisi reenkarnasyon—yeniden doğuştur. Bütün...

TEKRARDOĞUŞ. Reincarnation. die Widergeburt. _____. Babylonians, Réincarnation. Vegerandin. Metempsychosis. _____ _____. Metempsicosi. tenasüh...

YENİDEN DOĞUŞ. Gece dehşet içinde Ölüm saçıyor karanlıklar: Karalar giyinmiş al bayrağım mayısın on beşinde. Nerede ülkemin baharı?..

Bir Anadolu kasabasının yeniden doğuş öyküsü eski İpek Yolu'nun ticaret merkezi.

Yeniden Doğuş Nedir. konu ile ilgili sorularınız...

Yeniden Doğuş deneyimlerimizi burada paylaşalım...

İncil, günah içinde ölü olan insanlara bunu işaret eder (Efesliler, 2:1). "Ölü" çok güçlü bir kelimedir. Ölülüğün dereceleri yoktur. Yarı ölü olamazsınız. Eğer ölüyseniz, durumunuzu değiştirmek için hiçbir şey yapamazsınız (Yeremya, 13:23). Tabuttaki ölü bir adam, gömülmeyi önlemek için hiçbir şey yapamaz. Paulus günahlarımız içinde ölü olduğumuzu söylediğinde, bizim ruhsal durumlarımızı kendimizin değiştiremeyeceğini söylemek istemektedir. Bizler ruhsal açıdan çaresiz ve ümitsiziz. Eğer durumumuz değişecekse, bunu Tanrı'nın yapması gerekir; çünkü biz yapamayız. Hepimizin ruhsal açıdan yeniden doğmaya ihtiyacı vardır.

Gün, birdenbire doğmaz. Aydınlık, karanlığın içindedir. Gök, aydınlığını, karanlığının içinden süzer. Bunun gibi;

Meyrem'in yüzü solgundan da solgun, kafası tüm hayatlarının karışımından oluşmuş ne idüğü belirsiz bir bulamaç yedirilmiş gibi öğürtü dolu, çalan telefona baktı:

"Evet, Pantolonlu Bulut Tekstil. Halim Bey yoklar, aslında varlar ama size borcu olduğu için kaçıyorlar. Nereye kadar, bir sekreter bunu bilemez ki. Son zamanlardaki tek işim telefon ahizesine 'yok' sözcüğünü mırıldanmak. Bu sayede içim yoklukla doldu. Yirmi beş işçi çalışıyor burada. Bir görseniz nasıl da kaytarıyorlar. Aldıkları parayı hak etmiyorlar bence. Ki son üç aydır ücretlerini alamıyorlar. Halim Bey herkesten fedakârlık ve vefakârlık duygularını hatırlamalarını istedi; mendiliyle terli ve yoğuşmuş alnını silerek, takım elbiselerinin içinde zavallı ve bitmiş bir patronun dramını oynayarak istedi. Onlar diş biliyorlar, kafalarında oluşan linç görüntülerini canlı yayından izliyorum, makineleri kopararak tozlu yollarda evlerine taşıdıklarını, inmiş cam ve çerçe-

veleri, pembe, mavi, sarı, kırmızı, siyah, yeşil, beyaz makaralardan boşalmış iplerin dağınık ve şaşkın örgütsüzlüğünü, her yana saçılmış don, gömlek ve sutyenleri, hunharca toparlanıp uykusu gelmiş bir yığın gibi evlerdeki köhnemiş yataklara taşınan pijama, sabahlık ve ropdöşambrları, bunlardan umulan hıncı ve yararı, yağmanın kendi tenini ateşlendiren faydasız kösnüllüğünü. Düşündükçe zevkten çıldıran, gerçekleşmiş isteğin yağlı tabakasında yüzmeyi uman varlıklarından, acı bir kinin tadını hafiften bozduğu çok şekerli ve açlığı örten gıdadan bitkin düşmüş zavallılar ordusu. Günde on iki saat çalışıyorlar ki az. Makinelerin gürültüsü ayrı bir alfabe oldu. Onların kalın sesleri çıkarırken gırtlaklarından, kusacak gibi olmalarından, onların tuhaf 'he'leri ve 'ha'larından ayrı bir atölye alfabesi doğdu ki bir tür barbarlık. Ütülerden çıkan buhar gelecek sıcak dalgasıyla cilveleşip azdırıyor. Tuhaf şarkılar var işçilerin dillerinde. Tükürür gibi, sonra kendi tükürüklerini boğularak yutar gibi söyledikleri. Felaketler diyarı burası. Deniz yok oldu, biliyor muydunuz? Vallahi yok. Bu işçilerin kara iklimi kuruttu denizi. Biliyorum, ama onlar suçu üstlerine almıyorlar. Tek suçlu ben miyim yani? Aman neyse ki uzağım. Bu odadan tek duyduğum içi boşalır gibi olmuş ama durmaksızın işleyen canavar makinelerin sesleri. Kadın işçiler benden nefret ededursunlar, onlar Cihangir'i tutuyorlar. Beni patronun bilmem nesi olmakla suçluyorlar. Dedikodu kazanında kaynıyorum. Öyle sıcak ki insanlara değil, buharlaşmış ruhlara bakıyorum sanki. Bu ruhlar artık acı da çekemiyorlar. Çoktan ölmüş olmanın uyuşmuş bilinçsizliğiyle, kendilerini bu dünyada yaşıyor sanıyorlar. Ben de narin ve buzdan ve tırtıklı varlığımı eritip de onların peşi sıra akmaktan kurtuluşun yollarını arıyorum. Yaşasın, odamda klima var. Bu küçük cennetime bin kez de olsa doğarım aynı istekle. Patronun en büyük

sırdaşı sekreteridir. Bu sırlar sayesinde Cihangir'in ışıltılı, bıçaklı, tabancalı ve gösterişli yoksul aşkından kurtulacağım. Bir hataydı, bir vakitler, tutkuyu bir kadını ele geçiren tek şey sanmıştım. Bir hataydı, bir vakitler, sınıfların kardeşliğine inanmıştım. Bir hataydı, bir vakitler, dünya yoksulların aşkı ve onuru üstünde duran tepsi şeklinde bir gezegendir sanmıştım. Yuvarlağın bilgisi bütün her şeyi müphem ve aynı oranda imkânsız kıldı. Cihangir olabilirse, Halim de neden olmasındı ve tersi hep tam tersi. Kara kaşlarıyla Cihangir, kara saçlarıyla Cihangir, jöle sürmeyi bakışlarını dik dik kaldırmanın gereği saymış, kaskatı, parlak ve dik saçlarla anlayamadığı bir hayatın peşine takılarak koşan, koşan, öfkeli, öfkeli genç, genç... Oralı, buralı, nereli? Onların katışıksız ve kuşku götürmez çemberinin yabancısıyım. Her şeyin yalancısıyım. Az uyuyanlar bir tür hortlaktır. Canı çıkasıya çalışan ve az kazananlar dünyamızın hortlaklarıdır. Kalpsiz bedenin evreninde hep dirilişi bekleyen. Cihangir çok yaşamış ve bıkmış hıncın adıdır.

Bilemiyorum...

Bilemediğimden türeyen bütün bu şeylere nasıl güvenebilirim?

Alo, bilgisayar, neden aklımı karıştırıyorsun sen?"

Hafız'ın gözyaşları

Hafız üç gün üç gece Kuran okumakla dindiremediği bir özlemin içinde savruluyordu. İçinden kirli bir şeyi atar gibi olmuştu olmasına ya, hayat yine de çabuk eskiyen bir şeydi. Aynada saçlarına bakıyordu, tek siyah tel kalmayıncaya kadar aklaşmış saçlarına. Bunları otuz dört yıllık yaşamında mı ağartmıştı yoksa? "Ölmüşüm ben," diyordu içini kekeme diliyle parçalarcasına, sonra aynadaki yaşlı hayvana, "Hani yeniden doğmuştun sen?" diye soruyordu. İçinden başka, tasasız bir dili uzatır gibi, "Valla bilemiyorum," diye ekliyordu, "ne olmuş ki bana?" Bakışları da kekemeydi sanki. Her hareketi takılarak, titreyerek, utanarak uzuyor, baktığı nesne artık orada değilken gecikmiş bir anlamla gözlerinde patlıyordu. Gözleri nesneleri salyaya, tükürüğe boğuyordu. Herkesi, her şeyi dinmek bilmeyen usul bir yağmurun ardından seyreder olmuştu. Tıpır tıpır yağan bu yağmur onu bezdiriyordu. Karısı sırılsıklamdı bu yüzden, Yusuf da öyle. Buna ağlamak denemezdi. İçi ıslanıyordu sanki. Bu bitmek bilmez yağıştan kendi görüntüsü de eprimişti. Kendini sonsuzda ve sonda bir yere oturtamayınca aynaya bakmaktan da vazgeçti.

Herkesin birdenbire öleceği tutmuştu. Herkes kanatlanıp da uçmuştu. Hafız bu kanat meselesine kafayı

taktığından beri uçan her şeyden delice korkuyordu. Başta Cibril Aleyhisselam olmak üzere, bütün kuşlardan, arı ve kelebeklerden, kümesteki tavuklardan, uçaklardan, helikopterlerden ve ablası Cawidan ile küçük yeğenlerinin ruhlarından. Bir de Cihangir. Ah o oğlan. Nasıl da canını uçurmuştu hepsinin ölüm? Yıkık evin ortasında duruyor, sağa sola, yere göğe bakınıyordu. Bir uçak kalkıyordu kentin üstünden, bir başkası gürültüyle, sesini ıslık gibi uzatarak iniyordu. Hafız kirpiklerini kırpıştırarak ıslanıyor, terliyordu. Yıkık ev harabeydi, ezilmişti. Ölüm alay eder gibi ezerek geçer, sonra da kanatlandırırdı işte. Hafız yüzünü güneşe döndürerek kurumayı bekliyor, Cawidan'ın uçmasının biraz zor olduğunu düşünüyordu. Ablası oldum olası şişmandı. Cawidan'ı hemen hemen aynı saatlerde ama çok başka çok uzak bir yerde son nefesini vermiş bulunan –Hafız burada yüreği içinden koparmış gibi hıçkırdı– Cihangir kaldırıp da yukarılara çıkarmış olmalıydı. Cihangir aslan gibi delikanlıydı. Anasını taşırdı elbet. Henüz uçmayı bilmeyen küçük kardeşlerini de. Hepsini yine o kurtarırdı. O an göklerde, şehrin bütün uzaklıklarına inat buluşmuşlardı. Hafız, kız kardeşiyle yeğenlerinin buluşma noktasını seçmek ister gibi gökyüzünü incelemeye devam ediyordu. Cihangir'in bu şehirde yaşadığı sürece ne çok yol kat etmek zorunda kaldığını düşündü. Eve, işe, eve, işe. Bütün bu yolları toplasan, Cihangir dünyayı gezmiş gibi olurdu. Islık bile çalamadan. Tıklım tıkış otobüslerin is kokan, soğuk camlarına dayayarak başını. Aslan yeğeni. Yorgunların yorgunu. Hafız, düşüncelerinin demir ağırlığından ayakta duramayarak yere çökmüş, gökyüzüne bakmaktan vazgeçerek başını ellerinin arasına almıştı.

Han Tabakhan da bacağını Cawidan'ın kürekkemiğine bastığında kırdığını iddia etmemiş miydi? Cawidan sıcak, yumuşak bir bazlama gibi yavrularının üstüne ka-

panmış, gövdesiyle yer arasındaki boşluktan Kurdemir ile Hekim doğrulacak, nefeslenecek yeri bulmuşlardı. Şebwin ise iki göz odalı kondunun en uzak noktasında beşiğinde mışıl mışıl uyuduğu için annesiz yeni hayatına devam edebilecekti. Damla birlikte, uydu anteni ve Han Tabakhan'ın sevgili bacağı Cawidan'ın üzerine gümbürtüyle inivermişti. Cawidan şaşırmaya fırsat bulamamıştı ama Han Tabakhan, bir saniye önce elinde kokteyl bardağı ve yanındaki ahularla müziğin ritmine uygun bir biçimde salınırken ani bir savruluşla Cennet'ten yeryüzüne atılan Âdem gibi hissetmişti kendini. Bu ansızın yer değiştirme ve anlam alanının kaybı sonucunda, sanki bir bilimkurgu filminin içindeymiş gibi ışınlanarak, Hekim ve ailesinin çıfıt âleminin içine fırlatılıvermişti. İlk duyduğu şey de kırılan bacağının acısı değil, evin ağır kokusunun gümbürtüyle birlikte kalkan tozla ikiye yarılarak burun deliklerinin içine doluşmasıydı. Burnu varoluşsal bir çelişkide asılı kalmış, sonraları uzman psikoloğu bu duruma "travma" adını vererek içini bir nebze olsun rahatlatmıştı. Han Tabakhan, bu kötü kokuyu ömrü boyunca unutmayacak, bundan böyle fakirlik âleminin dibinden hep burnunun direği sızlayarak geçecekti.

Hafız, kadere inanmakla birlikte onu asla onaylamıyordu. Bir şey yazılabiliyorsa, pekâlâ başka türlü bir şey de yazılabilecekti. Buna ne, kim, nasıl karar veriyordu? Allah yazdığı şeyin iyiliğinden nasıl da emin olabiliyordu ki? Sonradan düzeltmeye kalksa belki de ilk yazısından hiç memnun olmayacak, burun kıvırarak buruşturup atmak isteyecek, ancak insan alınları bir kâğıt gibi buruşturulamadığından iş işten geçmiş olacaktı. Allah yazısını düzeltmek istese herkesi öldürmesi ve baştan yaratması gerekecekti. Kader, düpedüz saçma bir şeydi. İşte Hekim, ablasının ihtiyarlamış, işe yaramayan kocası neden

yaşıyordu? Cihangir, o aslanlar aslanı neden pisi pisine ölmüştü? Temiz bir ölüm mümkün müydü?

Hafız yıkık evin ortasında, birbirinin üstüne binmiş taşlara, tuğlalara, ablası ve beş çocuğunun bir zamanlar yuva bellediği tüm bu kırık dökük şeylere bakıyordu. Bir savaş geçmişti sanki üzerlerinden; dünya altüst olmuş, sonra silkinip yerine oturmuştu. Kargaşanın hatırası yaşayanlar üzerindeki hükmünü sürdürüp gidecekti böyle. Hafız unutmak istese de unutamayacağının farkındaydı. Hafız unutamazdı. Gözlerindeki yağmur herkesi, her şeyi ıslatıyor, dinmek bilmiyordu. Geçmişe giderek her şeyi tamlamak, bütünlemek istiyor, beceremiyordu. Bu evin kapısı neredeydi, küçük pencereler nereye bakardı? Perde var mıydı? Çocuklar ne yanda oynarlardı?

Kendi dilinde bir ağıt söylemek istedi Hafız. Herkes ve her şey ıslanırken Azad olduğu günlerin diline geçmek istedi, beceremedi. Başka bir dilin, uzun ve kesilemez bir söylemin hoyratlığının içindeydi. "Başla" komutunu aldığında artık durdurulamaz, sürükleyen, köpüren hafızasının ve kendine ait her şeyin, bir vakitler olduğu kimsenin yerini alan bambaşka, anlamadığı bir dil onu dövüyor, koşturuyor ve bilmediği bir dünyaya sürüklüyordu. Yaşayanlara ve ölülere okuyordu. Bitişmez şeyler birleşirmiş gibi oluyor, duanın gücüyle ruhların arkasından yetişip de sırtlarına dokunduğunu sanıyordu. Ruhlar, ruhlar, bütün bu sıkıcı uçuşkan şeyler! Hafız yedi kat göklere nefesini tüketerek varıyor, oradan yine koşturarak iniyordu aşağı. Herkesi ve kitabı memnun ederek. Mezarları ve evleri ve ölü sahiplerini ve sahipsiz kulları ve Allah'ı memnun ederek. Sonra kanatlılar onu sorguya çekiyordu. Hakları var mıydı? Hafız'ın bir çift kanadı yokken ondan neden çok şey bekliyorlardı? Her şey ezberindeydi. Hiçbir şeyin anlamını bilmiyordu. Onun işi buydu yalnız, ezberleyen. Başlayan ve bitiren.

Hafız, Cibril'den ve tüm kanatlı şeylerden kurtulmak istiyordu. Temiz, bulanmamış bir akla, on yaşının hiç ezberlememiş aklına dönmek istiyordu. Gırtlağında boğduğu sesler, seslerin imleri, gittiği ve dokunduğu harfler... Boğazı hâlâ acırken tüm bunların sebebini soruyordu kendine.

O gün, o saatte, yıkık evin ortasında Hafız da benim gibi Bibi Dar'ı düşlüyordu.

Meyrem ranzasında gecikmiş uykusunu beklerken şöyle düşündü: Hikâye bir ve tek midir, çok, çok, pek çok mudur yoksa? Bir ve tek olduğunda nasıl da sıkıcı, gece vakti ranzasına uzanmış uykusunu bekleyen genç bir kadının hikâyesi sonsuza kadar sıkıcı. Çok olduğunda ise geriye bir tek unutuş kalıyor. Şimdi ben yaşlı mıyım ey gözümü diktiğim tavan? Karanlığa saklanma, oradasın biliyorum. Seni bana gönderen ve üzerime kapatan şeye onu sevmediğimi söyle. Her şey uzun, çok uzun ipler gibi karışmış, birbirine dolanmış. Bugünün tarihi de umurumda değil. İpi kesmek ihtimalim onun öfkesini azdırıyor. Öyleyse terk etmediğim bu hayat sadece masumiyetim. Vaktin karmaşası belki de aklımı bozan. Keşke pek çok tanrı olsa, panayır yeri gibi renk renk, ben de içlerinden yalnızca aşk tanrısının önünde yere kapansam.

Cihangir'i seven kadınlar

Kadınlar Meyrem'i görür görmez, ondan nefret etmişlerdi. Meyrem solgun ve henüz taşlanmamış bir şeytandı. Kaşları oluşmamış, kirpikleri bile sarı bir iblis cenini. Tam olarak doğmasına ne kadar süre vardı, Meyrem'e uzun uzun bakarak anlamaya çalıştılar. Hislerinin uçsuz bucaksız arazisinde at koşturan kadınlar Meyrem'in yüzünde ölü doğumların boş sancısını görerek irkildiler önce. Onun minicik kemiksiz ayaklarında, tırnakları üzerinde şeffaf bir doku gibi duran çöpten parmaklarında, sürekli kendine sarılarak ve bacaklarını karnına çekerek oturuşunda, sessizliğinde, bakışsızlığında, suyun içinde soluksuzmuş gibi duran eylemsizliğinde henüz adı konmamış bir şey sezinlediler ve Meyrem'in bir adı olmasına çok şaşırdılar. Yalnızca iyi şeyler doğar, kötü şeylerse olurdu kanılarınca. Meyrem ne doğmuştu öyleyse, ne de doğuracaktı. Allahın cezası yaratığa sırtlarını döndüler.

"Pek gençmiş," dediler önce.

"Ne genci? Senden benden yaşlı, gözlerine baksana."

"Bazı bebeler doğar doğmaz böyle bakmaya başlarlar. Korkarız onlardan."

"Bu da tıpkısı."

"Bence bakışları yaşlı."

"Teni nasıl da inceymiş, suratı da buruşuk gibi."

"Gözleri süt mavisi. Sanırsın yeni doğmuş bebek. Şu masumluğuna baksana."

"Meme veresin gelir."

"Hiç öldürmemiş sanki o yiğidi."

"Öldüren o değilmiş sanki."

"Şeytanın türlü suretleri vardı," dediler. "İyi görünür, güzel ve masum görünür. Kandırır."

Kadınlar kanmamaya karar verdiler. Hepsi cinnetin öbür kıyısından gelmişlerdi. Yedi dağ, yedi deniz ve yedi gölü aşarak, tabanları patlayarak yürürken pişmanlık, doğranmış etleri, kesilmiş kol ve bacakları, dışarı fırlamış dalakları, pörtlemiş gözleri, kopmuş başları unutmalarına ve sevdikleri erkekleri sağ ve bütün hatırlamalarına yol açmıştı. Güzel sözler söyleyen ağızlar, güzel güzel bakan gözler, yerinde duran kafadaki güzelim ipekten saçlar, çiçek veren, okşayan eller, bacaklarına sarılmış sıcak, tüylü ve kaslı bacaklar, bedenlerini yatağa nazikçe yapıştıran daha ağır ama sevecen bedenler. Severek öldürdükleri erkeklerin hayali gitgide daha da mükemmelleşiyordu. Cinnet, bir anlık unutma haliydi ve insan kendine geldiğinde iş işten geçiyor, geriye anıların mükemmelliği kalıyordu. Meyrem'i affetmemeleri de onun baştan aşağı kasıtlı oluşuydu. Sevilen erkekler kasıtlı öldürüldü mü işin rengi değişiyordu. Tasarlanmış her şey iğrençti ve Cihangir'in tam ve sağlıklı hayali Meyrem'in kastı sayesinde bir türlü var olamıyordu.

Meyrem'i iki gün aç bıraktıktan sonra önüne bayat ekmeği attıklarında eğri büğrü, kemikli, kıllı, kara, lekeli, akbaba pençesi gibi kıvrık tırnaklı parmaklarını Meyrem'in yüzüne doğru uzatarak, "Bu kaç?" diye sordular.

İçlerinden biri, "Yahu," dedi, "o sarhoş kocalara yapılmaz mıydı?"

Diğeri: "Şüpheli körlere mesela, ilkokula yeni başlayan çocuklara, sonracığıma..."

Kadınlar içlerinden birden göveren sağduyuya şiddetle hücum ederek susturdular:

"Ha sarhoş ha deli, ne fark eder? Aynı şey değil mi?"

Nazar boncuklarıyla dolu kollarını tuhaf kuklalar gibi oynatarak üç parmağa beş parmak eklediler, ikisini yumdular ve sordular:

"Şimdi kaç?"

Meyrem süt mavisi gözleriyle bir bayat ekmeğe bir onların ellerine bakıp bakıp susuyordu.

"Deli filan değil bu," dedi kadınlar.

"İnadından konuşmuyor, yoksa her şeyin bal gibi farkında."

"Hinoğluhin."

"Sinsi yılan. Bizi kandıramazsın."

"Delilikten yırtamazsın!" diye bağırdılar. Meyrem'in suratı boşluğu gözleyen bir yontu gibi karşılarında dikildikçe sinirleri oynayan kadınlar kahkahalarla güldüler. Sonra tropikal kuşların neşeli ve oynak danslarıyla ranzalara kondular. Cihangir'e bir ağıt, bir türkü, bir oyun havası yaktılar. Gazeteden kestikleri resmini Cihangir'in, en kara kaşlı, kara gözlü, sert bakışlı resmini Meyrem'in solgun siluetine sallayarak bağırlarına bastılar.

Bütün koğuş Cihangir'in aşkına teslim olmuştu. Severek öldürdükleri babaları, abileri, kardeşleri, kayınları, nişanlıları ve kocaları Cihangir'in gazete kesiği resminde hayat buluyordu. Cihangir üzgün bir ölüydü onlara göre, Meyrem'in pişmanlığını arzulayan üzgün, çok soğuk bir ölü. Meyrem'in solgunluğu canlarını sıktıkça, etini çimdikleyerek, döverek, sürüyerek çürüttüler. Meyrem'in süt mavisi gözleri renk değiştirsin, diye ona kara kara baktılar. Meyrem utansın da yanaklarına renk gelsin diye severek öldürdükleri erkekler hakkında açık saçık konuştular. Meyrem ya masumsa diye saçlarını iki belik ördüler, gecesine karar değiştirip belikleri deli kafası gibi

yamuk yumuk kestiler. Meyrem akıllansın diye kafasını tokmakladılar, aklını yitirsin diye suyuna tuz, yemeğine böcek attılar. Âdet kanlarıyla suladılar yatağını. Dahası, ölü olan her şeyi getirip başucuna koydular. Güz yaprakları, kırık cam bardaklar, sırı dökülmüş el aynaları, yara kabukları, kesilmiş tırnaklar, çürümüş sebzeler, kokmuş meyve kabukları, eski gazeteler... Cihangir'in hayaleti olup gecenin en derininde, yataklarından mezardan kalkar gibi kalkıp beyaz çarşaflara sarınarak, kurtlar gibi uluduğunu varsayıp hayaletlerin, Meyrem'in içsel bir ışıkla aydınlanmış döşeğinin çevresinde korkunun beyaz gölgesi gibi toplaştılar.

En sonunda Meyrem'in hikâyesini o kadar merak ettiler ki, ağzının içinde bir dili olup olmadığından kuşkulandıklarından karşısında turşu yiyerek limon yaladılar. Bir hikâyenin diğerini amansızca takip ettiğini bildiklerinden, türlü hikâyeler anlattılar. Hayatları hem bir kader, hem şiir, hem hikâye, hem de bir roman olan kadınlar, türlerin kendine özgü hilelerine dolanarak, batıp çıkarak, dikenler ve güller içinde, Cennet'i ve Cehennem'i anarak kimi kısa ve öz, kimi uzun ve dolambaçlı, kimi bir sözcük, kimi lügat sahifeleri gibi, kimi yeni baskı, kimi çoktan tükenmiş gibi, kimi okunmuş, kimi hiç göz değmemiş gibi, kimi müzikli, kimi görüntülü, kimi yalnızca harften örülmüş bir biçimde anlattılar da anlattılar.

En sonunda Meyrem'in süt mavisi gözleri uykudan koparılmış çiçekler gibi dirilerek şunu sordu:

"Temiz suyunuz var mı abla?"

Kadınlar umulmaz bir tutkuyla Cihangir'e abayı yakmışlardı. Ölümü sevmek değildi bu, bir ölüyü sevmek de denemezdi tam olarak. Bu, hikâyeye düşkünlüktü. Kendi cinnetlerinde unutularak boğulan bir ânın yüceltilişiydi belki de. Kadınlar öldürmeyi hatırlamıyorlardı. Sevmek, yalnızca sevmek; akıllarına takılan buydu

işte. Meyrem'in suçunu, Cihangir'i sevmezliğini bu yüzden bir türlü kabullenemiyorlardı. Meyrem'in pişman olamayacak kadar yorgun aklının farkında bile değillerdi. Onlara göre, sevgili ölü Cihangir'i değerli yapan şey ne içine görünmez iki okun yerleştiği kara kaşları ne kara sürmeli gözleri ne açık beyaz alnı ne de memleketinin dağları kadar dik ve yalnız duran âdemelmasıydı. Cihangir, Meyrem tarafından sevilmedikçe güzelleşen, terk edilmiş hayallerin ruhundan koparılmış bir nesneye dönüşerek cinnetli kadınları çıldırtıyor, kasıtlı davranmanın sinsi geriliminden öç almaya itiyordu.

İşte o günlerde kadınların güvercin uçurarak, atölyedeki işçi kadınlarla haberleştiği, Cihangir'i sevmenin ülke çapında bir davaya dönüştürülerek yaygın katılım sağlanma yoluna gidildiği, bu yolda öncelikle gazetelere ve de Meyrem'in hayatını konu alan yazı dizisine karşı girişimlerde bulunulduğu, işçi kadınların görüş günlerine toplaşıp gelerek ortak bir strateji oluşturma yönünde kararlar alındığı görüldü. Not defterleri, ajandalar ortalığa döküldü, kalemler kınlarından çıktı. Kamuoyu sözcüğü, kişi, vicdan, hür, demokratik, hak, birey, özgürlük kelimeleriyle birleşip ağızlardan süzülerek dağarcıklara düştü. İlerici örgütler ve bu örgütlerin her türlü yayın organlarıyla temasa geçildi. Koğuşta artık örülmeyen örgülerin ipleri öyle çok birikti ki Meyrem can sıkıntısından bu iplerle, yastık altlarına saklanmış şişleri yan yana koydu, ne yapabileceğini ilk kez düşündü. Bütün bu hummalı –ki Meyrem iç sesiyle vebalı demekte ısrarlı– çalışmalar sırasında Meyrem unutulmuş ve sonsuz hürriyetine sahip olmuştu. Bütün koğuşa pilavlı çorbalar, tatlılı tuzlular, karıncalı tepsi börekleri, ayıltan bayıldılar, havada yüzen oturtmalar, kızarmış makarnalar, ot köfteleri, tek malzemeli aşureler, şekersiz helvalar pişirdi. Aşçılığı sevmişti. Güzel yemek yapmanın sırrının dalgınlık

olduğuna emindi. Her iki tarafın da sonsuz dalgınlığı. Kadınlar öyle meşguldüler ki, onun her pişirdiğini sızlanmadan kocaman ağızlarına tepip midelerine yolladılar. Tok tutan şeylere yorum yapılamazdı ne de olsa, böyle şeylerle oyalanmanın zamanı da değildi. Böylece Meyrem koğuşta kimsenin fark etmediği, yalnızca içine dönük ve aynı ölçüde asal, yokluğunda öneminin giderek arttığı soyut bir güce dönüştü. Bu tip şeyler Tanrı inancı gibidir, hayat güzelse Tanrı önemsizdir. Bilgi olmadan da bilebilen Meyrem, hayatiyetinin hazzını yalnız kendisiyle paylaşarak gülümsüyordu. Hem kimsenin de karnı ağrımıyordu.

"Cihangir: Bir Güzel Yusuf" adlı yedi bölümlük yazı dizisi işte böyle bir çalışmanın sonucunda doğdu.

Meryem'in dünyaya gelişleri

Meryem yarının gazetelerine gözlerini dikmiş bakıyordu. Evden kaçtığını nereden duyup da yazıvermişti bu gazeteler? Hem de on sekiz yıllık tüm hayatını başka başka, tanımadığı yüzlerce insanın önüne bir çarşaf gibi açıvermişlerdi. Şimdiden utanıyordu. Kasabanın tek fotoğrafçısında çektirdiği kulakları altın küpeli, dudakları komşu kızı Gülser'den ödünç alınmış pembe rujlu, saçları Nezahat Abla'nın Altın Bukle Kuaförü'nden çıkmış kıvrım kıvrımlı, pazarda çok beğenerek anasına yalvar yakar, ağlayarak aldırdığı –bu yüzden anasından kafasına iki tokmak yediği– kırmızı üzerine beyaz dantel yakalı bluzu giymiş gülümseyen fotoğrafını da insanların aklından çıkamasın, diye damga gibi basıvermişlerdi. O bluzu dün giydiğini bugün gibi hatırlıyordu. O pembe ruj, o kıvrım kıvrım saçlar, o yaprak biçimli altın küpeler bir yıl önceki kendisiydi. Yarınki gazetelere kim taşımıştı ki Meryem'i? Meryem gazeteleri sevmiyordu. Ünlü olmak filan istemiyordu, evden kaçışının nedeni de bu değildi. Hele fotoğrafın altındaki, iri harflerle basılmış yazıyı görünce canı daha da sıkıldı. "İbretlik Bir Hikâye" yazısını zorbela, dudaklarını kıpırdatarak okudu. Alt satırlardaki küçük harflere geçtiğinde okuması gitgide zorlaşıp yavaşladı. Satırların üzerinde gezindi uykulu gözleri, "...şöhret

için evden kaçtı, sonu felaket oldu. Defalarca tecavüze uğrayan genç kız..."

"Hayır, hayır..." diye kendi kendine konuştu Meryem. "Bu ben değilim. Sonunu ne biçim yazmışlar. Bir yanlışlık olmuş işte." İçi ansızın bastıran uykudan mı geçivermişti, yoksa rahatlama hissinden mi bilinmez.

Gazeteyi elinden yere düşürdü, koltuğunun altındaki naylon torbasını koluyla kendisine daha da yaklaştırıp canına basarak bankın üzerinde uyudu, uyudu. Rüya görmedi, belirsiz hayaller gördü. Hiçbirinin içinde değildi. Ama yine de bu karmaşık görüntülere bir yerinden yapışmış, tutturulmuştu. Kendisi vardı, alacalı bulacalı sahnelerin içinden, suyu arkaya iten kürekler gibi hışırdayarak geçiyor, izlemek istemediği türlü türlü oyunların seyircisi kılınıyordu. Biri kolunu dürterek uyandırdığında sandı yüz yıl geçmiş. Gecenin içinden bir hortlak gibi fırlayan yağlı yüzlü, çirkin oğlana mırıldanarak sordu: "Ne kadar uyudum? Saat kaç?"

Oğlan dudağındaki sigarayı çiğneyip, "On, bilemedin on beş dakka," dedi.

Şaşırdı Meryem, gecenin içinde yarının hâlâ olmayışına, naylon torbasını tutup göğsüne sımsıkı kilitledi.

"Beni mi seyrettin sen?"

"Yazıhanenin ordan gördüm ta. Bu kız nereye gidiyor ki, dedim. Bilet de almadın."

Meryem oğlanın densizliğine için için kızarak sırtını dikleştirdi bankta. Gecenin içinde gitgide ıssızlaşarak uyuklayan otogarda gezdirdi gözlerini şöyle bir. Bütün bavullar sahiplerince yüklenilip bagajlara doldurularak terk etmişti garı.

Taşlara çökmüş, bir-iki bitkin yolcu hayaleti sigaralarının ateşiyle bir anlığına kaybolarak, dumanlı varoluşlarının tedirginliğinde hiç gelmeyecek otobüsü bekliyorlardı. Yağ kokulu, çerçöp içindeki peronlarda el sallayış-

lar asılı kalmış gibiydi. Yazıhanelerin orada hayat sönmemişti ama. Karanlığın içine gece geçirmez korunaklı bir çadır gibi gerilmiş ışıklı panolar otobüs şirketlerinin adını haykırıyor, camlara alt alta yazılmış şehir adları insanda hiç bilinmedik dünyaları keşfedecekmiş hissi uyandırıyordu. Yazıhane çalışanları radyodaki şarkıların içine gömülmüş, şıkır şıkır çaylarını karıştırıyor, birbirleriyle bağırarak konuşuyorlardı. Yine de gece insanlarına özgü bir keder vardı hepsinde. Uykudan mahrumiyet, tersine yaşamak hissi, gündüz insanlarının normalliğine öykünme ve onlara duyulan şiddetli nefret. Gece yaşayanlar, gündüz insanlarına göre ömürlerinin kısa olduğunu düşünüyorlardı. Yazıhane koltuklarına sinmiş yüzler bu korkuyla sararıp solmuştu. Abartılı çalışkanlık halleri, gürültülü ve anlamsız şakaları bu ruh halinin dar kuyularına düşmemek içindi. Briyantinle ışıldayan kafalar, kısa kollu beyaz gömleklerin, beyaz gömlek yakaları lacivert kravatların içinde sıkışmış bir halde ara ara Meryem'le oğlanın bulunduğu tarafa yöneliyor, camekânlarla bölünmüş sohbet bu sıkışmış başların birbirine yönelmesiyle yeniden bütünleşip gürültülü kahkahalar eşliğinde akıyor, tükenmezkalemler yok biletlerin üstünde olmayan numaraları işaretliyor, Meryem'e bir şehir, bir yaşam, bir düş sunuyordu. Meryem kararsızlığına kızarak tek yapması gerekenin bu şehir adlarından birinde karar kılması olduğunu düşündü. Bu kadar kolaydı. Ama en uzak şehirlerden birini...

Oğlan güldü: "Ne var kız o torbada?"

"Hiç," dedi Meryem. Oğlanın alaycı gülüşünde yarınki gazeteleri okumuş gibi bir eda vardı.

"Okuma biliyo musun sen?"

"Bilmesem burada işim ne be? Dalga mı geçiyon?"

"Ben de biliyorum."

"Eeee?.."

Omzunu silkti. Oğlanın bu terbiyesizce konuşmalarından iyice şüphelenmişti Meryem. Her şeyi biliyordu işte. Eğilip bankın altına baktı. Gazete kaybolmuştu. Her şey apaçıktı işte. Oğlanı lafa tutarak utancını unutturmayı düşündü.

"Bilet mi satıyosun burada?"

"Yolcu da topluyom, bilet de kesiyom. Sen nereye gideceksin, de bakalım?"

Oğlan pis pis bakıyor, pişmiş kelle gibi sırıtmaya devam ediyordu. Sigara tuttu Meryem'e. Meryem gazetedeki dudakları pembe rujlu fotoğrafını bozmak istermiş gibi isteksizce aldı. Oğlan önce kendinin, sonra Meryem'in sigarasını yaktı.

"Adın ne senin?"

"Fide."

"Ney?"

"Dedik ya. Fide."

Meryem yarının gazetesindeki haberden kaçıyordu.

"O nası isim kız?"

Meryem öksürdü. Duman nasıl da acı gelmişti. Hafiften midesi de kalkmıştı. Haberde yazmadığına göre henüz hamile değildi.

"Ne var, basbayaa isim işte. Hiç mi duymadın?"

"Yok," dedi oğlan. "Ağaç fidesi duydum da... Çay içer misin?"

"Olur," dedi Meryem yine isteksizce. Henüz uyanmamış gibi hissediyordu kendini. Bütün bunlar, şu aptal çirkin oğlan, şu ölgün otogar, şu ışıklı yazıhaneler düşünün bir parçasıymış da eteğine yapışıp onu bırakmıyorlarmış gibi hissediyordu. İçindeki ağırlık da olsa olsa bu düşün yüküydü. Çay ayıltırdı onu belki; hem oğlan beş dakikalığına tepesinden çekilir, Meryem de ne yapacağını düşünürdü. Evden buraya gelirken ne yapacağını düşünmüş müydü?

İki saatten fazla yürümüştü hızlı hızlı. Kararlılığını fark edip onu yolundan geri döndürmek için köpekler takılmıştı peşine, korkmamıştı. Torbasına sarılmıştı sıkı sıkı, yürümeye devam etmişti. Onu izlemekten vazgeçip ardından ulumuştu köpekler. Tarlalar, bağlar, bahçeler ve ıssız toprakları geçmişti. Ayçiçeklerine, mısır ve yonca tarlalarına hoşça kalın, demişti. Korkuluklara, onların püsküllü şapkalarına konmuş korkusuz kargalara eğilip gizini fısıldamıştı. Korkuluk karga ikilisinin mutlu bir çift olduğunu düşünmüştü bir de.

"Git başımdan–Gidemiyorum–Kork benden–Korkmuyorum–Öyleyse terk et–Terk edemem."

Rüzgârda şişip kabaran eski ceketler giymiş derme çatma adamların gitmek nedir bilmeyen mıhlanışlarına, sonsuza dek kıpırtısız duruşlarının kederli yazgısına, ufka sapladıkları kör bakışlarına yeni hayatını müjdelemişti. Çocukluğu ve ilkgençliği arkasında, peşine takılmaktan vazgeçen köpekler gibi kalakalmıştı. Korkulukların pırtık elbiselerine benziyordu dünkü zaman. Üzerinden sıyırıp atmıştı.

Az sonra elinde çay bardağıyla oğlan bitti tepesinde. Meyrem iki şeker atıp karıştırdığı acı çaydan bir yudum aldı yüzünü buruşturarak.

"Nereye gidecen? Bilet de almadın?"

Meyrem poflayarak çekti içini. Oğlan sırıtışını artırarak bir sigara daha yaktı. Dişleri sapsarıydı. Her halinde yarınki gazeteleri okumuş bir eda taşıyan oğlandan çekiniyordu Meryem. Çok şey biliyordu oğlan, rahat durmayacaktı.

"Sen bana bi bilet yaz," dedi, cesur görünmeye çalışarak.

"Paran var mı?"

Meryem fotoğraftaki yaprak biçiminde altın küpelerini arandı cebinde, ikisini birden vermenin kimliğini

belli edeceğini düşünerek tekini oğlana doğru salladı sarı sarı.

"Ooo," dedi oğlan gülerek, "şuna bak hele. O yeter mi o? Vay salak."

Meryem'in cesareti kucağına düşmüş ellerinde kırıldı.

"Niye? Çok mu pahalı bilet?"

"Ne sandın?" dedi oğlan başını yazıhaneden tarafa döndürerek. Meryem'e karanlıkta kaş göz işareti yapıyormuş gibi gelmişti.

"Ben seni bi yerden hatırlıyorum ya... Kuru Cemil'in kızı mısın? Hani geçen sene av tüfeğiyle bacağına ateş eden apt..."

"Yok," dedi Meryem yeniden başını dikleştirerek.

"Yoksa Ümmü Dayı'nın küçüğü müsün? Ablası güzel. Hani dördüncüyü de aldı ya..."

Meryem başını salladı sağa sola. Acı çay bardakta soğumuştu.

"Bildim!" diye bağırdı oğlan izmariti bir fiskeyle uzaklara savurup. "Sen Kavruk Hasan'ın..."

"Offf!" dedi Meryem. "Bilemedin işte. Uzatıp durma."

"İyi, kimsen kimsin, bana ne be!" diye sinirlendi oğlan. Yanaklarındaki yağlı doku, sıcak gecede kabarcıklanıp gömleğine düşüyordu pıt pıt.

"Sen bana bi bilet kes, uzak bi yere."

"Bak sen! Nereye mesela?"

"Çok uzağa, anladın mı? Ama... Denizi de olsun."

"Emrin olur," diye ağzını büzdü yapmacık bir ifadeyle oğlan.

"Sen yarının gastelerini okudun mu?"

"Zevzek misin be? Ne diyosun sen? Daha yarın oldu mu ki aptal?"

Meryem düşünden yeni uyanmıştı. Torbasını kucağında sımsıkı tutarak ayağa kalktı. Çay bardağını oğlanın eline tutuşturdu. Neredeyse aynı boyda olduklarını şaşı-

rarak fark etti o an. Saatlerdir korkuluk gibi bankta tünemiş, oğlan da tarladaki kargalar gibi tepesine çökmüştü. Bacakları karıncalanıyordu, ileri geri hareket etti. Ayak tabanlarını yere vurdu pat pat.

Neredeyse sabah olacaktı, yarınki gazeteler bu saatte olanı artık yazamazdı. Tuvaletlerin olduğu leş kokulu bölüme doğru yürüdü yavaş yavaş. Oğlan da arkasından seğirtti. Yazıhanedeki briyantinli başlar teker teker döndü onlara doğru.

"Şimdi," dedi Meryem sesini kalınlaştırıp arkaya doğru uzatarak. "Bilet pahalı diyosun, öyle mi?"

Tuvaletlerin bir yanıp bir sönen kirli sarı ışığında ilerledi. Üzerinde balgam izlerinin yapışıp kaldığı lavaboyu ortalamadan, biraz sağa doğru çivilenmiş lekeli, çatlak aynanın önünde durup baktı bir an. Eski zaman fotoğraflarına benziyorlardı. Renksiz, solgun. Çok neşeli de olsa eski fotoğraflar böyle gösterirdi insanı. Gölgelerin karanlık hissi sinmiş gibi. Yüzü katlanıp da tam ortadan kırılmışçasına diğer yarısından kopuk, bir başına, amaçsızdı. Meryem aynanın önünde dururken an ölüyor, durmaksızın geçmişe düşüyordu. Ardındaki oğlanın bitmeyen sırıtışı hatıraların yüceliğini lekeliyordu sanki. Tıp tıp damlatan paslı musluk, sanki görüntüyü hedefleyerek odağını bozuyor, bu nedenle aynada beliren iki yüzü bitişmiyor, bütünlüğün tanrısal açısı Meryem'in yüzünde parçalanıp dağılıyordu. Oğlanın acemi şehveti, ensesinden dişliyordu aynadaki aksinin. Bok dolu çukurlar gibi olmuştu içi. Kendi kokusunu boğularak soludu. Oğlan gülerek itti onu, kırmızı maşrapayı ayağının telaşlı hareketleriyle kubura yuvarladı. Meryem başının üstünden akıtan sifonun şifalı sularında ıslanarak, oğlanın çamurlaşan varlığında bata çıka ilerlemesini izledi. Yürüyordu oğlan, herkes gibi. Telaşlı ve yolundan dönmez kendisi gibi. Şimdilik yorulmaya niyeti yoktu, gençti. Meryem

anlıyordu onu ama sevmiyordu. Nefesi dikenliydi; zamanı iteleyerek, geçmek isteyerek davranıyordu. Oğlan dişleriyle, tutunacağı bir yer kalmayıncaya dek didikledi etlerini. Meryem ruhu yukarıya yükselmiş gibi tavandan izliyordu olanı biteni. Kutsallıkla, tuhaf bir kurtuluş duygusuyla dolmuştu. Etin aralanması, rezilliğin kemiklerine dek işlemesi onu bir anda özgür kılmıştı. Oğlanın ölerek üzerinden çekileceği zamanı sabırla bekledi.[1]

Yayıncının notu: Kendi anlattıklarına dayanarak Meyrem hayata üçüncü kez bu hikâyede gelmiştir.

İblisle görüşme

"Şimdi beni sana göndersem ey Tanrım,
kendi yarattığını tanıyabilecek misin?"

Bir kitapta tanışmış olduğum dünyanın en açık yürekli iblisi bana şunları dedi:

"Eğer dikkat ettiyseniz hanımefendi –ki gazeteciler aklın durgunluğunu zamana karşı bir hakaret saydıklarından pek dikkat etmezler, ah ne çok işiniz var– bizde saklanmak yok. Her şey çok net, çok açık. Kötülük zarfa konulmamış bir mektuptur. Doğrusu şu an bir kitabın içinde bulunmam bile esef verici bir hadise. Bir kitabı kim okur ki? Çok, çok uzun.

Kafanızı dağıtmak için elinize aldığınız şu adi polisiye, berbat bir şekilde ilerliyor ve inanın, söz konusu şey her zaman kimin kimi öldürdüğüdür. Fazlası değil. Merak ettiğiniz bu mu? O zaman yazarın kıt hayal gücünden geldiğim için kitabın sonunu hemen söyleyivereyim size: Müfettiş herkesi öldürdü. Oldu mu? İçinize sindi mi? Şu komik yazar klişelerle yüzleşmeye çalışıyor. Oysa siz en tahmin etmediğiniz kişi üzerinde yoğunlaşmaya çalıştınız, elinizde şarap kadehiniz, banyodan yeni çıkmış ıslak saçlarınızla –bilmem neden kafanızı dağıtmak istiyordu-

nuz, bu arada işe evinizi toplamakla başlasanız fena olmazdı hani– minderleri çökmüş koltuğunuza uzanmışken, kimseden şüphelenemediğinizi, suçluyu tahmin edemediğinizi görüp derin bir hayal kırıklığına uğradınız. Yoksa siz iyi miydiniz? Neden şu berbat yazar kadar bile zekânız yok, hikâyenin dönemeçlerinde freni patlamış bir araçtaymışsınız gibi sağa sola savruluyor ve direksiyon hâkimiyetinizi kaybediyorsunuz? Bir okur olarak ister istemez klişelere mahkûmsunuz? Aradığınız şey, en kötüde değildir. Yani bendenizi alıp, gelişigüzel parçalara ayırıp romanın içindeki herkese dağıtmışlar. Yaşlı hizmetçi bile benden bir parça taşıyor, değil mi? Öyleyse neyi aramaktasınız siz yaratı kıskacında sıkışıp kalmış sevgili yazar?

Sanıyorum benimle ilk karşılaşmanız değildir. Yani halen hayatta olduğunuza göre... Beni pek çok kez görmüş, tanımış olmalısınız. Küçük, çok küçük ve büyük, çok büyük hallerde. İnanmamış olabilirsiniz, suç benim değil. Fakat kısmet bugüneymiş. Sizin de kafanız karışık, şu yaşadıklarınız, şu tanıştığınız tuhaf insanlar ve bir türlü başa çıkamadığınız uzun anlatınız. Benimle dertleşmenin zamanı gelmiş çoktan. Berbat polisiyelerin içine gizlenen ben değilim, hukuksuzca yayın haklarımı aldılar. Kötü çekilmiş bir fotoğrafı sonsuzca çoğaltılıp gülünç ve zavallı duruma düşürülerek aptal yerine konmuş biri ne hissederse onu hissediyorum ben de. Bu durumlara nasıl düştüğümü soracaksınız. İnanın ben de bilmiyorum. Sorun tam da bu işte. Yalnız popülerlik kaygım oldum olası vardı. Daha çok insana ulaşmak için her yol mubahtır, dedim durdum. Yani kusurun çoğu bende.

Neyse, şikâyeti bir yana bırakıp sizin sorununuz için nasıl bir çözüm üretebileceğimize bakalım. Vakit geç oluyor, birazdan uykunuz gelecek ve olduğunuz yere sızacaksınız. Bu kitabı da bir daha elinize almaya tenezzül edeceğinizi sanmam.

Tamam başlıyoruz:

Meyrem hakkında düşünüyorsunuz. Oldukça derin ve acıtıcı bir biçimde ve kendinizi hırpalayarak bu genç kadının suçunun kaynağına inmek derdindesiniz.

Neden yaptı?

Hayır, sorunuz bu değil.

Asıl bilmek istediğiniz: Gerçekten yaptı mı?

Bana soracak olursanız, Meyrem her durumda suçlu. Fiili işlediğinde ve işlemediğinde, eli kalktığında ve hemen sonra iniverdiğinde, bıçağı –Mektup açacağı mıydı yoksa?– sapladığında ya da saplamaktan vazgeçtiğinde, pişman olduğunda ya da olmadığında. Meyrem'in varoluşu suça bitişiktir. Anlamadınız galiba. Ben de açıklamakta zorlanıyorum. Kadim, çok eski bir varoluş, bir söylence olarak Meyrem suçta içkindir. Aslında çok bilinçli olmasa da, bunu derinden derine siz de hissediyorsunuz. Belki de kabullenmek istemediğiniz şey tam da bu. Onu bütün hayatlarında suçunun gölgesi olarak, çekip götürülen olarak gördünüz ve öyle göstermek istediniz değil mi? Ondaki iradeyi solgunluğuyla yumuşatmak, onu suçun kölesi kılmak istediniz. Bu doğru değil. İnanın gazeteci hanım, yeryüzündeki milyon yıllık tecrübemle konuşuyorum, olaya yanlış bir taraftan yaklaşmaktasınız. Meyrem'in gerçek bir özne, hatta bir efendi olduğunu kabullenin artık. Tanrı'nın zihnini okuyamayız, ama aşağı yukarı tahmin edebiliriz –ki bu belli ölçüde bir zekâ gerektirir. Bu konuda mütevazı olamayacağım– Meyrem yazılan şeylere gülüp geçer ve kendi işine bakar. Yoo, hemen karşı çıkmayın. Sizden daha özgün bir yaklaşım bekliyorum. Onu halihazırda kavrayamadınız ve yazmaya devam ettikçe de işi içinden çıkılmaz bir hale getirdiniz. Keşke yazı dizisiyle kalsaydınız, bitirseydiniz, kesip atsaydınız. Suyu bulandırıyor, sonra da balık avlamaya kalkışıyorsunuz. Olmaz, olmaz. Ve inanın

bana, yazdıkça yazının önemsizliğini kavrayacaksınız. Bu hep böyledir. Meyrem kaderinin zamanında, saatinin tik taklarıyla çizdiğiniz yolu yürümeyecek, direnecek. Kâh çöle, kâh dağa, kâh suya doğru seğirtecek. En kötüsü onun kanatlanmış halidir. Sizi uyarıyorum! Eliniz boş kalacak.

Benimle daha iyi kitaplarda buluşmanızı isterdim. Ama şu bildik söylemle, altın çamurdadır değil mi?

Ha ha hay...

Şimdi o kitabı koltuğunuza bırakın ve gidip yatın. Uyumaya ihtiyacınız var sizin. Ve benden babaca (!) bir tavsiye: Lütfen gazeteci olarak kalın."

Restorasyon çalışmaları

Kazı ekibi başkanı Prof. Tünaydın'ın günlüğünden...
Aylık *Arkeoloji* dergisinin 21. sayısından alınmıştır.

6 Ağustos 2004

İlahî yerler neden bir tür suskunlukla örtülüdür? Tanrı'nın gizemine karşı koyamayıp onu harçla ve tuğlayla yükselterek, sessizliği sütunlar ve kubbelerle dirençli ve kapalı kılarak bizim kılmaya çalıştığımızdan mı? Bence Tanrı mabetlerden hiç hoşlanmıyor. Çünkü sıkışma ve kapalı kalma korkusu var; üstelik depremleri yarattığına göre taşa çoktan bir ömür biçmiş olsa gerek. Ancak kırmamaya çalışıyor insanoğlunu, onun avuntusu Tanrı'yı da mutlu eder, gönendirir.

Basında da yer aldığı üzere, ünlü Kuyulu Kilise'nin restorasyon çalışmaları sırasında –ki restorasyonlardan ödüm patlar. Gerçek bir zaman karmaşası yaratırlar. Geçmiş, şimdi ve öngörülen geleceğin sarmalı yapının üzerine alaycı bir maske gibi, erdemden yoksun, kalınlaşmış bir kabuk gibi yapıştırılır. Bir iskelete et giydirilmesi gibi sırıtkan sonuç. Gerçekten gülünç. Çünkü ben tamlığı bozulmuş şeylere, yıkıntılara âşığım– ortaya çıkan şeylere gidip bakmam gerektiğinde bu denli büyüleneceğimi bilmiyordum. Otuz beş yıllık mesleğim boyunca kat kat soyduğumuz yerküre, benim için bitimsiz bir boşluğun

renksiz rengine bürünmüştü. Tarih, sırlarını önümüze yığdıkça sonsuzlaşarak biçimsiz bir ezele dönüşüyordu. Sayfaları geriye doğru çevirdiğimizi ve kitabı öylece okuduğumuzu biliyordum. Bir başlangıca dönüyor, derken yeniden sona doğru yol alıyorduk. Ancak bulunan her yeni şey –materyal mi demeliyim; çanak çömlek, zeytinyağı kapları, şarap, bira fıçıları, arpa taneleri, av aletleri, sikkeler; ana tanrıçanın süt yüklü bin memesinden doyurulmuş çocukların sayısız masalları; ev, hamam ve tapınak zeminlerinde parçalanmış tüm o hâlâ gebe şeyler– bizi daha da önceki sayfalara savurup attığında tarifi imkânsız bir yorgunlukla baş etmeye çalıştığımı anladım.

Beni aradıklarında ilginç "bir şey" bulduklarını, hemen oraya gelip görmem ve durum değerlendirmesi yapmam gerektiğini söylemişlerdi. Önünde sonunda müzenin soğuk iklimine yerleşecek "şey"ler neden ilginç olsundu ki? Dahası beni aradıklarında ben de kat kat zamanı soyuyordum üzerimden. Çocukluğum, tarihin çocukluğu gibi hatırlanması gereken gömülü bir hazineydi ve ben bir "meslek yorgunu" olarak dünyayı değil, kendimi dinlemek istiyordum artık. Yine de akademik unvanımın gerektirdiği gibi davrandım ve güvendiğim bir asistanı yanıma alarak ayaklarımı sürüye sürüye Kuyulu Kilise'nin bulunduğu Doğu kentinin küçük, kavruk, renksiz kasabasına vardım. Terör beni de vurur mu korkusu hafiften yakalıyor beni. Gördüğüm kadın, erkek, çocuk, yaşlı her insanın ikili bir yaşamı olduğundan şüpheleniyorum. Gündüz başka, gece başka... Şüphecinin tekiyim. Bizi havaalanından alan genç şoför gerilla olabilir mi mesela? Neler saçmalıyorum.

Şimdi berbat bir otelde yenen berbat bir yemekten ve bir küçük rakıdan sonra muhtemelen pireli olan yatağıma uzandım. Ortalık hâlâ yanıp kavruluyor ve yatağa serili kıl battaniye bana Hint fakirini aratmayacak huzursuz bir uyku vaat ediyor. Vakit hayli geç ama hevessizliğim öyle derin ki, gelmeyen uykuyu beklerken kalkıp bir sigara tüttürecek halim bile yok. Neden bu saçma sapan şeyleri yazıyorum ki? Ne faydası

var? Neyse, bakalım yarın ne göreceğiz? İyi geceler günlük...

7 Ağustos

Bu sabah erkenden Kuyulu Kilise'ye doğru yola çıktık. Kasabadan beş kilometre uzaklıkta. Kliması çalışmayan aracın içinde sıcaklık şimdiden otuz beş derece var. Çalışmayı yürüten kurulun başkanı mimar hanım bana heyecanla yapılacakları anlatıyor. Ben yaşlı bir suaygırı gibi sırılsıklamım. Kâğıt mendillerin birini atıp birini alıyorum. Akşam o kadar alkol almayacaktım, hata bende. Başım da kazan gibi, tansiyonum yükseldi herhalde. Kültür Bakanlığı'ndan yüksek bir ödenek almayı başarmışlar. Kuyulu Kilise'nin önemi şuymuş ki, ilk Hıristiyanlar tarafından inşa edilmiş. Roma İmparatorluğu'ndan kaçıp buraya gelen bir toplulukmuş bu. Saklanma ve gizlilik esas olduğundan ilk görüşte dikkat çekmeyecek, şüphelenilmeyecek bir ibadethane inşa etmişler. Yani kayaların içinde, dışarıdan bakıldığında rüzgârın ve suyun şeklini bozduğu taşa oyulmuş çok yüzlü, eğri büğrü bir yapı. İçsel derinlik şaşırtıcı ölçüdeymiş. Doğanın bir lütfu olarak kilisenin içinde fazlaca bir rutubet olmadığından zamana direnebilmiş, yine de büyük oranda dökülmeler varmış. İç süslemeleri, freskleri muhteşemmiş. Zaten restorasyon da iç mekânda yapılıyormuş. Kilise "Üç Kuyular" denilen yerde bulunduğu için bu adı almış. Yöre halkı dış cephenin canavarımsı suretlere benzeyen şeklinden korktuğu için "Şeytanlı Kilise" diyormuş buraya, pek de yanaşmak istemiyormuş. Rivayete göre yüz elli yıl önce koyunlarını otlatan bir çoban tesadüf eseri bulmuş burayı. Hatta içine girip yedi gün uyuduğu da söylenirmiş. Uyandığında ne adını hatırlıyormuş ne de yaşadığı yeri. Mecnun olup dağlarda gezdiği de söylenirmiş. Çobanın karısı el kadar bebeleriyle yalnız kalınca öyle ağıtlar yakmış ki burada "Gâvur Ağıtları" diye hâlâ bilinir, söylenirmiş. Mimar hanım bunları anlatırken ileride bir çevirme görüyoruz. Jandarma aracımızı durduruyor. Güvenlik nedeniyle geri dönmemiz gerekiyormuş. Sanırım mayın arama

çalışmaları. Ne uğursuz bir coğrafya. Bu organizasyon bozukluğu nedeniyle mimar hanıma gücendiğimi belli ediyorum. Çalışma ekibiyle bir telefonlaşması yeterdi. O da gereğinden fazla heyecanlandığını, beni oraya bir an önce ulaştırma isteğiyle bunu atladığını belirtip özür üstüne özür diliyor. Cep telefonunu açmayı bile unutmuş. Çaresiz otele geri dönüyoruz. Yatak gerçekten de pireli. Resepsiyondaki görevliye odamın ilaçlatılması gerektiğini söylüyorum; umursamaz bir tavırla başını sallıyor. Başka bir oda da isteyebilirim ama ne fark eder? Erol da –asistanım– kaşınıp duruyor çünkü. Sıcaktan pelteleşmiş zihinlerin tavanda dönen vantilatörle bir nebze rahatladığı sözümona restorana iniyoruz. Kürtçe ne tuhaf bir dil. J'ler, Ş'ler, benim bir dile afacanlık kattığını düşündüğüm o yaramaz Ç'ler bütün bu irrasyonel harfler gırtlaktan çıkan kaba "ha" larla nasıl harmanlanıp da söylenebiliyor, anlamış değilim. Dilin mantığını coğrafyasında aramalı aslında. Bu çetin topraklarda insanın birbirine ses verebilmesi, uzaklıkların bunca böldüğü, dağlarla tepelerle örülmüş toprakta kendini duyurabilmesi için dilini şaklatması, çınlatması gerek değil mi? Yoksa avazsız, yapayalnız kalır insan...

10 Ağustos

Nihayet gittik, gördük. Gördüğüm şeyi anlamam, anladığımı adlandırıp, dile döküp de yazmam için bir süre gerekiyor. O, öyle uzun zaman bekledi ki. Bu bekleyişe hürmet etmek gerek. Ey sırlarla dolu günlük...

11 Ağustos

Kavramsal olarak tam bir aforoz edilme. Günah, dışlanmışlık, dün gece gözüme uyku girmedi. Tarih soruyorlar, kaç yüz yıllıkmış. Bütün meslek tecrübeme dayanarak söylüyorum ki en az bin yıl. İnsanoğlunun acımasızlığının bin yıllık dilimi. Binlerce yıllık huzursuzluğuyla yeryüzü ruhları...

12 Ağustos

Tamam, akşam bir büyük daha devirdikten sonra nihayet kalemi alıyorum elime. Ellerim titriyor hafiften. Yaşlılıktan mı, kederden mi, kestiremiyorum. Keder, evet. Çünkü öfke çok uzaklarda kaldı. Yaşamdan tam bir ilişkisizlik beklerken, evet ölülerden ve tarihten, hâlâ yaşayan ve uzun bir süre ölmeye, gize karışmaya niyeti olmayan benden uzak durmalarını beklerken talih beni yine hikâyelerin içine attı. Hikâyelerden tiksiniyorum. Kafamı karıştırıyor, doğrularımı saptırıyorlar. Oysa değişmez bir şeye gereksinimim var benim. Tanrı'nın örümcek ağı bağlantıları... Sonsuz, sonsuz her şey. Şeffaf, kırılgan, dolambaçlı bir mantığa sahip ama hiçbir ele gelir tarafı yok. Tanrı'nın mimarisi, insanların hem yapı hem yıkıntı oluşları. Yokluğa baktığınızda var olanın gümbürtüsü, izi. Nice güzel suretin ardında dişini gösteren ölüm. Ey sevgili arkeoloji günlüğü.

Nice kemikler gördün mezar odalarında. Ki bir daha bitişmeleri ve bir zamanlar olmuş oldukları insanı yeniden ayağa kaldırmaları mümkün olmayan. Sûr üflensin istendiği kadar. Kurtuluşu yok onun. Nice küpe, kolye, bilezikler. Hangi kadının narin boynundan, zarif kulakmemelerinden ve çıplak beyaz kollarından boşlukta süzülerek düşmenin lanetiyle, eşyanın donuk ve direngen kuvvetiyle toprağın içinde beklemiş. Sabrı kalpsizliği veriyor. Gücü sabrında.

Ey katmanların ve anlamların günlüğü. Gördüğüm şeye bir ad vermem gerekti ki, tarihte kurbanları huzura kavuşturmanın yolu onları sadece adlarıyla anmaktır.

Kilisenin doğu yönünde, zeminin üç metre altına açılan gizli kapıdan girildiğinde... Kuytuluk bin yıl öncesi gibi, karanlık bin yıl öncesi gibi kokuyor. Rüzgâr değmemiş buraya, zaman savrulmamış. "Beni bul," diyen bu kurbanın sesi mi? Sanki vakumlanarak, vahşet bozulmadan kalakalmış. Ona acınmış olmalı. Ondan korkulmuş olmalı. İlk Hıristiyanlar onu görmüş ve dokunamamış olmalı. Dokunulursa ya da yeri değiştirilirse lanet işlemeye başlar. Ancak dua edilmiş ve Tanrı'ya bu acınası

kadını ve karnında öldürülmüş bebeğini Cennetine alması için yakarılmıştır. Sonrası unutulmaya terk ve hiçbir şey olmamış gibi hafızadan silinme... Kilise bu huzursuzluğun üzerinde, sathın sakinliği ve dibin güven vermeyen çalkantısıyla yüzyıllarca kalmıştır. Rahibeler acıyan göğüsleri ve bir yarayı andıran dölyollarıyla kapalılığın hükmü altında Tanrı'nın kızları olmuşlardır. Rahipler ilkel meslektaşlarının onayıyla sonlanmış ayinin vahşetini suskunlukla ve olgunca karşılamışlardır. Doğru ve yanlış yolların bitimsizliğinde iman etmenin zoraki gücüyle dayanmışlardır.

Ben ona "Mumya Ana" dedim. Bir anda çıktı ağzımdan ve hemen kabul gördü. Sanırım basına da böyle tanıtılacak. Dünyanın en acıklı mumyası. Dölyatağı deşilmiş, ucu keskin alet karnındaki tahminen yedi aylık bebeğin kafatasını delerek geçmiş, cesetler mumyalanarak cenin anne karnına tekrar yerleştirilmiş ve kıyamet duruşuna hazır edilmiş. Büyük olasılıkla düzenin ve ahlakın onaylamadığı, gayrimeşru bir ilişkiden hamile kalan anne ve bebeği cezalandırılmış.

Acıklı, çünkü ölülere tanınan tarafsızlık ona tanınmamış. Üstelik günahıyla sonsuza dek damgalanmış. Hayata yeniden geleceği varsayılarak karnındaki bebeğiyle bir günahkâr olarak yeniden doğması tasarlanmış. Yeniden aşağılanma ve lanete maruz kalması istenmiş. Ona bu korkunç sonu-sonsuzluğu kimlerin hazırladığı şimdilik muamma. Başka örnekler de var mıdır? Uzman olarak bir öngörüm var elbet. Tarihte burada yaşamış toplulukları aşağı yukarı biliyorum. Ancak yine de uzun araştırmalar isteyen bir şey bu. Ekibimi toplamalıyım. İş başa düştü, kaçmak imkânsız. Yaşadığı dönemi tam olarak belirlemek ve Anadolu'nun uygarlık tarihinde bir yere oturtmak gerek. Uygarlık tarihi sevgili günlük...

Eski gazeteler

Umut Esker tarafından kaleme alınan dört bölümlük yazı dizisinin ilk bölümü 25 Kasım 2004 tarihli *Özgür Şehir* gazetesinde yayımlanmıştır.

Cihangir: Bir Güzel Yusuf

"Kim avladı seni ey çocuk o bitimsiz ormanda?"

Cihangir yoksul çocuklarından biriydi İstanbul'un. İstanbul'un çocukları dediysek bilinir; o çocuklar şehir var olalı beri renk renk, çeşit çeşit, kademe kademedir. Beş parmağın beşi gibi ayrılmışlardır da birinin diğerinden haberi olmaz. Bir yakadaki öbürüne dokunmaz. Varsıllığın içindekiler karışmaz uzakta kalanlara. Ezelî bir yasadır sanki yaklaşmamak, yakın durmamak. Ya yazgısı da kendi gibi kara, bahtı kara, düşleri bedenleri kadar kuru çocukları şehirler şehrinin? Onları hep kenarda, hep iğreti tutan kalın çizginin hükmü, hilesi nedir? Sokaklarda büyüyen, sonra kargacık burgacık bir yazıyla yazılmış gibi birbirinin içine geçmiş fukara sokakların içlerine doğru büyüdüğü geniş yürekli çocuklar; onların içinden deniz olmasa da ipince, kirli bir su akar. Hep biraz ıslaktır o yüzden elleri, saçları, ayakları... O çocuklar nereden doğduğu belli olmayan bu

ince, bulanık suyu hayatları sayar. O olmasa sanki yoktur kaderleri, kederleri, o ipil ipil akan bulanık su olmasa yoktur sanki gurbetleri. Başıboş köpekler geçer oyunlarının arasından ısırık izleriyle, ellerinde belki bir parça dürüme sarılı gökyüzü, doyurur doymayı unutmuş karınlarını. Sahi, merhamet bilmez zamanların kaba elleriyle üstleri başları eksiltilmiş bu yaban ve oyuncaksız çocuklar kimlerin ellerinde büyür?

"Hayalin gitmiyor gözümden," der ya türküde, Cihangir'in hayalini saklayacak bir çift sevdalı göz kaldı mı geride?

Herkes yitirildi. Hepsi yitip gitti. Baba Hekim'i bu uzun, korkulu düşten sarsarak uyandıracak tanıdık, sıcak eller nerede şimdi?

Cihangir... Yusuf denli güzel olmasa yine atılır mıydı o kör kuyuya?

Daha on iki yaşındayken ailesiyle o uzun, kahır dolu yolculuğa çıkmış, özyurdunu, anılarını, evini, dilini ardında bırakıp büyük şehre ayak basmıştı. Dili çok gerilerde kalınca konuşamaz gibi olmuştu ilkin. Uzun uzun susmuştu. Tek o mu? Anası, babası, iki küçük kardeşi uzakların hükmüne çoktan girmiş gibi suskuya boyu eğmişlerdi. Yamalı denkler, çıkınlar ve naylon torbalardan oluşan o uzak toprakların şimdiden eskimiş yükü sırtlardan yıkılıp şehrin göbeğine eğik bir ünlem işareti gibi dikildiğinde kimse fark etmiş miydi sese dokunmamış dilin kalbe battığı yeri? Bu yıkık ünlem işaretinin kelimesi, sözü, harfi neredeydi? "Biz geldik hey!" demişlerdi de kimse duymuş muydu onları? Anne baba ve iki küçük kardeş Doğu'nun acılı yazgısından, yoksunluğun kederinden kaçıp yeni bir hayatın peşine düşmüşlerdi. Yine de bir umut vardı hepsinin yüreğinde. Yeni hayatları mutlak, eskisinden iyi olacaktı. Yoksa yola düşürmezdi insanı Tanrı.

Yamalı denkleri, naylon torbaları ve çıkınlarıyla büyük şehrin ortasına düştüklerinde tutuklaşmıştı hareketleri. Elleri ayakları donmuş gibi, kükreyen ağzına bakmışlardı canavarın. Ateş saçan gözlerine, upuzun, kırmızı diline. Canavar onları görmemişti. Haşmetinden öyle emindi ki, ayrıntılarla bir filin sinekle ilgilendiği kadar ilgileniyordu. Cihangir'in ailesi canavarın ağzında çalkalanan insancıklara, araçlara, köpeklere, kedilere, hatta martılara korkunun kalın perdesinin ardından bakmaya çalışıyor, başları döndükçe birbirlerine daha da sokuluyorlardı. O gün on iki yaşındaki Cihangir, bu canavarın ağzından sağ çıkmanın yazgısı olduğuna inandı. Bu yolu ona yürütecekti Tanrı. Babası Hekim'in çaresizce içe doğru gerilemiş yüzüne baktı, açlıktan sızlanan çocuklarını duymamak için kulaklarını şehrin gürültüsüne teslim eden anası Cawidan'ın karanlık bir ova gibi yayılan, ışığını yitirmiş geniş yüzüne... Kardeşleri Kurdemir ile Ciwane'nin yüzlerinde terk edilmiş toprağının çağrısını duydu. On iki yaşının keskin algılayışıyla bu kimsesiz topluluğun, ailesinin çaresizliğini, utancını gördü. Bu yüzden hepsinden fazla utandı, ezildi, yer yarıldı içine en önce Cihangir girdi. Utancın kimlere ait olması gerektiğini düşünemeden, çocuk kalbinin tüm masumiyetiyle en fazla o acıktı, açlığını bastırmak için en fazla o boğuştu, en fazla o üşüdü ve en fazla o korktu. Bu duyguların hiçbirini belli etmemek için en büyük savaşı da o verdi. İşte günün zayıflayan ışıklarının sonunda ölüp de şehrin onları karanlığın içinde bir köşeye mıhladığı yerde, Cihangir, bundan sonraki yaşamını, bu yaşamın kaçınılmaz zorluğunu iliklerinde hissetti. Bir baştı, baştan ibaretti sanki. Olmalıydı. Bu dağılmış, saçılmış korkak topluluk ne olursa olsun bir arada tutulmalıydı. Artık o nereye giderse diğerleri de peşi sıra gelecekti. Başın ağırlığı zayıf gövdesini zorluyor, sanki

kopup yuvarlanmak istiyordu. Onu yerinde tutmak için durmaksızın alnını ovuşturuyordu. O akşam, o şaşkınlık, o karanlık, o soğuk, o açlık Cihangir'i tuttu elinden, tutup da on yıl sonrasına götürdü. Böylece Cihangir zamanın geriye yürümezliğine, o kırılmaz inada bulaşıp birden, amansızca serpildi.

Ergenliğin, iki kolundan iki yakaya birden bağlanarak çekiştirilen, canı yanarak konuşan çatallaşmış diline on yıl sonrasının kararlı, büyümüş adamının kalın sesini yükleyerek, "Baba," dedi en sonunda. "Böyle olmaz. Haydi kalacak bir yer bulalım!"

Ünlem işareti sonunda sırtını dikleştirmişti.

Yarın: "Kanla Sulanan Topraklar..."

Meyrem soğan, biber ve domateslerden sonra yemeğe parmaklarını doğrarken şunları geçirdi aklından:

Hayal diye bir şey var. Sonra gerçek diye bir şey var. İkisinin arasına kurulmuş bir salıncakta sallanıyorum. Başım dönüyor hafiften, sanki midem de bulanıyor. Herkesin hayal ya da gerçek olmak gibi bir hakkı varken bu hak neden bana tanınmıyor, anlamıyorum. Saf tutanlara bakıyorum, saf tutanların gidiş gelişlerimle eğilen, çarpılan çizgilerine bakıyorum. Gözüm bir yanılgı. Varoluşları bu yanılgıyla emilip hiçleşiyor. Ve onlardan geriye bir şey kalmadı. Zamana asılı kalmışları anlamayan halleri, gelip geçicilikleriyle ne de gülünçler. Gölgem bir ileriye, bir geriye düşüyor. Gölgemin bir yurdu yok. Onların hayata patates baskısı gibi çocukça ve beceriksizce yapıştırılmaları kimin işidir? Kâğıt mı, kumaş mı? Bence kumaş ve sökük, gevşek teyeller. Birinin zihninden çıkmak özgürlüktür ey Tanrım! Kaleminle kovala beni ya da gücün varsa olduğum yere zımbala.

Yakın tarihimiz

Kınama

2 Kasım 2004 tarihli gazetede yayımlanmıştır.

Gazetenizde 15 Ekim 2004 tarihi itibarıyla altı bölüm olarak yayımlanan "Meryem'in Biricik Hayatı" adlı yazı dizisinde anlatılan kişi ve olaylar ile anlatım üslubunun toplum vicdanında derin bir yara açtığını düşünüyoruz.

Bir cinayet zanlısını bir kahraman gibi gösteren zihniyet, sözümona yoksullar arası bir aşk hikâyesi ekseninde, apaçık katledenin tarafını tutmakta, toplumun değer yargılarını rencide etmektedir. Haklı ile haksızın, ak ile karanın karıştığı bu zihniyet dünyasında gerek gazeteniz gerekse yazarı basın meslek ilkelerine aykırı davranmıştır. Ölülerin kendini savunamayacağı düşünüldüğünde, katledilen gencin ailesi ve yakınları bu yazı dizisiyle bir kez daha incitilmiştir. Onlar için evlatlarının hatırası elbette ki azizdir; bu hatıraya asgari saygı gösterilmesi ise her şeyden öte, bir insanlık ilkesidir.

Mazlumun yanında yer alır gibi görünen, "sol gösterip sağ vuran" kalem, aslında kimin, kimlerin yandaşı olduğunu açıkça beyan etmiştir. Yoksul bir Kürt genci-

nin duyguları yazı dizisi marifetiyle alaya alınmış, şovenizm bir kez daha iğrenç yüzünü maskeleyerek aba altından sopa göstermiştir.

Ailenin yaşadığı diğer felaketler de hesaba katıldığında gazetenizin nasıl bir "yaraya tuz basma" tavrı içinde olduğu görülebilir.

Ülkenin gerçekleri düşünüldüğünde, açıkça etnik saf tutan bu yazı dizisi şiddeti ve düşmanlığı övmekte, savaş çığırtkanlığı yapmaktadır.

Ayrıca, yargıya intikal etmiş bir konuda, basın yoluyla alenen suçu ve suçluyu övmek fiilinin işlendiği kanaatindeyiz ve bu konuda gerekli yasal işlemleri başlattık.

Gazetenizi kınıyoruz.

İlerici Güçler Platformu

Meryem'in dünyaya gelişleri

Miriam, daha eşiğe adımını atamadan doğum sancıları geliyor. Elindeki testiyi zar zor eğilerek evin kapısına bırakıyor. Yüzü acıdan kasılmış bir halde, iki büklüm ağıla doğru yürümeye çalışıyor. Çölün kumuyla dolmuş deri sandaletleri, bacaklarının arasından akan sıcak suyla ıslanıp çamurlanıyor. Miriam, sancıyı susturmak istermiş gibi, yedi kat kumaşla sardığı karnına bastırıyor ellerini. Fayda etmeyince yumruk yaptığı sağ elini dudaklarına yapıştırıyor. Elleri keçi sütü kokuyor hâlâ. Miriam'ın şimdi çok sessiz olması gerek. Evdekiler uyandı uyanacak. Güneş tepeye tırmanmaya başlayacak birazdan.

Ağılın serin, kokulu karanlığına atıyor kendini. Keçiler artık süt vermek istemezmiş gibi yüksek perdeden meleyerek huzursuzlanıyorlar. Miriam ağılın en kuytu köşesine doğru zorlukla ilerleyerek sırtını dönüyor onlara. Başındaki örtüyü yolar gibi çıkararak samanların üzerine savuruyor. Giysisinin kalın ipini elleri titreyerek çözüyor sonra. Sancı bu kez bacak arasını deşer gibi geliyor. Miriam hem sancıyı hem de çığlığını boğulurcasına yutuyor. Siyah saçlarının arasından akan terler gözlerine doluyor. Rabbi kadının doğururken acı çekmesini öngördü. Miriam, Rabbine yalvarıyor. Onun istediği gibi acı çekecek, yeter ki kimseler duymasın. Yedi kat kuşağını

çözerken oğlaklardan biri zıplayarak yanına koşup sürtünüyor ayaklarına. Başka bir zaman olsa, çektiği gibi kucağına sakalını çekiştirerek severdi onu. Topuğuyla hayvanı itiyor. Oğlak Miriam'ın onunla oynadığını sanarak tekrar geliyor yanına. Miriam'ın artık onu görecek durumu yok. Uzun kuşağını samanların üzerine bırakırken bir devin ayakları altında çatırdayarak eziliyormuş gibi yüzüstü yere düşüyor. Belkemiği ikiye ayrıldı. Gözyaşları tuzlu terle birleşerek alev alev yakıyor yüzünü. Sırtüstü dönmeye çalışıyor. Oğlak Miriam'ın yüzünü iştahla yalamaya başlıyor. "Ahh!" diyor Miriam, kendinden geçercesine. Sesi gökkubbenin dışından gelerek kulaklarına çarpıyor. Oğlağın pembe, yumuşak, sıcak dili acısını hafifletti biraz. Hayvanın minik başını yüzüne yaklaştırıyor. Son sancı onu bir dağın tepesine fırlatır, sonra da toprağın en derinine gömer gibi geldiğinde hayvanı boğacağını anladığından kolunun bütün gücüyle duvara ittiriyor onu. Oğlak samanların içine düşerek debeleniyor. Bu kez korktu. İnce ince meleyerek sürünün yanına kaçıyor. Miriam ağır bir kayayı itermiş gibi içindekini ileri doğru atmaya çalışıyor. Kasıklarını geri çekiyor hemen. İki kez daha sarsıldıktan sonra tamamen tükeniyor, çabalamaktan vazgeçiyor. "Ölüyorum," diyor kendi kendine fısıldayarak. "İçimden çıkmayanla birlikte ölüyorum." Son nefesini verir gibi ağılın tavanına dikiyor gözlerini. Hava iyice aydınlandı. Gün ışığı ağılın diplerini yokluyor. Artık itecek gücü yok. Pes ederek ıslak saçlarını samanların arasına gömüyor. O an bacaklarının arasından kayarak inen sıcak, etten kütleyi hissediyor. Dev üzerinden çekilmiş gibi hafifliyor bir anda. Esinti serin parmaklarıyla yanaklarını okşuyor. Yükünü indiren biri gibi derin bir "ohh" çekiyor. Elleri saman yığınını hazla kavrıyor. Sonra telaşla doğrularak kanlı gömleğinin içinde yatan bebeğine bakıyor. Bebek eşenesinden soyunma-

mış, mor kordonu yılan gibi boynuna dolanarak yatıyor. Sesi çıkmıyor. Miriam hızla zarı soyup atıyor bebeğinin üstünden, boğazını kordonun baskısından kurtarıyor. Bebeğin gözleri kapalı. Miriam sarsıyor bebeği, kucağına yatırıp tokatlıyor. Nihayet hıçkırarak ağlıyor bebek. Yumruk yaptığı ellerini alışkın olmadığı dünyanın düşmanlığını sezmiş gibi havada tutuyor. Minik ayaklarıyla tepiniyor, yazgısına direnmek istermiş gibi itiyor boşluğu. Miriam kuşağını bebeğin ağzına bastırıyor kuvvetle. Bebeğin sesi kesiliyor. Miriam pişmanlık ve korkuyla kuşağı çekiyor bir anda. Bebek buğulu gözleriyle annesine bakarak ağzını oynatıyor. Gülüyor Miriam, sessizlik için Rabbine şükranlarını sunarak gülüyor. Kuşağı kundak yapıp bebeği sarıyor hızlıca. Şimdi onu saklamak gerekecek. Kısa bir an duruyor. Sol eliyle onu kucağına bastırırken, sağ eli samanları köşeciğe yığıyor hızla. Sonra ortasını bastırarak açıyor. Bebek annesinin üzerine eğilen memesini arıyor, ona ulaşmak için minik ağız ümitsizce açılıp kapanıyor. Miriam ottan beşiğe yatırıyor onu. Üzerini samanlarla örtüyor. Bebek dünyayla kısacık bir temastan sonra, bu kez ottan bir rahme gömülüyor yine. Miriam, yeni doğanın yazgısına acıyarak, korkuyla atılıyor ağılın şişkin karnına. Elleri hızla aralıyor saman yığınını. Bebeğinin sıcak, yumuşacık tenine dokununca rahatlıyor. Yığının içini açıp kenarlarını yükseltiyor. "Rahat bir yatak bu inan," diye fısıldıyor. "Ne olur uyu." Bebek yine ağlamaya başladı. Miriam çılgınca çabasından yorgun düşmüş, gözyaşlarını giysisine akıtarak yeniden kucaklıyor onu. Süt dolmuş sağ memesini ağzına dayıyor. Karşılıklı bir mutluluk sarıyor ikisini de. Süt çekilirken damarlarından Miriam hazla, bebeğinin doyduğu gibi doyuyor. Yeniden çukuruna yatırıyor onu. Birden bir mezar gibi geliyor ona ottan beşik. Ürküyor. Dua ederek ve ağlayarak, dönüp yeniden bakarak, bebeğini keçilere

ve onların tatlı oğlaklarına emanet ederek çaresizce çıkıyor ağıldan.

Miriam çok uzun bir süre ağıla gitmiyor. Öyle uzun bir süre ki, her şeyi unutuyor, unutmak ve hatırlamanın kendisini de unutarak yaşlanıyor. Siyah saçları tel tel beyazlanırken, köyün ve kasabanın bütün erkekleri, civar köy ve kasabalardan gelenler, meraklı adamlar, konar-göçerler, kervanlar, yıldıza bakanlar, fal açanlar, müzisyenler, şiir düzenler, yaşlı tüccarlar, deliler ve cüzamlılar Miriam'ın teninin hafızasından geçiyor ve terk ediliyorlar. Miriam kabuk kabuk dökülüyor, her sabah süpürüyor kabuklarını bu işe şaşırarak. Kabuklarını toparlayıp toprağa gömüyor, bunu neden yaptığını bilmeden. Teni gitgide beyazlıyor, saçları da öyle. Çölün acımasız güneşi de Miriam'a dokunduğunu unutarak batıyor kum tepelerinin dibinde. Miriam kendisine "Deli Bakire" adını takanlar tarafından itilip kakılırken, gülüşler alay ve aşağılanmalarla bir ömür geçirirken, memelerinden süt emen erkeklerin, kıskanç ve kibirli, dedikoducu kadınların, arkasından taş yağdıran yaramaz çocukların ilgisi ansızın başka bir yöne çevriliyor. Bir söylentidir başlıyor. Keçilerin büyüttüğü söylenen, on beş yaşında, konuşmayı bilmeyip keçi gibi meleyen bir oğlan ahalinin diline dolanıyor. Herkes onu görmek, ona dokunmak için birbiriyle yarışıyor. Denilenlere göre, oğlan anası bellediği bir yaşlı keçinin yanından ayrılmıyormuş. İkisi çöllerde gezer, tepelere tırmanır, otlamak için bir parça yeşillik ararlarmış. Bu olay, civarda daha önce görülen domuz kız, tilki oğlan, deve çocuk vakalarını andırıyormuş andırmasına ya, "Mecnun Keçi" adı verilen oğlan bunlardan biraz daha farklıymış. Diğerlerinin burunları çamurda, gözleri avda, kervana düzülmüş halleri bu oğlanda yokmuş. Sakalını titreterek hep göğe bakan keçi daha önce ne görülmüş ne de duyulmuş. Halinde tavrında bir efendilik, bir çelebilik, bir başkalık var-

mış. Görenleri hayrete düşüren oğlan ahalinin belli başlı sohbet konusu olmuş. Nice ermiş, aziz kişiyi gören toprağın insanları bu işin altında bir iş ararken, oğlanın sahte olamayacak kadar ciddi, inandırmaya çalışmayacak kadar inanmış tavrından şüphelenmeye, ondan çekinir olmaya başlamış. "Yakında konuşur da kim bilir neler söyler," diye yeni bir peygambere inanmanın katlanılmaz endişesiyle beklemeye başladıklarında, Miriam'ı çoktan unuttuklarının farkında bile değillermiş.

Teninden çekilen hafızayla, kutsal sularda yıkanmış gibi yeniden doğan Miriam kanlanıp canlanmaya başlamış. Kimse duymasa da söyler, kimse görmese de köyün içinde aheste aheste gezinir dururmuş. Esmer teni beyaz giysilerinin içinde günden güne ışıldamaya başlarken, söylenenlere kulak kabartarak "Mecnun Keçi"yi merak eder olmuş.

Bir sabah gün doğmadan ana oğul keçilerin peşine düştüğünde onları kıraç bir tepede birbirine sokulup uyurken bulmuş. O an hatırlamış her şeyi.

O günden sonra ne Miriam'ı ne de ana oğul keçileri gören olmuş. Yokluklarıyla oyalanmanın mümkün olmadığını bilen ahali de, üstlerinden bir yük kalkmış gibi çabucak unutup kendi işlerine, başka söylentilere ve başka bekleyişlere dalmış.

Çevre köylerden ara sıra gelen haberlerse onların ilgisini çekmemiş bir daha. Denilene göre yaşlı, avare bir kadın, sakallı bir oğlan ve bir keçi seyyah olmuş gezerler; her kapıdan ekmek, ot, su isterler ve her ağıldan bir oğlak çalarlarmış. Nerede olduklarını ne duyan ne de bilen varmış.[1]

Yayıncının notu: Meyrem'in tarihsel sırayı şaşırdığı açık olmakla beraber, kendisinin anlattıklarına dayanarak, Meyrem hayata ikinci kez bu hikâyede gelmiştir.

Askıda kalanların hikâyesi

Çantamdan çıkardığım kırmızı ruju, Meyrem'in ince dudaklarına sürüyorum ellerim titreyerek. Aynı ruju yanaklarına hafifçe dokunduruyorum bu kez, işaretparmağımla yağlı kırmızılığı şakaklarına doğru yayıyorum. Meyrem hafifçe gülümsüyor. Siyah göz kalemiyle, akları sararmış fersiz gözlerini hafifçe çerçeveliyorum. İşim bitti. Çantamdan küçük aynayı çıkararak uzatıyorum ona.

"Çok belirgin olmuş," diyor gülümsemesini sürdürmeye çalışarak. "Alışkın değilim." Meyrem önce sağa, sonra sola yatırdığı aynadan çabucak çekiyor gözlerini ve avucunun içinde saklayarak kucağıma bırakıyor hemen. Aynaları sevmediğini tahmin etmiştim.

"Güzel oldun," diyorum. "İyi yemiyor musun Meyrem? Zayıflamışsın son gördüğümden beri."

"Yemekler iç açıcı değil ama yiyorum yine de," diyor gözleri kadar ışıksız bir tonda. Yemekleri son zamanlarda o pişirmiyor muydu? Vereceği yanıt sorunun anlamsızlığını çoğaltacağından vazgeçip susuyorum.

Tek istediğim Meyrem'in kurumuş bir gül gibi yitip gitmemesi. Meyrem zayıflayıp soldukça onu hatırlamak güçleşecek ve ben bunu istemiyorum. Zamanımıza bağlı kalması gerek, avuçlarımızdan kum gibi kayıp gitme-

mesi gerek. Ne ileri ne geri. Ne geçmiş ne de gelecek. Şimdi, şu an burada durmamızı gerektiren öğretiyi ona nasıl açıklayacağım?

"Sizce yaşlı mı görünüyorum?" diye soruyor birden.

Şaşırarak, "Hayır, hayır Meyrem, nereden çıkarıyorsun bunu?" diye karşı çıkıyorum. "Sen çok genç bir kadınsın."

"Aslında yaşlanmak istiyorum," diyor birden. "Cidden. Ama izin verilmiyor."

"Kim vermiyor?"

"İşte. Kader diyorum ona ben. Uzaya savrulan cisimler gibi dönüp duracağım böyle."

Boğazımı temizleyip sesime daha ciddi bir ton yüklüyorum. Bir gazeteci hanım her zaman mantığın yanında olmalıdır.

"Bak Meyrem, bunlar birer düş ürünü, anlıyor musun? Böyle bir şey yok. Sen doğdun, büyüdün ve hepimiz gibi burada, bu tarihte yaşıyorsun, ben de şu an karşında oturmuş seninle konuşuyorum, tamam mı?"

Başını iki yana sallıyor inatla.

"Ne peki?" Sinirlendiğimi belli ediyorum.

"Böyle değil, siz de biliyorsunuz. Az mı konuştuk? Yazdınız, çizdiniz. Kaderim sizinkine benzemiyor benim."

Meyrem'in hayal adasında bir süre birlikte yaşadık. İtiraf edeyim, ben orada gerçek denizinde kulaç attığım zamanlardan çok daha mutluydum. Şimdi durup dururken onu sarsmak, hırpalanacağını bile bile gerçeklerle yüz yüze getirmeye çalışmak insafsızlık değil mi? Dahası hastalığına bu denli hürmet etmişken, hatta onun hastalığı benim hayattaki tatlı avuntum olmuşken, şimdi takındığım bilimsel tavır ne kadar da sinir bozucu...

Tek bildiğim, Meyrem'e karşı koyamazsam ikimiz birden zaman denen korkunç delikten yuvarlanıp yiteceğiz. İrademi kullanmalıyım.

"Bak Meyrem. İnsanı koşulları belirler. Doğup büyüdüğü yer, yaşadığı çevre. Sonra biz seçimler yaparız. Şu ya da bu yola gideriz, yani yapıp ettiklerimiz hayatımız olur bizim. İnsanlar aşağı yukarı birbirine benzer ve yazgıları da..."

"Hayır, benimki sizinkine ve de kimseninkine benzemiyor."

Bir çocuk gibi somurtuyor. Meyrem, bugün her zamankinden de keyifsiz. Hastalığının onu iyiden iyiye ele geçirdiğini hissediyorum içim acıyarak. Ne söylemeliyim şimdi?

"Neden buna inanmak istiyorsun ısrarla? Bu düşünceler seni mahvediyor, görmüyor musun?"

"Peki öyleyse siz neden benim kadar üzgün değilsiniz gazeteci abla?"

Meyrem ilk kez bana abla diyor. Ama sanki bu deyişte gizli bir öfke, neredeyse kavga çıkarmak isteyen bir vurgu var.

"Çünkü Meyrem..." Bakışımı Göz'ün yanından geçirerek sesimi iyice kısıyorum. "Çünkü ben kimseyi öldürmedim, anlıyor musun?"

"Ben de," diyor hırçınlıkla. O an, gazeteciliğe de, mesleğimin gereği merakıma da, burada bulunuşuma da küfretmek istiyorum. Soluğumu içimde beş saniye tutarak geri veriyorum.

"Peki o hikâyeler neydi, o anlattıkların. Lanetlenmiş gibi buraya tekrar tekrar gönderilmen? Ya Cihangir?"

"Ben size öyle bir şey demedim ki," diyor umursamazlıkla. "Hepsini siz yazdınız... Tabii kafanızdan."

İşaretparmağını şakağına dayayarak küçük daireler çiziyor art arda. Aklımın işleyişini onun parmak hareketlerinden öğreniyorum. Sıkıcı, kısır, aynı.

"Peki neden görüşüyordun benimle o zaman? Neden reddetmiyordun?"

"Ne bileyim," diyerek iç geçiriyor. "İlgilenilmek hoşuma gidiyordu, kendimi ilk zamanlar çok kötü hissediyordum. Hem gazeteye yazacaktınız beni. Hoşuma gidiyordu başta. Suçsuzluğum desteklenecek gibi geliyordu. Bir sürü insan okuyacak ve gerçek beni tanıyacak... Babamlar da bırak yazsın, demişlerdi. Yandaşın olur fena mı, demişlerdi. Fırsattı yani."

"Demek artık böyle bir şeye ihtiyacın kalmadığı için... Öyle mi?"

Beni kullanmış olduğunu yüzüne haykırmak istiyorum. Bunu asla yapamayacağımı da bilerek. Meyrem karşımda umursamazca susuyor. Bir gazeteci duygularına yenilmez, olayların içyüzünü kavramaya... Sakin olmalıyım.

"Tamam Meyrem, anladım. Peki ailen, hatta mahallen? Onlar hakkında söylediklerin..."

"Ne olmuş onlara?"

"Onlar da senin gibiydi ya?"

"Ne demek istediğinizi hâlâ çıkaramıyorum. Yani, ailemi anlattım işte size. Dedim ya hep, kalabalık bir aileyiz biz, severim onları. Mahallemi de..."

"Neden şu an buradasın o zaman Meyrem?" diye soruyorum gülümsemeye çalışarak. "Ben az sonra buradan kalkıp temiz havaya çıkacağım, griyle mavi arasında gidip gelen çalkantılı denize bakacağım. Canım Boğaz'da oturup bir şeyler yemek isteyecek. Sen neden buradasın öyleyse?"

"Bir kere ismimi en başından beri yanlış söylüyorsunuz," diyor rujlu dudaklarını yalayarak. "Benim adım Meryem. Büyüğümsünüz diye ses etmedim ama, bir gazeteci de dilimizi güzel kullanmazsa..."

Bozulduğumu belli etmemeye çalışarak, üstüne basa basa yeniden soruyorum:

"Peki neden buradasın Meyrem?"

"Yanlışlık sonucu. Suçsuzluğum anlaşılacak."

"Hah!" diye bağırıyorum Göz'e aldırmadan, sağ elimin parmaklarını sarı yüzünde şaklatarak. Meyrem kirpiklerini kırpıştırıyor. "Senle ilk görüşmemizde de bunu demiştin."

"Ne demiştim?"

"Yanlışlık demiştin."

"Derim tabii, çünkü öyle. Savunmam da bu yönde gayet iyi ilerliyor. Yakında çıkacağım Allah'ın izniyle."

"Onurlu bir insan hayat hikâyelerini reddetmez Meryem, Meyrem..."

"Hayat hikâyesi denir, hikâyeleri değil. Siz Türkçe çalışın bence gazeteci abla."

"Ama sen bana çok şey anlattın..."

"Ben size tek bir şey anlattım, o da yaşadıklarımdı."

"Tamam, dediğin gibi olsun. Peki demin dediklerin, yaşlanmak istemen, kader, uzayda dolaşmak, boşluk?.."

"Siz burada beş ay tutuklu kalın bakalım nasıl oluyormuş? Zamanın bir an önce akıp gitmesini ve buradan çıkmayı istiyorum. Burayı hayatımdan çıkarmak, hiç hatırlamamak istiyorum. İçeridekilerin hepsi deli. Kolay zannediyorsunuz, gelip iki soru sormak, sonra yazmak filan. Zaten yazı dizisini de sevmedim. Beni anlatmıyor."

Kararlı bir tavırla gözlerini gözlerime dikiyor.

"Hem siz artık gelmeyin gazeteci abla. Bana da size de zarar veriyor. Neden geliyorsunuz?"

"Seninle ilgileniyorum da ondan Meyrem. Anlamıyor musun?"

"Anlamıyorum."

"Hep üzgün ve zayıfsın. Solgunsun. Sen... Kardeşim gibi görüyorum seni."

"Solgunum, çünkü demir eksikliğim var, ilaç kullanıyorum. Zayıfım, çünkü hem yemekler berbat hem de ilaçlar iştahsızlık yapıyor. Ayrıca takdir edersiniz Boğaz'a karşı püfür püfür oturamıyorum da..."

Meyrem elimden uçuyor. Kafesinde hürriyet isteyen ve dışarıda yaşayamayacağını bilmeyen bütün aptal ve cılız kuşlar gibi. Onu ben sahiplenmiştim. Onu ben dinlemiş, düşünmüş, yazmıştım. Hatta bir bakıma Meyrem'i yaratmıştım. Belli belirsiz çizgilerinin üzerinden kalemimle defalarca geçmiş, onu görünür kılmıştım. Kaybolup gidecekti yoksa. Gün ışığında bile seçilmeyecekti. Herkes olacaktı. Onlardan biri. Kalabalıkların içindeki uyanmamış nesne. Geceleri yol kenarında yürürken fosforlu giysiler giymemiş ve bu yüzden tüm dikkatlerden kaçan, az sonra ezilebilecek bir yaya. Bütün tehlikelere açık sıradan biri. Ya da bencilce bir arzuyla düşlenen ama dünyamızda istenmeyen varlıksız bir varlık. Yeri olmayan, kimsenin inanmadığı, çocukça bulduğu bir hayal. Eski gazetelerin "hayat" sayfalarında kalmış, hızla eskiyen, çürüyen ve toprağa karışan dayanıksız kâğıdın soluk kahramanı. İçeriksiz fotoğrafı. Görülemeyen görüntüsü. Herkes seni hatırlayamaz Meyrem. Bunu benim dışımda kimseden bekleyemezsin. Ölmüştün, anlamıyor musun? Kandırma kendini. Kimse yeniden doğamaz. Bir şiirin ya da haberin içinde, bir tablonun ya da fotoğrafın içinde. Fark etmez. Yalnızca anlatıldığında, buna izin verdiğinde, kelimeler yorulmadan, bıkıp usanmadan seni biçimlendirecektir. Ben olmasam... Çizgilerin içini de renklendirmiştim bir güzel. Nasıl da yakışmıştı! Geriye çekilip ona baktığımda, peri kızlarının tropikal kuşlar kadar cıvıltılı olduklarına kanaat getirmiştim. Masal kitapları kadar Cennet'ten inme.

Hayır. İzin veremem. İşte buna dayanamam.

"Sana bir şeyler bırakmıştım. Önemsiz, ufak tefek ihtiyaçların için. Giyecek filan türü..." Sesim içime kaçıyor sanki, konuşamıyorum.

"İstemem, sağ olun. Ailem getiriyor."

Yanaklarını sökmek istermiş gibi eliyle hırsla ovuş-

turuyor. Bildiğim, tanıdığım Meyrem'e değil, kızarmış küçük ve etsiz bir elmaya bakar gibiyim.

"Artık sizle konuşmak istemiyorum. Bitsin lütfen. Sorular, sorular... Ve lütfen peşimi bırakın!"

Hırçın emir cümlesi, bu emre itaat etmezsem başıma geleceklerin inceden sezdirilişi mi?

Göz'e işaret ederek aniden kalkıyor yerinden.

"Ve artık benim hakkımda yazmayın."

Olduğum yere çöküp kalıyorum. Sanıyorum bir süre daha kıpırdayamayacağım. Aklım karmakarışık ve ne düşüneceğimi bilmiyorum. Bende bir tür sevda ve bağımlılık oluşturduğunu bilmiyor. Ona nasıl söylemeli, gönlünü nasıl almalıyım? Meyrem olmazsa hiçbir şeyin anlamı yok. Hikâyelerin. Kurduğum şeyin. İçine girip güvenle oturacağım biricik yapımın hiçbir önemi yok.

Meyrem gitti. Yığınlarca sözcük kurtarılmayı bekliyor. Zamana asılı kalmış güvensizlikleri... Sözcükler melekler gibi. Bedensiz, kimliksiz, solgun ve sarı... Meyrem! Bir romanın yarım kalması, genç ölmek kadar hazin, faydasız bir tasarıdır. Sen olmadan neyi, nasıl yazacağım ben?

Benim yeniden doğuşum

Meryem'i uğurladığımızda, küçük kız çocuğunu okula yollayan ebeveynler kadar rahattı gönlümüz. Onun güvenli bir yere gittiğinden emindik. Okuduğumuz dualarda, "Allah'ın rahmetine dönen şeyler kovuğuna çekilen bir yılan kadar kendi evindedir. Bize yabancı hissettirense sadece içinde yaşadığımız, bizim olmayan dünyadır," diyorduk. Ne de olsa, hikâyesini öğrendiğimiz şeyler yitirilir, gençleşir ve vedalaşır bizimle. Onlara bir tür önemsizlik atfedişimiz vicdanımızın oyunudur aslında. Çünkü hepimizin doluştuğu bu büyük, eski ve boğucu evden bazılarımızın kovulmasını isteriz.

Meryem'in gazetelerdeki son fotoğrafları gülkurusu ile pembe arası bir coşkunlukla renklenmişti. Şaşırmadım. Onun solgunluğunu öyle çok yaşadım ki, ölümünün rengi beni mutlu bile etti diyebilirim.

Tuhaf bir aldırmazlık içinde buluyordum kendimi. Bunda Meryem'in buraya geri döneceğini bilmenin payı ne kadardı? Dişsiz ağzıyla Meryem, bütün bildiklerini sıfıra devretmenin acınası bebekliğiyle ağlayacak, ağlayacaktı. Sonra büyüyecekti. Sonra yeryüzü ve zaman ona tanıdık gelecekti. Sonra içinin rüzgârlar kadar kadim esintisinde, taş kadar soğuk ve eskil, dirençli ve yaşlı bir şey bulacaktı. Kabuğu içine saklanmış bir meyve gibi kararsız, aykırı.

Şüphe, şiir ve delilik, ölümsüzlükle, bitiş ve yeniden başlayışların sonsuz döngüsüyle yuvarlanarak onu çıldırtacaktı. Yalnızca tek bir hayata benimsemenin ve alıkoymanın mührü vurulabilir. Tek bir hayat yazılabilir, tek bir hayat yaşanabilir. Meryem'in zamansızlığı ve anlatılacakların kabaran azgın nehri harflerin sınırına çarptığında hazin bir çınlama duyulabilir yalnız.

İşte tam da bu yüzden her şey önemsizdi, ben dediğim varlık çivilendiği noktalardan etini çekiştirerek, yırtılarak kurtulmuş, ruhların salt varlığa indirgenmiş tasasız ve hayali özüne dönmüştü. Musalla taşında duran tabutun başında beklerken, cami avlusunda, yeryüzünün en genç ölüsünün başında cemaatle bekleşirken ölüm dediğimiz şeyin sadece hayatlarımızı ifade ettiğini anlıyordum. Uzun ya da kısa, güzel veya kötü, zayıf ya da şişman hayatlarımızı. Ölüm bilmediğimiz bir şey değildi, çünkü onu kurguluyorduk. Sonu çekiştiren ve bize ait olmasını isteyen de sadece kendimizdik.

Annem, "Merak ediyorum," demişti. "Tek çocuk doğuran şu kocaman rahim nasıl ölecek?"

Nikâh yüzüğünün sarı bir ışığa boğduğu parmaklarıyla şişkin karnına dokunup iç geçirmişti. Bir an annemin yaşlanmış bedeninde büyüyen bir başka varlık daha var gibi gelmişti bana. Varlık annemde duruyor, doğmayı reddediyordu. Korkuyla dolmuştum. Onun kadınlığa geçtiği geceden beri gebe olduğunu anlayıvermiştim. Düşüncelerimden habersiz, karnını okşamaya devam eden annem, "Aman canım," demişti elini sallayarak, "sen varsın ya işte. Demek ki ölmüyorum. Ama doğurmadın, sen düşün..."

Hayır... Yazamıyorum. Sözcüklerle nişan aldığım anlamı havada vurup düşüremiyorum. Kuşların boyunlarını kırıp tek tek ayaklarımın dibine düşmesi midir yazmak? Yazanın vahşi iradesi uçuşlarına keskin, delici

bir nokta vurulan kuşların, yani aslında bir an sonra gerçekleşmeyecek olan uçuşun sevilmesinden mi ibaret? Aslında yazmak anlamı kanatların yolculuğu denli uzatan o sonsuzca avlanmamak tercihi, yani gökyüzündeki kayışa duyulan sessiz özlem olmasın? Fakat Meyrem'in varlığını, bu ağır yükü üzerimden nasıl atacağım? Onun dünyamızdaki seyahatinin tükenişi beni kurtuluşa götürecek tek yoldur. Bütün ruhların doluştuğu o karanlık ve derin vadide yalnızca onun yakarışlarını duydum. Gözyaşlarının billur damlalarla yüzünün çamurunu yıkayıp akıttığını gördüm. Ne denli zayıf, ne denli beyaz, ne denli solgun olabildiğini aklım almayarak, onu yaşamla ve hikâyeyle besleyerek yeryüzünün kalın iplerine, bizi yok oluşun toprağından çekip çıkaran ağaç köklerinin düğümlü güçlülüğüne tutunarak çıktık yukarı. "Unutun bizi!" diye bağıran bütün o ruhlar doğanın yumuşak kabında etler denli çabuk çürüyerek iştahla öğütülüp başka bir şey, aslında hiçbir şey oldular. Bir tek Meyrem kurtulmuştu, ama anlamıyordu. Teşekkür etmeyi bilmeyen bu genç kadına gönül koyamazdım. Onun yoldaşıydım ben. Yazarak, ikimizi de susmuş hakikatin kalın duvarlarına çarpıp yoğuruyordum. Onu ve kendimi ne denli yorarsam, yaşadığımızı ve bunun mükemmel bir akışkanlık olduğunu anlayacaktı. Evet, akıyorduk biz. Ama bir el tarafından kalemle iki ince nehir gibi çiziliyorduk da. O bunu anlamayarak "el"den bir silgi istedi. Niyeti beni de durdurmaktı, biliyorum. Oysa ona şunu demeliydim: Sadece kendi ölümünü iste. Çünkü yazının ülkesinde doğmamış olan benim.

Meyrem'in yazının içinden silinme isteğine ne cevap vereceğimi bilmiyordum. Orada gördüğü kendisini beğenmemişti. Oysa ona "kendisi"nin olmadığı bir hayat bahşediyordum. Bunu nasıl anlamaz?

Tüm o söylediklerinden sonra nasıl devam edece-

ğim? Taştan iradesi sözlerin önüne dikilerek aşılamaz bir set çekti önüme. Kanatlıları asıl vuran Meyrem'dir. Bıraksa bir kitaba sonsuz bir uçuş olarak işlenecekti.

Artık kahramanının terk ettiği hikâyemin nasıl bir seyir alacağını bilemiyorum. Öldürmeyi deniyorum, olmuyor. Sanki ilahî bir emir gibi, Meyrem'in ölmezliğini yazmıştım bir kere. Milyarlarca hücreden oluşmuş tuhaf makine hayallerin sonsuzluğunu ele geçirmiş gülümserken, değiştiremeyeceğim tek şeyin bu olduğunu kederle hissediyordum.

Ana tanrıça Meyrem'e bağladığım küçük yazgılara ne olacaktı peki? Onlar hakkında kim, nasıl karar verecekti? Meyrem görevlerinden sıyrılmış, tanrılar üstü bir sessizliğe gömülmüşken, ilahî düzeneğin ilgisizliğini giderecek olan kimdi?

Anlatı duramaz.

O zaman bana yeni bir şey gerek. Çukurun içinde var olan, ona tutunarak çıkmayı deneyeceğim bir şey. Gecenin içinde gizlenen gün gibi. Et, kan, tuz ve zaman. Onu yanıma alacağım. Artık canlı olamayacak kadar kemikleşmiş bir dokunun elime değmesiyle irkiliyorum. Kilden bir heykelcik kadar, bir fosilin taşa yapışmış sureti kadar cansız bu şeye, bir zamanlar ait olduğu fikri verebilmem gerek.

Donuk kristal parçalarını Meyrem'in gözlerinde ışıtmayı unutmalıyım. Onlar sadece ölmüş zamanın hazineleri...

Umulmayan

Hangi önlenemez dürtüyle o evin kapısını yeniden çaldım, bilemiyorum. Karlı bir kış gününde, bu kez yanımda hiçbir gazetecilik teçhizatını taşımadan, kararlı keçiler gibi yokuş yukarılara vurdum kendimi. Yüksüzlük fikri öyle çelmişti ki aklımı, basit, hafif bir çanta taşımaktan bile vazgeçmiş, cüzdanımla sigara paketini kalın kabanımın ceplerine tıkıştırmıştım. Yollarda kazara bir kimlik kontrolü yapılacak olsa, kendimi kanıtlayacak hiçbir şeye, bir ada bile sahip değildim. En tepedeki eve yaklaşırken kömürleşmiş ciğerlerim soğuk havanın taciziyle iflas edip beni durdurdu. Ağzımı buzlar kraliçesinin vicdansızlığından bir parça yutacakmış gibi iyice açıp katılaşmış, direngen havayla doldurmaya çalışırken, nedense doğum tarihimi tekrarlıyordum kendi kendime. Gönül Köşkü karlarla örtülüydü. Bir-iki serçe, keyifleri kaçmış bir halde çardağın tahtalarının üzerinde sekiyor, sonsuz beyazlık görüntüyü derinleştirdiğinden, kahverengi küçük böcekler gibi görünüyorlardı gözüme. Kapıyı kararsız bir tavırla tıklattım. Etraf öyle sessizdi ki, sanki bir devi uyandıracakmışım gibi tedirgindim. İçeriden hiç ses gelmiyordu. Donmuş parmaklarımı birbirine sürtüp işaretparmağımı kıvırarak bir-iki ritim denemesi daha yaptım. Kendime kızmıştım. Habersizce kalkıp da ta

buralara neden gelmiştim ki? Dönüş yolu gözümde büyüyordu. Cebimde taksiye verecek kadar para da yoktu. Bir-iki saat sonra hava kararmış ve okuldan, işten eve dönüş trafiği başlamış olacaktı. Şehrin felçli sisteminde eve dönüş belki beş saati alacak ya da bu gece oraya hiç dönülemeyecekti. Belki de bu bilmediğim mahallelerde mahsur kalacak, ürkek bir Tanrı misafiri olarak bana tamamen yabancı evlerin dışarıya sıkı sıkıya kapanmış kapılarını çekinerek çalacaktım. Omuzlarım düşmüştü, hafiften kar atıştırmaya başlamıştı yeniden. Dönüp kapı önündeki basamaklardan gönülsüzce iniyordum ki, kilitte dönen anahtar sesini işittim. Şaşkınlıkla dönüp bakınca kapıdan tedirginlikle uzanan kumral başı gördüm. Gazetede gördüğüm günkü gibi saçlarını arkadan bağlamış, iri bir tutam, gevşek atkuyruğundan kurtulup yüzüne düşmüştü.

"Meyrem!.." diyebildim.

Merdivenlerden hızla, heyecandan tıkanarak çıkıp karşısında durdum. Beni görünce hiçbir tepki göstermedi, yüzü her zamankinden de solgundu. Gri renkli bir eşofmanın üzerine giydiği örgüsü sökülmüş, aşağı doğru sarkmış hırkasını önünde kavuşturarak bana baktı.

"Ne zaman tahliye oldun sen?"

Cevap vermedi, beni içeri alıp almamakta tereddüt ettiği belliydi. Öylesine şaşkındım ki, titrememin soğuktan mı, yoksa bu şaşkınlıktan mı ileri geldiğini bilemiyordum.

"Bilmiyordum. Çok sevindim..."

Hafifçe yana çekilerek beni içeri davet edermiş gibi durdu.

"Girebilir miyim?"

Kapıyı ardımdan amansız soğuğun yüzüne kapattım.

"Kusura bakma. Habersiz çıkıp geldim. Belki anne babanla tanışırım diye..."

Konuşmadan salon olarak kullandıkları odaya seğirtti. İlk defaki cümbüşten, kalabalıktan sonra evin bu ıssızlığı bana tuhaf gelmişti.

"Kimse yok mu evde?"

İri desenli kanepenin ucuna ilişip gözlerini gözlerime dikerek bana uzun uzun baktı. Dökülen saçlarını kulak arkasına attı, ipeksi kumral tutam yeniden yüzüne düştü. Ben ilk geldiğimde oturduğum koltuğa iliştim. Oda sıcak sayılırdı. Soba çıtır çıtır yanıyor, borunun üzerindeki tele asılmış birkaç parça iç çamaşırını tatlılıkla kurutuyordu.

"Nasıl oldu bu? Mucize gibi..."

Meyrem konuşmamakta diretiyordu. Canım fena halde sıkılmıştı.

"Meyrem, bu anlamsız küskünlüğü fazla uzatmadın mı?"

Ellerine bakıyordu bu kez de. Hep aynı zayıflıktaydı. Demek içeriden çıkmak da yaramamıştı ona.

Kabanımın cebinden sigara paketini çıkarıp soran bakışlarla baktım ona. Bir şey demeye niyeti yoktu, ben de sigaramı büyük bir hakkı alıyormuşçasına emerek yaktım.

"Kötü bir niyetim olmadığını bilmen gerek Meyrem," dedim gerçek bir kırgınlıkla. "Sadece iyi niyetli davrandım hatta. Herkesin suçlu biri olarak gördüğü bir kadını insanlara gerçek yüzüyle tanıtmaktı amacım. Tamam, bazı hatalarım olabilir. Amacımı aşmış, hayatını, mahremini fazlasıyla ifşa etmiş olabilirim ama..."

Gülümsemeye çalıştım.

"Gazetecilik hastalığı işte... Yine de ben her şeyin iyi olmasını istedim."

Meyrem bana bakmıyor, küçük ellerinin ince parmaklarını çekiştirip duruyordu.

"Hem belki de tahliye olmanda benim yazılarımın da bir payı olmuştur..."

Sigaramdan art arda nefesler çekiyordum. Meyrem koltuktan yavaşça kalktı, yanıma gelerek elimde tuttuğum paketi sertçe sayılabilecek bir hareketle aldı, içinden bir sigara çekti. Ayağa kalkarak memnuniyetle yaktım sigarasını. Paketi tutuşturdu elime. Aramızdaki buzlar sobanın da etkisiyle nihayet eriyordu.

"Tahliye filan olmadım ben," dedi birden. Yaramaz bir çocuk gibi hınçla koltuğa attı kendini.

Bir an hapishaneden firar etmiş olduğunu düşünerek korktum. Son görüşmemizde söyledikleri, gizleme gereği duymadığı bunaltısı, bıkkınlığı, çökmüşlüğü bunu göstermiyor muydu? Ne kadar da saf, olayları birbiriyle ilişkilendirmekten uzak biriydim ben. Aylardır suçun göbeğinde yaşadığım duygusu önüne katarak sürükledi beni ve bencilce bir korkuyla kendimi savunmam gerektiğini, bu evden hemen çıkıp gitmenin en akıllıca iş olduğunu düşündüm. Böyle bir durumda evimde bile güvende olamayacaktım üstelik, polisin ilk akla gelecekler listesinde olacağıma da emindim. Öyle ya, Meyrem'in koruyucusu olarak görülüyordum ne de olsa. Müdür bey beni çok iyi tanıyor, Meyrem'e olan ilgimi en iyi o biliyordu. Bu durumda Meyrem'in ailesinden sonraki ilk başvuru adresi ben olacaktım böylelikle. Şüpheler, aramalar, sorgulamalar...

Ama Meyrem firar etmiş olsa bile aile evine saklanacak kadar akılsız olabilir miydi? Ya hakikaten salıverildiyse? Masumiyete beraat kararı? Çok mu inanılmaz? Neden olmasın?

Gazeteci hanım, şimdi korkunu bir tarafa bırak ve ne olup bittiği iyice anlamaya çalış. Bir kereliğine mesleğinin hakkını ver. Gerekirse sonra korkarsın. Bacakların hâlâ yerinde. Meyrem konuşsun hele bir, anlatsın her şeyi; gerekirse ondan sonra kaçarsın. Arkana bakmadan hem de. Seni kim suçlayabilir? Soranlara da görmedim,

bilmiyorum, dersin. Ne alakam var, dersin. İşimi yaptım sadece ve bitti... Uyduruk bir yazı yüzünden dersin. Yazı bu memur beyler, hayatla ne ilgisi var bile dersin...

Bir dakika. Acele etme hemen. Düşün...

Meyrem artık onulmaz bir noktada duruyor. Mahkeme hastalığına kanaat getirdi, raporlara itimat etti. Raporlar inandırıcıdır. Artık gazeteleri okumuyor, bu nedenle de günlük gelişmeleri takip edemiyorsun. Olay bütün ülke gazetelerinde öyle ya da böyle yer aldı. Sağır sultan bile duydu, bir sen duymadın. Meyrem hasta, dediler, çok çok hasta ve ne yaptığını bilebilmesi imkânsız. Evet, evet, bu böyle. Bu sebeple ona şefkat göster, anlayışla yaklaş. Elbette bu, seni korkak tavşan. Bu... Başka ne olacak? Meyrem'in hastalığı iğrenç, alaycı yüzünü yeniden gösteriyor işte.

Uzunca bir suskunluktan sonra anaç bir edayla, "Çayın yok mu?" diyebildim. "Bir bardak çok iyi giderdi şimdi."

Yüzüme anlamsızca bakarak kurulmuş bir oyuncak robot gibi yerinden kalktı, sigarası parmaklarının arasında odadan çıktı. Mutfaktan gelen çaydanlığın metal çınlamalarını, sertçe açılan musluktan boşalan suyun sesini, mutfak dolabından çıkarılan çay kutusunun kaşık kullanılmadan demliğe boşaltılışının hışırtısını, ocağın mutfak çakmağıyla yakılarak çaydanlığın gümbürtüyle ateşe oturtuluşunu dinledim. Çayımı içip bir an önce defolmamı istediğini düşündüm; ağır aksak ve dostça ilerleyen bir muhabbet isteseydi çayı sobanın üzerinde demlerdi. İçim tarifsiz bir boşluk duygusuyla dolmuştu yeniden. Bu evde olmak duygusu, telafi edilemez bir hata gibi yakama yapışmıştı. Sonsuz ve iğrenç merakım, kurcalamaya meyilli dedikoduculuğum meslek maskesinin ardından pis pis gülüyor, başıma daha çok işler açacağını fısıldıyordu.

Meyrem aynı solgun ve ifadesiz yüzle girdi içeri.

"Benimle konuşmayacak mısın?"

Hırkasını çekiştirip duruyordu. Koltuğa kaygısızca yaslanıp iç geçirdi.

"Ne konuşayım istiyorsunuz?"

"Bu büyük değişimi. Olanı biteni... Özgürlüğünü... Doğrusu bu kadar çabuk çıkacağını beklemiyordum ben..."

"Meryem hâlâ içeride," dedi kendinden kurtulma oyununa derinden inanarak.

"Ya?.." diye sordum. "Demek öyle? Çayı da bana onun gölgesi demlemiş..."

Sıkıntıyla ofladı.

Aslında ona hak vermiyor değildim. Hayatının bir hapishaneden farksız olduğunu düşünen bu zavallı kız, sözde özgürlüğüne neden sevinsindi ki? Üstelik altı ayı aşkın süredir tutukluydu ve henüz salıverilmiş olduğu için gece mi gündüz mü karar verilemeyen o çizgide bulunan alacakaranlık yaratıkları gibi yerini ve durumunu tam olarak algılayamıyordu.

Ancak ilginç olan, Meyrem'i dışlaştırma, öteleme çabasıydı. Şu an karşımda sıkıntıyla oturan genç kadınla ben, Meyrem'e aynı ölçüde yabancılaşırsak eşitlenmiş olacaktık. Hastalığının mantığı harikuladeydi. Ben tam da bu akıl almaz fikirlere şapka çıkaracakken, "Bakın," dedi duraklayarak. "Benim adım Hürrem. Meryem'in ikiziyim. Tanıştığımıza da çok memnun oldum."

Acıyla gülümsedim. Başımı salladım hafiften.

Birden yüzünü sert bir hareketle pencereye doğru çevirerek sol kulağının alt tarafını işaretparmağıyla çekiştirerek gösterdi bana:

"Görüyor musun?"

"Neyi?" dedim sıkılarak.

Koltuktan kalktı ama sırtını dikleştirmeden, göste-

receği her neyse kaçmasın, diye bacaklarını kırıp neredeyse sürünerek yanıma geldi. Komik görünüyordu bu çabası ama gülme isteğimi tuttum. Soluğu dudaklarımı yalarken konuştu:

"Bak bakalım Meryem'de de var mıydı bu leke? O kadar konuştun onunla, ziyaretine gittin. Bu doğum lekesi yalnız bende var. Ana babamız, kardeşlerimiz bile bizi bundan tanır. Onun dışında kıllarımızın sayısı bile aynı."

Yanağını yaklaştırıp soluk pembemsi şekli çekiştirmeye devam etti.

"Bak bak..."

İstemsizce yanağına dokundum soğuk parmaklarımla. Bana belirsiz pembeliğin boya olmadığını kanıtlamak istercesine parmağımı tutarak yanağına hırsla bastırdı. Elimi geri çektim hemen.

"İnandın mı şimdi?"

Hiçbir şey söylemedim. Geri geri çekilerek yerine oturdu, zafer kazanmışçasına gülümsedi. Meyrem'in yüzünde böyle bir leke olup olmadığını düşünmeye çalıştım. Ona makyaj bile yapmıştım. Ama asla hatırlamıyordum. Bu derin düşüncelerimden fazlasıyla memnundu, neyi bulmaya çalıştığımı çok iyi biliyordu. Bir an korku kanatlarını açarak üzerime yıkıldı. Canım çekiliyordu sanki, nefes alamaz gibi oldum, kalbim hızlı hızlı çarpmaya, sırtımdan aşağı ter inmeye başladı.

"Meryem'de olsaydı mutlaka hatırlardın, boşuna yorulma."

Bir sigara daha yakmıştı. Ben de o niyetteydim; titreyen ellerimle paketten sigara çıkarmaya çalışırken yere düşürdüm. Eğilip aldım paketi, sigarayı çektim içinden. Çakmak yanmıyordu bir türlü. Kalbimin delice gürültüsü başımı döndürüyor, tavan yere doğru alçalıyordu. Birden boşaldım. Delice bir hırsla ağlıyordum.

"Benimle oynama," diyebildim yalnızca. "Oynama sakın!"

Az sonra keskin limon kolonyasının kokusu çarptı burnuma. Bileklerim ovuluyor, sıcak ve küçük el tatlı dokunuşlarla şakaklarımda geziniyordu.

"Gerçek bu Ela Hanım," diye fısıldıyordu bir yandan da. "Sizi üzmek istemedim inanın. Ama kendiniz geldiniz ve sorularınızla sıkıştırdınız. Konuşmak istemedim önce, biliyorsunuz. Maalesef böyle."

Az sonra bu beklenmedik buhranı atlatıp elime tutuşturduğu bir bardak çayı yudumlamaya çalışırken anlatmaya devam ediyordu:

"Hep gölgede kaldım ben. Hep evin içinde, insanlardan uzakta. Meryem atılgandı, uyanıktı. Karakterlerimiz hiç benzemez bizim. Ama bir yerde pişman da değilim. Baksanıza Meryem Hanım başına ne işler açtı... Olacağı buydu ama, tahmin ediyordum. Ben hiç değilse tehlikelerden uzağım. Kim bilir, bir isteyen olursa evlenmeyi, çocuğu düşünürüm. Annemlerin de tek istediği bu..."

Hürrem gerçek bir roman klişesi gibi ikizinden duyduğu nefreti azıcık saklama gereği bile duymadan, üstünü kapatmaya çalışmadan dillendiriyordu. Tek istediği onun gerçekliğine inanmamdı, başka bir şey değil...

"Biliyor musunuz, çok okurum ben. Meryem hep dalga geçerdi. Okuduklarımı anlatırdım bazen, dudak bükerek dinler, sonunda da alay edecek bir şey mutlaka bulur ya da açıkça sıkılır, saçmalıklara tahammülü yokmuş gibi yanımdan çeker giderdi. Öyle kırılırdım ki... Bu nasıl bir his biliyor musunuz? Aynaya baktığınızda görmek istemediğiniz bir şey görmek gibi...

.....

Lekemi çok seviyorum ben. Sanki beni ben yapan tek şeymiş gibi.

.....

Evimize ilk geldiğinizde dip odada oturup konuştuklarınızı dinledim. Ben istemezsem, kimse beni tanıştırmaz. Ailem alıştı huylarıma. Şeytan dedi, bir an kalk git, kendini göster. Vazgeçtim sonra.

.....

Yazı dizisini okudum tabii. Ama nasıl söyleyeyim, Meryem değildi o. Hem Meryem'de yazılmaya değecek ne var ki?

.....

Biliyor musunuz onun yerine geçmemi istedi. Daha aranırken. Hâlâ istiyor, biliyorum. Senin için ne fark eder bile, dedi. Zaten hep evdesin. Düşünebiliyor musunuz? Bence yatıp kalkıp bunu düşünüyor. Planlar yapıyor. Bu yüzden korkuyorum ziyaretine gitmeye..."

Hürrem açıkça benden yazı kişisi olmayı talep ediyordu. Yazmakta olduğum romanın başkişisi, kraliçesi olmaya aday bir soylulukla karşımda acı çekiyor; zehirli gülümseyişini yüzüme batırarak irkilmemi sağlıyor; zaman zaman damlalarını sayabileceğim gözyaşlarını dökmekten kaçınmıyor; parçalanmış hayatının tüm ayrıntılarını sakınmadan anlatarak karşımda çırılçıplak kalmaktan utanmadığını, hatta buna doğuştan yetenekli olduğunu kanıtlamaya uğraşıyordu. Ne yapacağımı şaşırmıştım. Roman bitmemiş yapısıyla, her an açık duran ve sonsuzluğa göz koymuş müphem varlığıyla elimden çıkıyor, yeni bir dili daha içine alabilirmiş gibi ya da yeryüzünün tüm dillerini, herkesi ve her şeyi içi bulanmadan kapsayabilirmiş gibi belirsizliğin rüzgârında şeytani dansını yapıyordu. Ona asıl efendinin kim olduğunu göstermeli ve yalnızca tek bir yaşama sahip olduğunu haykırmalıydım. Eninde onunda bir romansın, demeliydim ona. Ne sanıyorsun kendini? Elbette kısıtlı olacaksın ve hatta yavan ve hatta... Kuşkusuz, Tanrı da bize

böyle haykırıyordu. Doyumsuz ve kibirli insana.

Hürrem anlatmaya devam ediyordu. Cihangir'in aptalca aşkındaydı sıra:

"Bu çocuk nesini sevmiş Meryem'in? Aslan gibi delikanlı. Kız mı yok? Ama hatasını canıyla ödedi işte. Meryem onu beğenir mi? Gözü hep yükseklerdeydi. Kaç tane mektup yazdım Meryem'in ağzından beni unut, diye. Ama çocuk kudurdukça kudurdu, bunların sevdası kara olur böyle. Gözleri döner, olacağı..."

Art arda içtiğim koyu çaylar midemi ekşitmişti. İçimdeki bulantı duygusuyla ayağa kalktım. Tuvaletin yerini sordum. Hürrem'in yerinden kalkmadan gösterdiği, mutfağın karşısındaki kapıya yöneldim. Pantolonumun fermuarını indirerek çömeldim, çişim vardı ama işeyemedim nedense. Sıkıntıyla çektim pantolonumu, tuvalete yine de su döktüm. Bir yan kapıyı açarak metal kovaların, renk renk çamaşır leğenlerinin bulunduğu, sabun kokulu, mozaik taşlı zemini ıslak banyoya attım kendimi. Bir köşede gururla duran çamaşır makinesi baba evine Meyrem'in hediyesi olmalıydı. Ağzına kadar kirli doluydu. Üzerindeki deterjanlar, çamaşır suları, soda ve yumuşatıcı kutularıyla dağınık görünümü vardı. Makinenin yan açık kapağından sarkmış beyaz bir külota takıldı gözüm. Dantelli bir kadın külotu. Hürrem'in varlığının kanıtı. Sobanın yakıcı hararetinden sonra banyonun soğuğu iyi gelmişti. Yüzümü yıkadım. Lavabonun yanına asılmış havlulardan birini aldım elime, tiksinecek durumda değildim. Yüzüme bastırdım. Yerine asacakken üzerindeki altın renkli işlemeye çarptı gözüm. Süslü harflerle Hürrem yazıyordu. Yanında Meyrem yazan havluyu boşuna aradım.

Salona döndüğümde kalkmak için izin istedim. Çok geç olmuştu, gazeteye uğrayacaktım daha.

"Siz bilirsiniz," dedi hafif kırgınca. Masumiyetini

belli etmek ister gibi başını yana eğdi. Meyrem'i tanımasam, ona inanabilirdim.

"Beni her zaman arayabilirsiniz. Konuşacak çok şey var daha. Ne zaman isterseniz."

"Mutlaka arayacağım," dedim kapıdan çıkarken.

Daha o an Hürrem'i yazamayacağımı biliyordum. Hikâyesi en az Meyrem kadar ilginç olmalıydı ama iştahım kalmamıştı artık. Öykünün bitmezliği, bu tuhaf ölmezlik hali yavaş yavaş bezdirmişti beni. Kendimi yorgun ve isteksiz hissediyordum.

Akşamın karanlığı yalanımın üstünü örttü. Umutsuzluğumun da. Ardımdan kapanan kapının sesi hafızamda tüm ayrılıkların hayaletlerini canlandırarak hayatıma aktı. İnancım, dahası inançsızlığım zorlanıyordu. İçimdeki doluluklar boşluklara akıyor, sevdiğim boşluklarda daha önce bilmediğim varlıkların sıvımsı zorbalıkları yüzüyordu. Hayatın keskin kararlılığını diliyordum. Oyunun yokluğunu. Gerçek bir titanın öfkesini, dahası pençesini. "Şu yokuştan kendimi bıraktığımda evdeyim," diye avundum. Sonrasını hatırlamıyorum.

Ela'nın aynası

Aynalı dolabın karşısında kendisine büyük ve küçük gelen ayakkabıları giyiyor, çıkarıyor, fırlatıp atıyor; kendisine dar ya da bol gelen bluzları, etekleri, elbiseleri giyiyor, çıkarıyor; bazen bir saat kalıyor elbisenin içinde, kapana kısılıyor, esir alınıyor; çıkarıyor; fırlatıyor sonra. Saçları bazen gür ve dağınık, hemen sonra kısacık, kâkülleri gözlerini kapatıyor; kendisi nereye gitti, kâkülleri geriye taranmış az sonra; bir an kumral ve sonra daha da beyaz, bir saat önceki esmerliğinden eser kalmamış. Görüntüsü içinde aynı ama değişken, gidip gelişler, hıçkırık ve gözyaşı. Şeytani gülümseyiş, kendini baştan çıkarıyor. Uzanıp elleriyle tutuyor kendisini ama aynada ölüme ulaşmak zor. Donmuş kalakaldığında bile ölmüş olmuyor. En küçük hareketinde kendisine yakalanıp yalancı çıkıyor. Sonra uzun öpüşlerle görüntünün kalbini yakalıyor. Öpüş sadece dudakları buluyor, omuzlar aç ve çıplak. Küçük göğüsler her zamanki gibi kimsesiz. Eski sandık, annenin mutsuz gelinliği. Örten, kapatan, gizleyen, sakınan duvağın tülden rahmi. Babanın bekleyişi. Kaderin içinden ne çıkacak? Anne çıkmadı duvağın içinden. Bambaşka bir kadın. Genç ve durgun sularda. Baba kaderin oyununu sevmiyor. Tülün içindeki bağırtıyı duymuştu. Varlık şekilsizdi ama bir kez açınca duvağı her

şeyin bir rengi, anlamı, anlamsızlığı oldu. Açmayacaktın o duvağı, dedi kendi kendine. Ölene kadar. Ölene kadar. Ela duvağın içinde hiç kimse olarak yıllarca kalmalı belki de. Çiçekleri otuz beş yıl önce yolunarak sandığa keskin, ince teller olarak gömülmüş; üzerinde hırçın damarlı, zavallı elin izleri. Sararmış, zaman bu mu? Aynada kırmızı, pembe, yavruağzı ve siyah ruj izleri. Ela çok öpülmüş bir kadın.

Gidiyor ve yıkanıyor duvağın içinde korunarak. Karmakarışık oluyor az sonra, suyun hırpalayıcılığı darmadağın ediyor onu. Çözülmüş, sonra sırılsıklam, bir deniz yaratığı gibi aynanın önünde yine. Kendisine dar gelen bir elbiseyle, bir numara büyük topuklu ayakkabıları giyiyor. Ayakları küçülmüş durup dururken. Hayır, annenin gelinlik ayakkabıları. Görüntüsü baştan ayağa uyumsuz ve bir balık kadar ıslak. Ela o akşam kuruyamıyor. Kapı çalınıyor, her yerinden sular süzülerek açıyor kapıyı, eski sevgilinin maziden çıkıp gelişi koca bir rüzgâr sayesinde olmalı. Saçları uçuşuyor. Teşekkürler. Bir anda kuruduğu için.

Eski sevgili koridorda kayıyor ve bir şişe şarap havada dönüp dururken kimse yakalamıyor onu. Yakalanmayı beklemişti, ama kimse umursamadı. Çatlayıp kıpkırmızı dökülüyor yere. Şarabın ölümü. Başka şeylerin. Özürler ve kahkaha. Düşene gülünür.

Salon. Karartılmak istenmiş ama ışıl ışıl yanıyor lambalar. Nasıl iş? Bilinmez. Mumlar olası elektrik kesintisinde kullanılmak üzere, romantizm bize uzak. Hâlâ korkuyor mu karanlıktan? Eski sevgili hem bağımsız hem de utangaç. Koltuğa oturuyor. Aslında diz çökmeliydi ama rahatsız durumları sevmiyor. Benimle gelmeliydin. Dünya çok güzeldi. Uzaklar... Malta bandıralı,

Panama bandıralı. Neler? Başka, uzak. Korsan görmediysen, hiçbir şey. Uzak düzenlerin içinde, seyyah ve âlem. Eski seyyahlar ukala olmazdı senin gibi. Yollar bir erkeğe ağırbaşlılık ve sakal katardı. Kestim, diyor. Kamu düzeni. Dinlenmiş de gelmiş. Keşke yorgun ve perişan gelseydi. Portakal likörü. Sen de gelseydin... Sevmiyorum uzakları. Merkez iyi. Merkez, neresi? Bellediğim şeyler. Değişmeyen, aynı kalan şeyler. Merkez, usanç.

Eski sevgili aynanın içine girmek istemiyor. Çekiştiriliyor. Odanı görmek istemiyorum. Aynana girmek de. Görüntünün yokluğu. Sonra sessizlik. Aşk dirilmiyor.

Eski sevgili sehpanın üzerindeki dergilere, kitap ve gazete yığınlarına bakıyor şöyle bir. Dokunmazsa iyi olur, dokunsun. Hayaller tozludur zaten. Gözü yine sende. Sonra perdeleri sonuna dek açık pencerede, karanlık kentte, daha uzakta doyamadığı denizde, sonra kapıda. Likörü bitiriyor. Bir tane daha. Yok. Ne yaptın ben yokken? Aşkı düşledim ve yazılar ve işte bilgisayarım orada. İçinde kıymetli olup olmadığı henüz kesinleşmeyen bir sürü şey var. Harfler, cümleler, satırlar. Günler, saatler, dakikalar. Bir kadın. Ne bileyim. Yok, o ben değilim. Başkası. Anlayamadığım şeyler ve hayat.

Puro ve sigara. Puro. Görmüş geçirmişlik ve başkalığın dumanları. Seninle yatmayacağım. Vicdan meseleleri. Bir erkeğin büyük yaşamı. Kalkıp banyoya koşuyor, başını eğiyor lavabonun altına. Yeniden ıslak. Şarabın üzerinden kanama geçirmiş gibi, şimdi tam ve bütün; iyileşmiş gibi basarak geçiyor. Parkeler lekeleniyor.

Eski sevgilinin elinde bir kitap. Karıştırıyor. Polisiyeye mi merak sardın? Öldürmek ilgimi çekiyor. Saikler, niyet, tasarı. Beni öldürmezsin değil mi? Sence uygun bir akşam mı?

Bana bağışladığın hayatım için teşekkürler, diyor. Rica ederim. Uzaklar...

Gitmeliydim, görmeliydim. Kendimi dünya üzerinde bir yere oturtmak için. Ve küçüklüğüm, o devasa uçaklar içindeki zavallı halim. Okyanuslar üzerindeki mikro durumum. Hepsi zavallılığımı yüzüme vurmak içindi.

Seninle yatmayacağım, diyor. Bunu sürekli söylüyor. Bir numara büyük gelen, derileri yer yer dökülmüş, otuz beş yıllık beyaz gelinlik ayakkabılarına bakarak. Oysaki baba, seninle yatacağım, demişti aynı ayakkabıların içindeki irice ayaklara. Otuz beş yıl önce. Yatılmıştı bir şey umulmayarak. Baba ve anne teselli bulmamıştı.

Aynı kadınsın. Ama çocuklaşmışsın gitgide. Büyük bir yapıdan dökülen şeyler gibisin. Neden tozlaşıyorsun?

Belirsizlik... Bunun için ıslak geziyorum. Somutlaşmak için. Ve bayım, kendimle yatacağım ben.

Elma... Meyve tabağının içinde muz, portakal, mevsimi olmadığı halde ithal morumsu üzümler. O elmayı seçti ve soymaya başladı bile. Neden müziğin yok?

Sessizliğin aramızda güzel durduğunu düşünüyorum. Bozamam bunu. Elma dilim dilim sunuluyor bıçağın ucunda. Almıyor.

Sigara, elma, tamam bir bardak daha likör ve puro. Eski sevgili gitmek bilmiyor. Ayna içerideki odada boşluğu, duvarları ve dağınık yatağı, yatağın üzerindeki elbise, bluz, etek ve ayakkabı yığınlarını yarı karanlıkta tam da seçemeyerek, körleşmiş bir âşık gibi, çöpümsü görüntüyü kucaklayarak sessizce bekliyor. Ela'yı özlüyor. Yalnız onu. Duvarlar, yatak ve dağınık yığın defalarca öpülmüş.

Mahrumiyet. Esirgeme. Eski sevgili aynanın kendisini beklemediğini bilerek sakınıyor odadan kendini.

Aynanın belleksiz oluşu ne güzel. Canımız yanardı. Çıplaklığı unutuldu. Aşkın çekirdeğinde ne vardı?

Görmüş geçirmiş babacan öpücük. Seni gördüğüme sevindim. Gitmeliyim artık.

Ne çok yolun var!

Gülümseme. Büyüklük. Beyaz gelinlik ayakkabılara ihtar. Dur, yoksa!..

Kapı açılıyor, sadakatle bekleniyor gidenin gidişi, ayak sesleri alt katların merdivenlerinde. Ana çıkışa varıldı. Başka kapılar sımsıkı kapalı. Göz deliklerinde meraklar belki, bakışların gölgesi. Kapı kollarına asılmış renkli ekmek torbaları. *Wellcome*'lı paspas. Kedicik uyuyor mışıl mışıl.

Ela aynanın içinde. Yalnız. Kurumuş yine. Biraz ağlasa iyi olur. Karmaşık yığının içinde bir rüya. Gelen aşkı karşılayamadı. Düşük; top bir dünya, yuvarlağın sağlıklı, biçimli yitirilişi. İnsan yığılır oysa, boş çuval gibi. Senden kopan yuvarlak şeylerin yere çarpışı ve sekişi. Pıt, pıt, pıt...

Uyanınca her şey daha iyi olur. Ayna uyanınca, ışıkta, cevabı varmış gibi olur. Senin yorgun evrenini kapsayarak ve aşmayarak. Kendisi, kendin.

Işıkta...

Bir düş: hafıza

Hafız geceler boyu karabasanların göğsüne çöken ağırlığında kıvrandı. Sonu gelmez, karmakarışık dehlizlerin içinde saklı yedi başlı canavarlarla boğuştu, dağları tepeleri aşıp dipsiz kuyulara düştü, mezara yatırılıp üzerine topraklar atıldı. Sonra kaldırıldı mezardan, ak kefeniyle diyar diyar dolaştırılıp tabanları yarılmış bir halde daha dar kabirlere gömüldü. Bir çocuk mezarına kıvrılmışken ayağa kaldırdılar, boyunun ölçüsünü alıp yeniden yuvarladılar. Allah'ın bin gecesinde de bunu böyle yaptılar. Anlamadığı dillerde hakaret etti herkes, tutup yüzüne tükürdü. İki başında durdular, sordular. Söyleyecek bir şeyi yoktu. Sen misin, dediler, yaka paça harflerin önüne attılar. Yüz yıl hizmet etti onlara, keyiflerinin uşağı olduktan, her birini birbiriyle çarpıştırıp ayırdıktan yüz yıl sonra hür kılındı. Uzaklarda Yusuf'un kendisine ulaşmak için paralandığını gördü. Sonra aklı uçtu, tanımadı Yusuf'u, Yusuf da ihtiyarlamıştı, onu unuttu. Yüreğinin yerindeki delikle rüzgârların içinden geçerek aslanlarla kaplanların yeşil gözlerini titreştirerek bekleştiği meydana vardı. Canavarlar korkunç dişleriyle öğüttü onu. Her biri bir parçasını yedi, havada dönen akbabalar şölen var, diye birbiriyle haberleşti. Kendinden tek bir iz kalmayıncaya kadar tükettiler; öyle ki Hafız kâh aslanın,

kâh kaplanın, kâh akbabanın gövdesi oldu. Sonra gövdelerden çıkarak milyon tane Hafız bütünleşti, yeniden kendisine dönüştü. Aslanlar, kaplanlar, akbabalar yok oldu. İncecik ipler üstünde gözleri bağlı yürüdü. Cehennem'in harlı ateşlerinden tabanları kavrularak, bir ömür mahir bir cambaz gibi yürüdü. Karşı kıyıya vardı. Dediler, bin yaşındaydı. Der demez, bütün dişleri eteğine döküldü, kemikleri ufalandı. Hafız kendini aradı da kendinden eser bulamadı. Ölüsü dirisine yandı da yandı. Hayat istedi de Rabbinden, arıların bal yapmadığı zamanlara söz aldı. Hafız kan ter içinde sabah ezanlarına uyandı. Gebe karısının şişkin karnına, karnında oynayan minik Hafız'a, Yusuf'un güzel yüzüne, Yusuf'ta rahatlık içinde, tebessümle uyuyan bir başka Hafız'a baktı. Soğuk sularla aldı aptesini, şükür namazlarını kıldı ağlayarak. "Ne zulümdür bu?" diye yakardı, "Allahım bu ne zulümdür? Sen bilirsin."

Başka ölümlerin başka evlerine gitti. Yoksul evler ölünün ağıtçısına kederle açtılar kapılarını. Başıyla selam verdi hane halkına, kimseyle başka türlü konuşmadı. Hafız ağzının içinde dolaştırdığı, kekeme dilini uyuşturup dünya sözünün bağından kopartan karanfil tanelerini ezdi dişlerinde, okumaya başlamadan önce dantelli tepside sunulan bir bardak suyunu içti, ciğerlerine odanın, az önce tütmüş sobanın ekşileştirdiği bütün havasını çekerek –öyle ki yaşlı kadınlarla, gebe ve emzikliler fenalaşarak camları açtırdı, bebeler başörtüleriyle yellenip kundakları açıldı, kalbi daralan adamlar pencereden yarı bellerine kadar sarkıp ağızlarını havaya açarak, kararsızca seken kar tanelerini bukalemunlar gibi dillerini uzatıp şaklatarak yakaladı– Rabbinden kuvvet istedi, mindere diz çöktü ve başladı. Okurken zaman sabahtan geceye, geceden sabaha aktı. Ahali nöbetleşe akın etti ölü evine. Çıkanlar girenlere –Allah affetsin– sabırlar diledi, sırtla-

rını sıvazladı. Hafız okurken bazı kocakarılar ve koca adamlardan hakkın rahmetine kavuşanlar oldu. Gebe gelinlerden bazıları doğurup emzikteki bazı bebeler aniden peyda olan dişleriyle analarının memesini ısırıp canlarını yaktılar. Üç aylık bebeler dile gelip, "Allah!" diye yakardılar. Beş yaşındaki kızlar örtüye girerek namahrem arasına karışmadılar. Bütün mahalle ayetlerin karanlıkla ışığın kesiştiği bir noktadan yayılan müziğinin kâh yeniden dirilten, kâh ölüyle ölmüş gibi dünyadan silen ritmine kapılmışken her şey birdenbire sustu.

Hafız, önce Elif'i unutmuştu. Sessizlik mahallenin üzerine kardan da beyaz indi. Hafız, Be ve Te'yi unuttuğunda dimağlar durdu. Karılar kocalarını, oğullar analarını tanımadı. Hafız unutmaya devam etti: Sırasıyla Se, Cim ve Ha'yı unuttu mutlulukla. Ölü mezarında oturup bahtsızlığına öte dünyanın yaşlarıyla ağladı. Hafız yutkundu, üst üste beş kez Hı, Dal ve Zel'in silinişlerini gördü rahatlayarak. Ölü evi harflerin ölümüyle içinden çıkılmaz bir yasa bürünmüştü. Babaları gitmişti gitmesine ya, harflerin de çekip gitmesi şart mıydı? Harfler hem ölünün hem de ardında bıraktığı yaşayanların refakatçisiydi. Demek Hafız'ın etli dudaklarında, kem küm eden pürtüklü mor dilinde onların da bir ömrü, bir sonu vardı. Belki yeniden doğarlardı? Ölü evi, ölü sokağı ve ölü mahallesi taşı, dalı, kuşu ve karıncasıyla bir umut beklemeye başlamışlardı. Yusuf, babasının yanına koşup gözlerini belerterek yüzüne baktı. Babası gülümsedi Yusuf'a, demek onu unutmamıştı. Hafız Re, Ze, Sin'i kaydını tutmadığı alacaklar denli hatırlamadı. Şın, Sad ile Dad gölgelerini de toplayıp çekildiler ortalıktan. Her şey öyle sessizleşmişti ki, mahallede kimse suskunluğun üzerine tek söz konduramadı. Tı, Zı; Ayn ahaliye kıyamete kadar küsüp ölülerinin günahlarına karışmadı. Gayın ile Fe, başka hafızların dilinde çiçekler açmaya kaçtı. Kaf silki-

nip Hacı Molla'nın burnunu koparark kayıplara karıştı. Hacı Molla, Kafdağı'nın ardına saklanmış burnunu kıyamette döne ağlaya aradı. Hafız sustu; Kef, Lam, Mim, Nun yarık tabanlarına tuz basılmış Azad'ın öfkesinden korkup gayba karıştı. Ölü evi Hafız'ın önüne bir bardakta lal gibi yanan, mis gibi tarçın kokan şerbeti sundu. Dil tatlanırsa, harfler mezarından kalkıp da bu dünyadan geçemeyen kösnül ruhların evlerini ziyaret etmesi gibi kanatlanarak yeniden konarlardı. Hafız bir dikişte yuttu şerbeti, bekledi, boğazından kıymık kıymık inen şekerin cilvesini yazgının gecikmiş gülümsemesi olarak düşledi. Kendi kendine gülen bu mecnundan işkillenen ev, sokak ve mahalle yavaşça kıpırdamaya, ortada kalakalmış ölüyü buradan usulünce yollayacak bir başka okuyucunun adını hatırlamaya çalıştı. Hafız, Vav, He, Lamelif'i küskün Cibril'in kanatlarına takıp çöllerin yanık teninde erimeye yolladı. Ye'yi unuttuğunda Hafız, azat oldu her şeyden, minderden kalktı, Yusuf'un sırtına dolayıp kolunu ölüler diyarından çıkıp gitti. Ardından edilen kötü sözleri, küfürleri, bedduaları duymadı.

Ölmüş harfler ülkesinin düşkün kralı, düşlerin taze ülkesinde o yeniden genç, dili dolaşmamış Azad'dı. Saçları siyaha döndü mü bilinmez. O andan sonra Yusuf, anımsadıklarıyla Azad'ın babasıydı.

Yazı işleri ve bazı teşebbüsler

Gazeteye aceleyle girdiğimde, genel yayın yönetmenimizin beni beklediğini, on dakika kadar geç kalmış olduğumu ve günlük yazı işleri toplantısının da bu sebeple bir saat sonraya ertelenmiş bulunduğunu söylediler. Bütün arkadaşların yüzünde benim için üzülüyorlarmış gibi bir ifade vardı. O esnada yazı işleri müdürümüz odasından çıkıp gözlüğünü burnuna indirerek, "Geç kaldın," diye seslendi. Başparmağımla geriyi gösterip, "Karşıda oturuyorum, malum trafik..." diye bir şeyler geveledim. Müdür işaret ettiğim yönün tam tersine doğru bir el hareketiyle, "Karşısı bu taraf," diyerek güldü hınzırca. "Eğer orada oturuyorsan tabii..." Yalanım işe yaramamıştı.

Sabahleyin, benim gibi bir gece kuşu için erken sayılabilecek bir saatte telefonla arandığımda çok şaşırmış, benimle hemen hemen hiçbir ilişkisi bulunmayan, hatta kurumumuzda beni nadiren gördüğünde dahi tanımayan "genel yayın yönetmeni" beyin benimle ne konuşmak istediğini çıkaramıyordum bir türlü. Üst üste iki koyu kahve içerek, beni hâlâ içine çekmeye uğraşan uykumdan uyanmaya çalışırken, "Yazı dizisi..." diye mırıldandım. Öyle ya. Başıma dert olan şu yazı dizisi. Sanırım zılgıtı yiyecektim. Çok da umurumda olmadığına kanaat getirmiştim botlarımı takside bağlarken. Özgür insanla-

rın sorunu buydu işte. Bulutsu bir yaşam ve herkesin her şeyin önemini yitirdiği o tepeden bakış. Sanki sürekli uçaktaymışım gibi. İniş yok. Kara parçası yok. Kimseye borcum yok, kimseden alacağım da. Bir gökyüzü vatandaşıyım ben!

Odasına girdiğimde, yayın yönetmeni her pazar yazdığı şairane yazılarından derlediği kitaplarının parlak sırtlarını seyrediyordu. Yüzü kitaplığına dönüktü. Aslında ben de sırf bu pazar yazıları sebebiyle ürküyordum kendisinden. İçinde ortaya çıkmamış bir şair taşıyan herkesten ürktüğüm gibi. İkili yaşamların ne denli tehlikeli olduğunu biliyordum. Bütün bu savruluşlar, "gitgel"ler çok yorucu olmalıydı. İçinde bir orduyu doyurduğunu, bu nedenle fazla, çok fazla kazanması gerektiğini, sonra da bu paraları hayalî aşkları için harcayacağını düşündüğümde içim burkuluyordu.

"Kusura bakmayın," dedim. "Biraz geciktim."

Eliyle koltuğu gösterdi güzel bir rüyadan uyanmış gibi. Mr. Hyde çekip gitmişti işte. Kim bilir ne zaman geri gelecekti?

"Evet," dedi. "Bugünün gazetelerine bakma fırsatınız oldu mu?"

Utanarak, "Maalesef," dedim. "Henüz vakit bulamadım." Dudağımı ısırdım. Adamın yüzünde dünyanın bütün sabahlarına sahip birinin edası vardı.

"Gazetecilik," dedi. "Saniye saniyesinedir, değil mi?"

"Bitmek bilmeyen bir koşu," diye de ekledi. Uçak hızla alçalıyordu karaya doğru.

Masasındaki yığının üzerinde duran rakip gazeteyi açarak önüme uzattı.

"Bunun için görüşmek istedim sizinle. Sizin kıza bir bakın."

"Benim kız?.." Bir şey anlamamıştım gazeteyi elime alana kadar.

Meyrem'in dünyasının kapılarını bana açan o fotoğraf bu kez baş sayfadaydı:

Hapishanede İntihar Teşebbüsü

Yaklaşık altı aydır... Cezaevi'nde tutuklu bulunan Meryem A., geçen gece nereden ele geçirdiği belli olmayan bir bıçakla bileklerini kesti. Sabaha doğru namaz kılmak için kalkan koğuş arkadaşlarından birinin durumu fark etmesi ve görevlilere haber vermesiyle ölümün eşiğinden dönen talihsiz mahkûm hastanede müşahede altına alındı.

Meryem A.nın fazlasıyla kan kaybettiği...

Haberin devamını okumadan önce çantamdan sigarayı çıkarıp yaktım. Kalbim deli gibi çarpıyordu.

"Burada sigara içemezsiniz!" diye bağırdı yayın yönetmeni.

"Çok affedersiniz," diye kekeledim. "Çok şaşkınım şu anda. Onunla son görüşmemizde..."

Bu arada sigaranın dumanı sarmallaşa sarmallaşa tütmeye devam ediyordu, bastırabileceğim bir tabla arandım, yoktu. Adam telaşla kalkıp storları yukarıya çekti ve pencereyi ardına kadar açtı.

"Buradan atın lütfen."

İki eliyle de uğursuz dumanı dışarı doğru defetmeye çalışarak içtenlikle öksürüyordu.

Pencereye yaklaştığımda başım döndü hafiften. Gazeteye uğradığım zamanlarda pencerelere yaklaşmamaya çalışırdım. Bir tür yükseklik korkusu. Uçmayı sevenlerin sahip olduğu türden. Şehrim diyemediğim bir şehir, tanımadığım topraklar, küçük su çizgileri kuşbakışı olarak altımızda uzanıp gidiyordu. Hiçbir bölge, yer ve mahalle tanımlanabilir durumda değildi. Çıkarsama yapmak, yön

tayininde bulunmak olanaksız görünüyordu. Geniş, kırışıksız bir haritanın üzerinde binbir edayla dikilen sivrilik gerçekten de komikti. Bu sivriliğin on sekizinci katından atılan yanmakta olan bir sigara daha da komik. Ancak bu durum kimse için bir tehlike de sayılmazdı.

Koltuğa geri dönüp oturdum.

"Biliyor musun, sen iyi bir şey yaptın aslında. Yazı dizisini sevdim. Hem de çok."

"Ciddi misiniz?" diye şaşırarak sordum. Genel yayın yönetmenine sorulabilecek en son soruydu bu herhalde. Utandım hafiften.

"Yani şu son olanlar yüzünden beni azarlayacağınızı düşünmüştüm. Gazetenin başına bir sürü iş açıldı. Davalar, tazminat istekleri... Ben de bu işi bir daha yapmayacağıma yemin etmiştim..."

"Başı belada olmayan bir gazete gazete değildir," dedi soğukkanlılıkla. "Her gazete de tazminat öder zaten. Bir olağanüstülük yok. Hem o işten bir şey çıkmaz, merak etme."

Bir an düşündü, sonra devam etti:

"Ne diyorum biliyor musun? Bu işi hep sürdürelim. Seni oraya buraya yollayalım. İnsan hikâyelerinin peşine düş ve yaz. Ama Meryem'inki kadar iyi yaz."

Gülümsedi. Ben de gülümsedim istemsizce. Bu işi istediğime emin değildim.

"Bak, açık konuşalım. Para sıkıntın olduğunu biliyorum..."

İçimden yazı işleri müdürümüz Osman Abi'ye küfretmek geçti. Koltukta ezilmiş gibi iki büklüm oturuyordum.

"Sorun değil. Bu meseleni de halledersin böylelikle. Diyorum işte yakala ve yaz." İki elini havadan düşen bir şeyi tutarmış gibi yaparak birbirine kenetlemişti. Hikâyelerin gökten düştüklerine inanıyor olmalıydı; bu durum-

da kendisini ters çevrilmiş bir şemsiyeyle hayal ettim ve gülmemek için dudaklarımı büzdüm. Eminim o bunu üzgün oluşuma verdi.

Kısacık bir süre içinde hızla düşündüklerim... Meyrem mevzuunun sinirlerimi bunca bozması, onunla olan deneysel ve aynı ölçüde tutkulu ilişkim beni bu teklife gözü kapalı atlamaktan alıkoyuyordu. Gerçi suçun büyüğü bendeydi, bir profesyonel gibi davranamamış, işi elime yüzüme bulaştırmıştım. Şimdi gözlerini bana dikerek bakan ve bir an önce sorusunu olumlu yanıtlayarak onu fazlasıyla geciktiği toplantısına koşa koşa yollamamı bekleyen "büyük adam"a ne diyeceğimi bilemiyordum. Başım ağrımaya başlamıştı. Öte yandan düzenli bir gelir, mesleğimin hakkını verebildiğim duygusu ve yaşamdaki tipik tavrım olan sürdürülemezliğe inat bir süreklilik durumuydu bana vaat edilen. Yapmasam, hayır desem ne olacaktı ki? Bomboş bir hayat. Anlamsız yazı parçaları, bütünleşmemiş, esersiz bir varoluş. Arzunun hükmünde akıp giderken tek etki olan tesirsizlik. Bölük pörçük, kanadı kırık...

"Tamam," dedim. "Kabul ediyorum. Hikâye söz konusuysa varım."

"Tamam o zaman," dedi o da ve hemen ayağa kalkarak elini uzattı, bu arada saatine bakmayı da ihmal etmedi.

"Son bir şey. Yeni bir kitap hazırlıyorum. Aşk ve kadınlar hakkında. Bana editörlük yapmanı isteyeceğim senden." Mr. Hyde uyanıyordu.

"Tamam," dedim yine. "Aşk söz konusuysa varım."

Şimdi bir an önce Meyrem'i görmek istiyordum. Kaybedecek zamanım yoktu. Gerekli izinler için oraya buraya koştururken kendimle dalga geçmeye bol bol vaktim olacaktı. Arkadaşlara şöyle topluca bir hoşça kalın, dedikten sonra kendimi on sekizinci kattan, hâlâ yaşayanların dünyasına bıraktım.

"Burada bizlerle kalmamak için her yolu deniyorsun," dedim ona şefkatle bakarak. Sargı bezlerine karşı oldum olası bir zayıflığım vardı. Nedenini çok kez düşünmüş ve bulamamıştım. Onların ardında belirgin bir hassasiyet ve tamlığın kibirli doğasına karşı açılmış küçük çentikler olduğunu duyumsamamdan mı? Olabilir.

Meyrem kirli camlardan öteye çevirdi bakışlarını.

"Canın yanıyor mu çok?"

"Biraz önce ağrı kesici iğne yaptılar," diye cevapladı gözlerini camlardan ayırmadan. Sesi dalgınlığın ve yüzeye çıkmak istememenin ifadesi gibiydi.

"Neden yaptığını sormayacağım..."

Sessizlik. Hep ve hâlâ...

"Kendini cezalandırıyorsun..."

"..."

"Son görüşmemizde mahkeme sürecinden umutluydun. Çıkacağını düşünüyordun. Umduğun gibi olmadı, değil mi?"

Meyrem şimdi gerçek bir romanın kahramanı olarak kansız vücudunun bütün gücüyle yatakta doğrulmaya kalktı. Telaşlandım ve onu kollarımın olanca kuvvetiyle yastığına doğru ittim.

"Sakın deneme. Çok güçsüzsün."

Meyrem kumral saçlarını yastığın üzerine Japon yelpazesi gibi düzgünce açarak başını geriye doğru attı. İncecik bir "ah" sesi çıktı morumsu dudaklarından.

"Sadece susamıştım," dedi ağır ağır.

"Tamam, bana söylemen yeterli," dedim bir hemşirenin sonsuz ağırbaşlılığıyla. Etajerin üzerindeki şişeden plastik bardağa boşalttım suyu. Meyrem'e doğru yaklaşıp başına destek verecekken eliyle itti bardağı.

"Yok, vazgeçtim."

Başını tekrar yastığa gömdü. Sorularıma arsızca devam etme gayretindeydim:

"Kimin kanını verdiler sana?"

"Tabii ki annemin."

"Başka?"

"Başka yok. Annem çok sağlıklıdır, o hepsini karşıladı."

Görmeye bir türlü muvaffak olamadığım anneyi gözümün önüne getirmeye çalıştım. Kanlı canlı, parlak kabuklu bir domatesten başka şey hayal edemeyerek kendime kızdım. Meyrem gibi bir solgunluklar kraliçesini doğuran bir anne nasıl olabilirdi ki? Sadece Meyrem'i değil. Solgunlukta tek yumurta ikizi olan Hürrem'i de. Meyrem'in intiharı bence Hürrem'in kanının katkısını da hak ediyordu. Meyrem yalan söylüyordu.

"Aşçılık işini böyle sonlandırdın demek..."

Ben Meyrem'i ille de bu dünyada tutmak isterken sürekli elimden kaçması bende onulmaz bir başarısızlık duygusu geliştirmişti. İşin aslı, şu an Meyrem'i küçücük başından tutup, "Niçin, niçin?" diye bağırmak istiyordum. Onu tokatlamam da mümkündü tabii. Kızgındım, nedenini bilemeden hem de. Bu hakkı nereden buluyordum sahi? Meyrem bir özgür irade anıtı gibi duruyordu karşımda. İnorganikti sanki, tuzdan bir sarkıt gibi. Kalkerli taşlar. Soğuk, sessiz oluşumlar gibi.

Ona kan yapacağını düşündüğüm bir sürü yiyecek içecek getirmiş, görevliler içeri sokmamı yasaklayınca çaresizlikle onlara teslim etmiştim. Kırmızı olan her şeyi almıştım marketten. Vişne, üzüm suları, hatta utanmadan iki şişe de kırmızı şarap, çürük bordo muşmulalar, ketçap, domates püreleri ve suyu, kan portakalları, kıpkırmızı akide şekerleri... Delilikti, başka bir şey değil.

Zamanımız azalıyordu.

"Sözünüzü tutuyorsunuz değil mi?"

Bildiğim tek söz tutma işareti olan izci selamını çaktım. Meyrem daha fazla ikna olmak ister gibi yüzüme bakıyordu.

"Namusum ve şerefim üzerine..." Oymakbaşı pozisyonumu sevmiş gibi gülümsedi.

"Hem merak etme. Bundan sonra başka başka hikâyeler yazıp bir de üstüne harika para kazanacağım. Kariyerim beni bekliyor. Diyeceğim o ki, artık senle uğraşamam." Ben de gülümsedim. "Peki sen, sen söz veriyor musun?"

"Neye?" diye sordu safça.

"Yaşamaya devam etmeye..."

"Ölümümü istiyorsunuz sanmıştım..."

Her zamanki gibi beni şaşırtmaya devam ediyordu.

"Hiçbir yazar gerçekte ölümü istemez," diye kitabi bir laf savurdum.

Artık çıkmam gerekiyordu. Kapı önündeki hareketlilik artmıştı. Bir hemşirenin, "İlaç saati!" diye bağırdığını duydum. Jandarma, "Geç," diye seslendi hemşireye.

"Artık koğuşta yemek yapmamız yasak," dedi Meyrem son sözler olarak. "Nasıl yiyeceğim? Zehirlenmekten korkuyorum."

İşte yaşamamak ve sonsuza dek solmuş bir gül olmak için iyi bir sebep daha. Çantamı boynumdan geçirerek sağ tarafa sarkıttım. Sıkıntının koyu gölgesi içime çöreklenmişti yeniden. Bunun gerçek bir veda olduğunu ikimiz de biliyorduk.

Tam çıkacakken hemşireyle burun buruna geldik. İri, esmer bir kadındı. Kolları kasaplardaki koyun butları kadar kalın. Meyrem için özel olarak seçilmiş gibiydi. Tepsiyi etajerin üzerine koyarak güvensiz bakışlarla baktı bana.

Meyrem son sözlerini ilacını yuttuktan sonra söyledi:

"Sevmeyenler tarafından demek istedim..."

"Kendine iyi bak," dedim.

Son sözlerim bu oldu.

Yaşlı şeylerin hikâyesi

Ölüm bize, tutunmanın asla mümkün olmadığını söyler. Zamanın kaygan sırtından ilk düşenin insanoğlu olduğunu da. Köklerin ise, boş bir inancı kavramaya çalışan zihin gibi yokluğun derinine uzandığını.

Dünyanın en yaşlı hayvanı Bibi Dar'ın, Ming'e karşı kazandığı zaferde hangi şansa sahip olduğunu bilmiyorum. Ancak toprağa yönelen kavrayışlı parmakları olduğunu görebiliyorum. Kendine olan güveni gerçek bir hikâye olmasından mı? Anlatıcının asla ortaya çıkmadığı bir hikâye. Beni istemedi, onu buldum. Ormanın içinde bir meşe ağacıyken birden sökülüp yürüdüğünü, insanların arasına karışıp yaprakları denli çok kelimeyle konuştuğunu duydum. Üşenmezse, hantal bir kuş kadar uçabilir, hatta dört dağı aşabilir de. Canı sıkıldığında derin nehirlerin altına girip tatsız zamanların geçmesini bekler. Onu hayal ettiğimde burnumda dolaşan, benimle kâğıtların üzerine eğilip soğuk yatağıma ilkel ve kaba bir yontu ağırlığıyla uzanan yosunlu ve çürük koku, gerçekte onun Haliç'e kadar gelip boynuzun içine kıvrılarak kendisini düşünmemi sağlamak içindi. Bugün bunu anlıyorum. Zavallı deniztaragı Ming, bu kabiliyetlerden yalnızca birine sahipti. Saklanmak. Hatta Ming çok uzun yaşamını dokunulmamaya borçluydu. Bütün tılsımlar

gibi, insanoğlunun eline geçtiğinde gücünü yitirdi. Bu yüzden, Bibi Dar'ı anlatmaya, hatta düşünmeye korkuyorum. Anlatının sonuna değin, kokusunu burnumun ucunda tutup içime almaya ya da defetmeye yeltenmeden, bir dost hayaletmişçesine görerek ama gördüğümü kendime bile belli etmekten çekinerek sakladım onu. Tek tesellim, onun kanatları ve solungaçlarıyla topraktan havaya, sonra da suya kaçmaya yetenekli olmasıdır. Böylece Bibi Dar'ın kaygan sırtından düşerek ölmeye yazgılı olan zamana güveniyordum.

Bibi Dar... Zamanı öldürmüştür.

Bu yüzden genç ölüler onun koynunda uyur. Yeni doğmuş bebeler de.

Bibi Dar'ın bir kavim kadar çocuk doğurmuş olduğunu, sayısı birkaç kavim kadar eden torunlarından Cihangir öldüğünde ise kendi rahmine kaçarak yas tuttuğunu tahmin edebiliyorum. Oradan çıkması için de kendini yeniden sökmesi ve kadranı bozulmuş bir saat gibi yeniden kurması gerekti. Bibi Dar'ın suskunluğuna ben dahil kimse katlanamıyordu. Kocakarıların gözyaşları olmadığı varsayılır. Artık ağlayamadıkları için de herkes ölür. Bibi Dar'ın bir hikâyesi varsa, –ki bu imkânsızdır– zamansızlığı anlatabilen birine bırakmak gerek. Ancak Cihangir son nefesini verirken nenesinin anlattığı bir hikâyeyi anımsamıştı desek yanlış olmaz.

Bibi Dar, bir meşe ağacıyken kendini ormandan sökerek insanların arasına karıştığı bir gün, benim hiç anlamadığım uzak ve çetrefil bir dilde sayısı birkaç kavim kadar eden torunlarının oluşturduğu halkanın ortasına oturup "Avcı Tarafından Öldürüleceği Ânı Bekleyen Ceylan" hikâyesini anlatmaya başlamıştı. Torunlar saygılı bir sessizlikle susar, burunlarından akan yeşil kaygan sümüğü içeri çekmeye bile korkarken –çünkü Bibi Dar ansızın uçabilir, nehirlerin altına inebilirdi– neneleri bir meşe ağacı olarak

bu olayı yüz bin yaprağıyla gördüğüne şahadet ederek şimdi de yüz bin yaprağı o çetrefil dile dönüştürüp anlatmaya koyuluyordu. Bu zor bir iş olduğundan yorulup bütün bir gece susuyor, sabahın erken saatlerinde baştan başlayarak anlatmaya koyuluyordu. Yüz bin yaprak, sayısı birkaç kavim eden torunların yüzlerinde hışırdıyor, Bibi Dar hikâyeyi unuttukça her şey ve herkes zaman kazanıyordu. Ceylan demişti ağlayarak: "Bu büyük ormanda işim ne? İşim ne benim?" Ceylan avcıyı görerek susuyor, ölüme yakalanmış olduğundan kaçamıyordu. Avcının hüneri hainliğinde, pususundaydı. Ceylanın talihsizliği ise ormanda oluşunda. Anası yanında olsa soracaktı ceylan. Neden bu büyük ormanda doğdum ben? Anası yoktu yanında, yapayalnızdı avcısıyla. Avcının avcılığı ise merhametsizliğindeydi ki, düşünmüyordu o, bu büyük ormanda işim ne, diye. Yüz bin yapraklı meşe hışırdayarak görüyordu onları. Ceylanın yediği lezzetli otlar hâlâ ağzında, yutkunamadan tedirgin ölümünü beklerken bir an sonra, diyordu, artık olmayacağım ben. Bibi Dar sonunda yorulup uyuyakalıyor, güneşi çekiyordu dağların üzerinden. Sayısı birkaç kavim kadar eden torunları da karanlıkta kalınca oldukları yere sızıveriyor, sonra nenenin sesiyle aniden sıçrıyorlardı. Bibi Dar başlıyordu, "Ceylan demişti ağlayarak," diye. Sonra yüzlerce torunun içinden yalnız Cihangir için için ağlamaktan kalarak nenesinden korkusundan da sıyrılmış soruveriyordu, "Madem gördün de nene, neden yerinden sökülüp de kurtarmadın ceylanı?" diye. Bibi Dar uçmaya hazırlanır gibi sırtından kanatlarını çıkarıyor, sonra vazgeçip yeniden kemiklerinin arasına gömüyordu onları. Çocuklar korkarak neneye bakıyorlardı. Hikâyeye karışılmaz, diyordu o, yüz bin birinci yaprağını da hışırdatarak. Hikâye hikâye olmaz sonra. An büyüyor, büyüyor, yıllar geçiyordu. Avcının namlusu ceylanın kalbinde, ceylanın yaşlı gözleri avcının gözlerinde iken sayısı birkaç ka-

vim eden çocuklar kıkırdaklarının kalınlaştığını duyarak, seslendiklerinde ağızlarından çıkan korkunç şeytanın çatlak ve yaban sesinden ürküp hep susarak, ellerine bir el, ayaklarına bir ayak boyunun daha eklendiğini dehşetle görerek, eski çocuk gölgelerinin hüzünlü cüceler gibi arkalarından el salladığını görüp canları acıyarak serpiliyor, çocukluktan çıkıp da büyümenin bilinmez diyarına yürüyen yolcular misali kayıp, Bibi Dar'la birlikte zamanın küresinde çalkalanıp duruyorlardı.

Cihangir nenesini ardında bırakarak İstanbul'a göç ettiğinde, ardında kalan Bibi Dar sayısı birkaç kavim eden torunlarının torunlarına "Avcı Tarafından Öldürüleceği Ânı Bekleyen Ceylan" hikâyesini gecenin günü, günün de geceyi kovaladığı zamanlarda anlatmaya devam ediyordu. Kuyruğunu ısıran yılan gibi uğursuz bir döngüde âna yakalanan ceylan ile ânı ceylanın sırtına yükleyen ama kendi de onun kıskacından kurtulamayan avcı karşı karşıya gelmiş duruyorlardı. Kapana kısılmış bir hüzün ikisini de kuşatmıştı. Merhametsizi ve merhamet isteyeni. Ceylan yutkunamıyor, ağzında çiğnediği lezzetli otlar hâlâ dişlerinin arasında ve yemyeşilken ölümün büyüsüyle mıhlanıyordu.

Bibi Dar anlattıkça hikâyenin kölesi kıldığı gün ve gece uslu uslu yakalıyorlardı birbirlerini, birbirlerine yakalanıyorlardı. "Avcı Tarafından Öleceği Ânı Bekleyen Ceylan" bir sonraki an ölü olmuş olacağı için yalnızca bekleyişin zamanında duraklıyordu. Zamanı bir sonraki âna atlatacak olan Bibi Dar, sonsuzun içinde oyalanıyordu. Avcının tüfeği doğrultan kolları uyuşmuş, onu bu anda yakalayan hikâyeye ve Bibi Dar'a lanetler yağdırıyordu. Sayısı birkaç kavimden de fazla eden torunların torunları nenenin gözlerinde ilerlemeyen, dirençli bir şey görüyor, bundan biraz da korkuyorlardı. Büyükler, kendilerinin içinden kovuldukları ve artık dinleyeme-

dikleri hikâyeyle uslanmış çocuklarının başlarından çekilmelerinden memnun, ağıtsız, yaygarasız sessiz hayatlarının tadını çıkarıyor, Bibi Dar'a Allah'tan uzun ömürler diliyorlardı.

Yeri gelmişken; Bibi Dar'ın uzun yaşamasının sırrı bu dualar olabilir.

Cihangir son nefesini verirken Bibi Dar'ı anımsadı. Dedi: "Bu büyük ormanda işim ne benim?" Bir sonraki âna kolayca atlayacağını biliyordu. Anda kalanın acı çeken bir ölümsüz olduğunu duyumsadı. Sonra başka bir şey gördü Cihangir. Aklı gözlerinin içinden son kez ışıdı. Derme çatma kondunun kapısından girerek karanlık arada bir süre soluklandı; çiş kokulu döşeklerde uyuyan kardeşlerinin hiçbir masalla renklenmemiş bulanık rüyaları havada asılıydı. Elleriyle suyu iteler gibi nazikçe araladı rüyaları, az daha ilerledi ve yaşlı babasının ağarmış kıllarla örülü sıcak bedeni ile anasının sıvıyla dolu yayvan bir kaba benzeyen ılık gövdesinin arasına uzanarak onların birleşmiş hallerinden türeyen hayatların yazgısını düşündü. Bu yazgılar kısa olmalıydı. Yazan el yorulmuş gibi. Kestirip atıvermiş gibi. Başından savmış gibi. İşte bu yüzden, Cihangir'in düşüncesi de kısa sürdü.

Kondunun tavanında yabancı bir dünyanın gümbürtüsü sanki kıyamet vaktiymiş gibi uğulduyor, evin uykusunu hırpalayarak bölüyordu. İsrafil sûrü üfleyip dünyanın yıkılma vaktini haber verirken kirpikler titreşiyor, gözler karanlığa açılıp tekrar kapanıyor, rüyalar bölünüp sonra bambaşka bir yerden yeniden başlıyor, rüya göreni tam yakalayacakken yakalanır hale getirip şaşırtıyor, kendi mantığının içinden kovup sonra tekrar davet ederek eğleniyor, kurumuş dudaklar bir damla su arıyor, bebecikler huzursuzlanarak usuldan ağlıyordu. Cihangir kalbinin göğsünü yararak fırlamak istermiş gibi hızla attığını hissediyor, buna şaşırıyordu. Ay ışığı bütün parlaklığıyla küçük

pencereye yüklenirken, Cihangir pencereden içeri doğru uzanan beyaz ışık dalının bir ok işaretine dönüşerek ardındaki duvarı işaret ettiğini fark etti birden. Döşekte doğrulup başını arkaya döndürerek duvara asılı sıcak ve tüylü dikdörtgen şekle baktı. O şekli anlamını yitirene dek görmüştü yıllar boyu. Bir anlamın odağında, onu yitirerek var olmuştu. Hatta doğduğu günden beri o şeklin içindeydi desek yanlış olmaz. Bu yüzden duvar halısına işlenmiş "Avcı Tarafından Öldürüleceği Ânı Bekleyen Ceylan" hikâyesini ilk kezmiş gibi gördü. Avcı öldürememenin yorgunluğu içinde ceylanın kalbine nişan almıştı. Ceylan, ağzında çiğnediği yeşil otlarla ışığın içinde mıhlanmış gibi duruyor, kıpırdarsa öleceğini biliyordu. Cihangir, avcının sessizliğinde ceylanın korkusunu, ceylanın yüreğinde avcının pususunu gördü. An korkunç bir tutsaklıktı.

Bu yüzden atladı Cihangir. Kurtuluşunda Bibi Dar'ın uzun mu uzun ömrü gülümsüyordu.

Ben bu satırları yazarken burnumdaki yosunlu ve çürük kokunun yavaş yavaş seyreldiğini, Cihangir hayattan düştüğünde ise tamamen yok olduğunu fark ettim.

Amansızca terk edilmiştim. Bibi Dar dört dağın arasına uçuvermişti yine. Onu uzun bir arayıştan sonra bulmuş, derdinin ne olduğunu anlamaya çalışırken sayfalar, sayfalar tüketmiştim. Bana küsmediğini biliyordum. Anlatılan hep daha fazlasıdır. Bunu bilir o. Yaşlı şeyler bunu çok iyi bilir. O yüzden içim rahattı şimdi. Bibi Dar'ın nehirlerin altına çekilivermesi gibi, artık kendi metnimin dip sularında dinlenebilirdim.

Herkes öldükten sonra.

Bibi Dar yaşamaya ve yarına kalmaya devam ederken.

Ölenlere bir şans daha vermek isterken Tanrı.

Sonra işleri berbat ederken.

"Herkese yalnızca tek ve mükemmel bir hayat."

Yazanın işi bu olmalı.

Alacakaranlıkta giyiniyordu. Titreyen parmakları, henüz var olmamış ışıkla, bitmemiş karanlığın ortasında iliğe geçirdikçe kaçıp kurtulan minicik düğmeleri el yordamıyla yakalayıp yeniden daracık iliklere sokmaya uğraşıyordu. Işığın belirmesi kaçınılmazdı. Gecenin ağır taşları tek tek yuvarlanmıştı hâlâ sızlayan sırtından. Giyinmesi öyle uzuyordu ki, bütün ömrünce çıplak kaldığını, şimdiyse bu çıplaklığı örtmek istemeyen kumaşların teninde yaralar gibi açılarak, bitişip bir şekle girmeye, giyinik "ben"ini oluşturmaya direnerek savrulduklarını düşünüyordu. Sonsuza dek giyinmemiş olmaya yazgılıymış gibi çok üşüyordu. Işık, noktalar halinde yokluğuna çizilmeye başlamıştı işte. Karanlığın böyle incelikle zedelenişi, küçük vuruşlarla içinden çıkardığı başka bir şey tarafından ele geçirilişi kederlendiriyordu onu. Az sonra çizgilerin zamanı başlayacaktı. Sabit, hareketsiz noktacıklar el ele tutuşarak bir düzlem içinde kendilerini daha görülür bir biçimde ortaya koyacaklardı. Yalnızlığını, teninde birleşmeyen kumaşların varlığında düşündü. Hizaya gelmeyen şeyler gibiydi elleri, kolları, bacakları. Onları istese de bir düzlemin içine sokamazdı. Her biri ayrı yerlerden alıyordu buyrukları. Kalbi düzensiz atıyordu. İki vuruş, iki uzun sessizlik. Benim dediği hiçbir şeyde izi yoktu

sanki. Anlat deseler, dolanmış bir şeyleri, sonra ayrışmış, sonsuza dek kopmuş şeyleri anlatacaktı. Minik düğmelerin ihanetinden bıkıp onları öylece bırakarak buz kesmiş ayaklarına yöneldi. Yürümüş müydü hiç, koşmuş muydu? Bir şeyin arkasından? Yanından... Önünden. Nelerin?

Alacakaranlıkta yumuşak tenine dokundu. Bacakları kısacık hikâyeler gibi bitiverdiler bileğinde. Bileklerini halka yaptığı parmaklarıyla kavradı. "Çocuk gibi," diye düşündü, iç geçirdi. Işık öyle sessiz dağılıyor, karanlığı öylesine hünerle ve suskunlukla kemiriyordu ki ona hürmet etmesi gerektiğini düşündüğünden varlığını daha da büzüştürerek kıyılara çekilmiş gecenin içine saklıyor, konuşturmuyordu. Ayaklarını, torbaya çöp atarcasına bıraktı çorapların içine. Neden hırslandığını anlamıyordu. Sonra alacalı dikdörtgen bir şeklin içine girdi. Yalansız dolansız, düz bir anlatım gibiydi bu. Gösterişsiz. Sadece sesin gölgesi denli hafif, ürkütmeyen bir hışırtı.

"Bir pantolon olsaydı keşke," dedi. İki bacağını da sımsıcak saran. Pantolonun ayrık ama koşut, birbirine değen, ısıtan kelimeleri.

Bilekleri açıkta kalıp yukarı tırmanmaya çalıştılar, onları odanın soğuk tabanıyla kısa yün çorapların esirgemeyen sıcaklığına itti. Bir yerlerde fermuar olmalıydı. Kopça. Birbirinin içine girmesi gereken parçalar, düzenek... Ah şu söz dinlemez küçük düğmeler.

"Birazdan beni almaya gelecekler," dedi, titredi. "Ben gitmiyorum, beni götürecekler. Arada bir fark yok mu?"

Işık fırça darbeleriyle hızlanarak çiziliyordu. Birazdan sesler de başlardı, dünyanın sesleri. İçinin sıcak odasına çekilseydi. Orada her şey onun için düzenlenmişti. "İnsanı kendi odasına gömerler," diye düşündü. "Bütün yaşam oradan kaçmakla oraya dönmek arasında bir kararsızlık."

İliklenmeyen düğmelerin üzerine mantosunu giydi. Kısacık saçlarına dokundu, el yordamıyla beresini bulup

başına geçirdi. Giyindikçe daha çok üşümeye başlamıştı. Titremesini durdurmak için bir şey daha arandı kör, soğuk elleriyle. Atkısını boynuna doladı yavaşça.

"Her şeyi hatırladığım için mi? Tüm bunlar bu yüzden mi?"

Mantosunun kuşağını beline sararak önde biçimsiz bir düğümle boğdu. Sağ elinin parmaklarını geçirerek gevşetti düğümü, iki eliyle sıktı hoyratça yeniden.

Gün doğuyordu.

Doğma, desem dinleyecek misin?

Öğütülüyordu. Tanrısal, ışıksal, zamansal büyükler yiyip kusuyordu varlığını. Yokluğa. Varlığa. Yokluğa. Zıp. Zıp. Top. Ölümün ölüm gibi olmadığına kanıt şu gece gecede kalmalıydı. Hiçbir şeyi, ışığı, gebe olduğu her ne ise, taşımamalıydı. Neden doğulur?

İnsana sorulmayan hepsi gibi, kendi beş parmağıyla tokatlanmış gibi... Eldivenlerini giydi.

"Birazdan gelirler. Birazı bilirler, hep bilirler."

Güneş ebedi bir akıl olarak, yaşayanların zamanını kurcalıyordu. Aramızda kaybettiği bir şeyi arıyordu güneş. Toprağı eşeleyen kaba, parıltılı kuş. Sükûnetimizi bozsa da ışından kahraman kılıçlarıyla, soluğumuzu örten geceden kurtarıldığımızı düşündürüyordu, bizi darı taneleri gibi ortaya saçan pençeleriyle masumdu.

Azrail suratlarıyla makineler, yitik kelebekler, buralı olmayan ağaçlar, çocuktum ben de, hatıranın buz nefesi, birisi orada kalabilecekmiş gibi şarkı söylemişti, ihtiyarlamıştı diğeri. Orada, o küçük, miniminnacık noktada. Canı alınanlar da öldürmüştü saatleri.

Işık ilerledikçe büzüşüyordu. Tek vuruş.

Son. Gibi.

Yoktu. Dişlenen sahte altın gibi gülümsemeye çalışıyor, küçümseniyordu.

Hikâyesi yazılmayarak cezalandırılacak olan.

Kelimeler kavmi ondan çok çok uzakta gümüşi bir halka içinde sevinçle tutsak kılınıyordu. Kelimelerin dansını gördü. Yokluğa yakın. Yüzüne ışık vuruyordu.

"Kendisi" sözcüğünü zorlukla seçti. Yanına çağırmadı.
Yazmadı.
Yazılmadı.

Ankara
Ağustos 2008

Kahramanlarının ruhsal derinliklerini yansıtma gücü ve özgün anlatımıyla Sibel Türker, son yılların en başarılı yazarlarından biri.

Fotoğraf: Levent Songur

Bir ölünün gülümseyişi gibiydi incecik yüzünde açılmaya çalışan şey. Bir taşlaşmanın ifadesiydi sanki. Geri dönülmezlik taşıyordu, bu nedenle çabuk söndü, ince yüz içine çekilerek donuklaştı. Sabit bakıyordu, gözleri mıh gibi suratıma çakılı. Kaçınacak bir şey yoktu. Ama yine de uçurum görmüş birinin edasını taşıyordu. Bu ne mi demek? Belki sonra açıklayabilirim.

"Romana asıl gücünü veren dil yapısı. Hayatı ve yazıyı edebiyatın imkânlarıyla sorgulayan *Meryem'in Biricik Hayatı*, parçalı kurgusuna rağmen, yakaladığı dille etkileyici ve güzel bir anlatı. (...) Sibel K. Türker'in, roman kahramanı yazar Ela'nın ve biz okuyucuların ortak tek bir anlamda buluşamayacağımız, herkesin kendi anlam dünyasından taşıyacağı yorumlarla bütünlenecek bir metin."

ÖMER TÜRKEŞ

Meryem'in Biricik Hayatı, dünyaya defalarca gelmiş ama hep aynı kaderi yaşamış kadınların hikâyesi. Meryem, Meriy En, Miriam ve onların varlığına kâğıt üzerinde şahit olan gazeteci Ela...

Hikâyesi yazılmayarak cezalandırılacak olan var mı aralarında?

ISBN 978-975-07-1541-9

9 789750 715419

322815
BAA

13 TL
KDV DAHİL